BIBLIOTHÈQUE NATIONALE
FEB 21 1973
B103/A/40/3

LATVIJA AMERIKĀ

LATVIAN LANGUAGE WEEKLY
Published weekly by the
Latvija Amerika Publishing Limited.

Business Office: 125 Broadview Ave., Toronto, Ont., Canada M4M 2E9. Editor-in-Chief KRISS SIDARS. Phone 465-7902. United States Editorial Offices: New York, Editor V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx, N.Y., 10466; Chicago — Editor I. SIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 10630; California — Editor KARLIS KALEJS, 3822 Markridge, La Crescenta, Ca. 91214.

8. N-RS | SESTDIENA, 1973. G. 24. FEBRUĀRIS | 23. GADS | SATURDAY, FEBRUARY 24, 1973

SECOND CLASS MAIL | REGISTRATION NUMBER 2249 | Cena 50 centi

SASAUC DZIESMA — PULCĒ UN VIENO LATVJU TAUTU SIMTGADĒ

Latviešu 5. Vispārējos Dziesmu Svētkos

1973. gadā, no 31. augusta līdz 3. septembrim Klīvlandē, Ohio, ASV

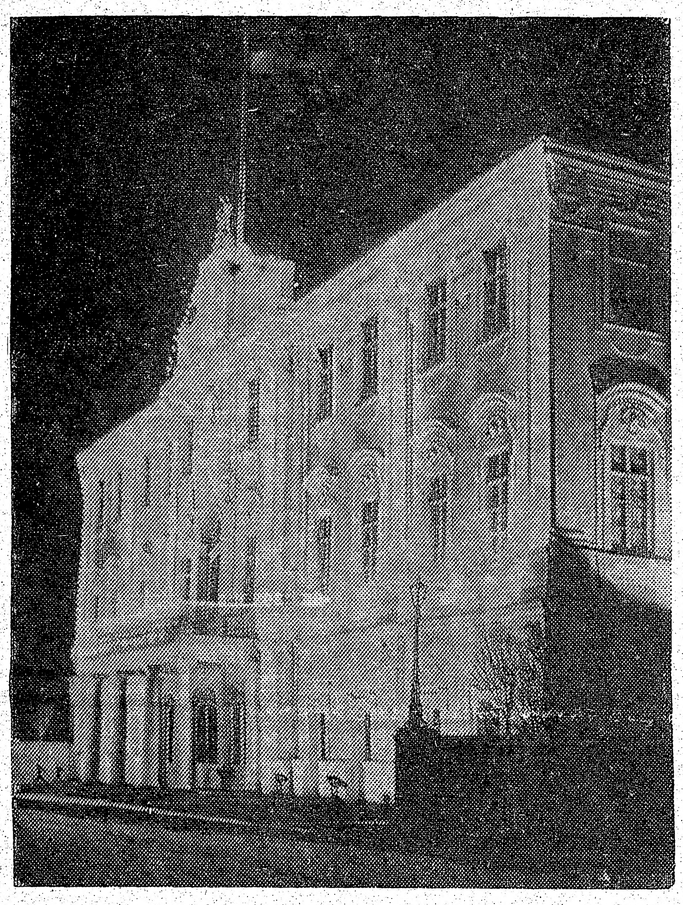

IGAUNIJAS VALSTS SVĒTKOS

24. februārī paiet 55 gadi kopš neatkarīgās Igaunijas valsts proklamēšanas. Augšējā attēlā agrākā Igaunijas valsts prezidenta K. Petsa iluminētā rezidence Tallinā ar plīvojošo Igaunijas karogu valsts svētku laikā pirms padomju okupācijas.

Igauņu centrālās padomes Kanadā archīvs

Kāpēc Maskava vēlas ideoloģisku pretkomūnistisku ciņu

ALAs VALDES PRIEKŠSĒŽA DR. ILGVARA SPILNERA RAKSTS LATVIJAI AMERIKĀ PAR AKTUĀLĀM PROBLĒMĀM

Nesen Pad. savienības komūnistu partijas vadītājs Brežņevs, runājot par 15 gadu ekonomisko plānu, uzsvēra, ka pirmā vietā jāliek visas Pad. savienības un ne atsevišķo republiku labklājība. Šo runu var uzskatīt kā sagatavošanu kādām plānotām t.s. republiku robežu maiņām vai republiku apvienošanām. Šī doma Pad. savienības valdošās aprindās nav jauna. Saimnieciskās integrācijas vajadzību uzsvēra arī Chruščovs. Molotovs priecājās par iegūtajām Baltijas ostām. Staļins atgādināja, ka Aleksandrs Lielais un citi vēsturiski imperiju būvētāji bijuši neprašas, kas neapjēdza, ka impēriju var saturēt kopā tikai, ja tā tiek saimnieciski, politiski un iedzīvotāju sastāvā pilnīgi integrēta.

Pad. savienības komūnistiskās partijas programma nosaka, ka „dziļi iesakņota komūnistiskā sistēma rada jaunu fazi Pad. savienības tautu attieksmēs un ka šīs attieksmes var raksturot ar tālākiem nacionāliem kontaktiem un beidzot ar pilnīgas vienības iegūšanu". Tā pati programma nosaka nacionālo atšķirību, sevišķi valodu, izbeigšanu, lai visas padomju tautas varētu saslēgties kopā. Visiem esot vajadzīga kopēja (krievu) valoda.

Kāpēc šādas vecas lietas pieminēt? Latvieši taču diezgan labi zina vēsturi. — Pacietību!

Plašāki plāni ieņemt Baltiju bija jau Jānim Briesmīgajam. Viņa iegansts iebrukumam Livonijā 1557. gadā bija meslu, dažu medus podu, nemaksāšana. To laiku acu liecinieki stāstīja par nežēlīgām nogalināšanām, izvarošanām, dedzināšanām un aizvešanām gūstā uz Krieviju. Jānis Briesmīgais kā apsēsts visu mūžu plānoja iekarot Livoniju. Viņš bija reliģisks fanātiķis, pa laikam traks un nemitīgi centās palielināt savu un Krievijas varu. Nekādi ideoloģiski apsvērumi viņa darbību netraucēja.

Vairāk nekā simts gadus vēlāk Jāņa Briesmīgā plānus dzīvē īstenoja viņa skolnieks Pēteris Lielais. Rīgas pārvaldē Pēterim kādā agrākā ceļojumā neesot ļāvusi mērīt un zīmēt pilsētas nocietinājumus. To viņš vēlāk atmaksāja ar iebrukumu zviedru pārvaldītajās Baltijas zemēs. Īstais iemesls — palielināt Krievijas impēriju.

Vairāk nekā 200 gadu vēlāk Staļins konstatēja, ka Latvija „apdraud" Pad. savienību, rīkojot robežincidentus, un iebruka Latvijā. Sekoja iznīcināšanas un deportācijas, kurās ierāva cilvēkus, kas nebija ne vadītāji, ne ideologi. Visi dzīvoja nāves bailēs, jo pat akla paklausība komūnistiskajām doktrīnām nepalīdz.

Pēdējo dažu desmitu gadu laikā Pad. savienība atņēma Rumānijai Besarābiju un Ziemeļbukovinu, pievienoja Krievijas federātīvai republikai Austrumprūsijas ziemeļdaļu, Ukrainai Čechoslovakijas un Polijas austrumdaļas, vēl okupēja Baltijas valstis, Somijas

(Turpinājums 6. lp.)

Vētras mākoņi virs melnā kontinenta

SPECIĀLRAKSTS LATVIJAI AMERIKĀ NO VAŠINGTONAS

Atskatoties uz aizvadītās nedēļas starptautiskās politikas notikumiem, nevar paiet garām, nepieminot prezidenta Niksona uzticības vīra Dr. Kisingera diplomātisko zibeņakciju Tālajos austrumos. Indoķīna, ieskaitot Hanoju, Pekingu un Tokiju, bija Dr. Kisingera ceļojuma smaguma punkti. Domā, ka Kisingers Hanojā panācis to ,ko Niksons vēlējies, jauktas amerikāņu-ziemeļvietnamiešu komisijas radīšanu „aizvadītā kaŗa brūču dziedināšanai". Šī komisija būs varbūt ietekmīgākā jauna kaŗa uzliesmošanas iespējas novēršanas ierocis. Patiesībā tā ir veca „burkāna un stibas diplomātija". Ja Hanoja turēs miera līgumu, amerikāņu palīdzības burkāns īstenosies miljoniem dolaru apmēros, bet tajā pašā laikā Niksons patur rokā arī stibu.

Pekingā Kisingers uzturējās piecas dienas, kur Baltā nama pārstāvi uz vairākām stundām pieņēma audiencē pats Mao. Domā, ka Kisingera Pekingas apmeklējums ir pirmais solis sava veida diplomātisko attieksmju nodibināšanai starp Vašingtonu un Pekingu. Par sūtņu apmaiņu vēl pāragri runāt, bet amerikāņu tirdzniecisko pārstāvniecība Pekingā ir reālitāte, kas droši vien nolīdzinās ceļu tālākai amerikāņu-ķīniešu sadarbībai. Katrā ziņā Dr. Kisingeru ķīnieši šoreiz pieņēma ļoti draudzīgi, un šķiroties pats Mao lūdza nodot sveicienus prezidentam Niksonam.

Vēl pilnībā neapsvērts ir arī šo dienu notikums — amerikāņu dolara devalvācija par 10%. Starptautiskā naudas tir-

(Turpinājums 20. lp.)

Latviešu Fonds

Šī gada 22. septembrī projektiem latviešu kultūras un audzināšanas laukā piešķirs apmēram $6000. Projektu pieteikuma lapas pieprasāmas pie LF projektu komisijas priekšsēža Voldemāra Gulēna 39 Chaplin Cresc., Toronto, Ont. M5P 1A2. Tālrunis: (416) 482-6747. Projektu pieteikumi komisijai iesniedzami līdz š. g. 31. martam.

PASTEIDZIETIES! 33,333.33 Latviešu Lielloterija

TAGAD VISA PEĻŅA LATVIEŠU SABIEDRĪBAI
Jau ieņemts pāri par $74,000.00! Visi izdevumi segti.
Cik liela būs peļņa, tagad atkarīgs no JŪSU palīdzības un atbalsta!
PIEDALAITIES! ATBALSTAIT! LAIMĒJIET $33,333.33 UN VĒL!
$33,333.33, $3,333.33, $333.33, u.t.t.
Kopā $40,699.98 tiks laimēts 21. martā pl. 2 pēcp. HLB namā Hamiltonā.

☐ Pievienoju $13.50 par 1 grāmatiņu (10 lozes)
☐ $..... par ..... lozēm ($1.50 katra)
Čeki vai m/O rakstāmi uz 333 Lottery vārda un sūtāmi uz 16 Queen St. N., Hamilton 13, Ont.
Vārds .....
Adrese .....

LATVIJA AMERIKĀ

SESTDIENA, 24. FEBRUĀRIS 8. N-RS

Latviešu nedēļas laikraksts. Iznāk trešdienās. Izdevējs — Latvija Amerikā Publishing Ltd. Atbildīgais redaktors KRIŠS SIDARS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465-7902. Nujorkas redakcijas vadītājs: V. Irbe, 4035 Rombouts Ave., Bronx, N.Y., 10466, U.S.A. Tālrunis 994-7917. Čikagas redakcijas vadītāja: I. Šīmane, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774-5744. Redaktors Austrālijā: Ed. Šmugajs, 28 Taffs Ave., Lugarno, NSW 2210, Australia.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par gadu $21.00, 6 mēn. $11.50, 3 mēn. $6.00. Atsevišķa numura cena 50 centu.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.50 tekstā $5.00 pirmajā vai pēdējā lappusē $10.00 par 1 collas slejas telpu. Sarīkojumu kalendārā 50 centu par vienas slejas rindu katra datuma vienā numurā.

ETHNIC PRESS ASSOCIATION OF CANADA 1970-1971

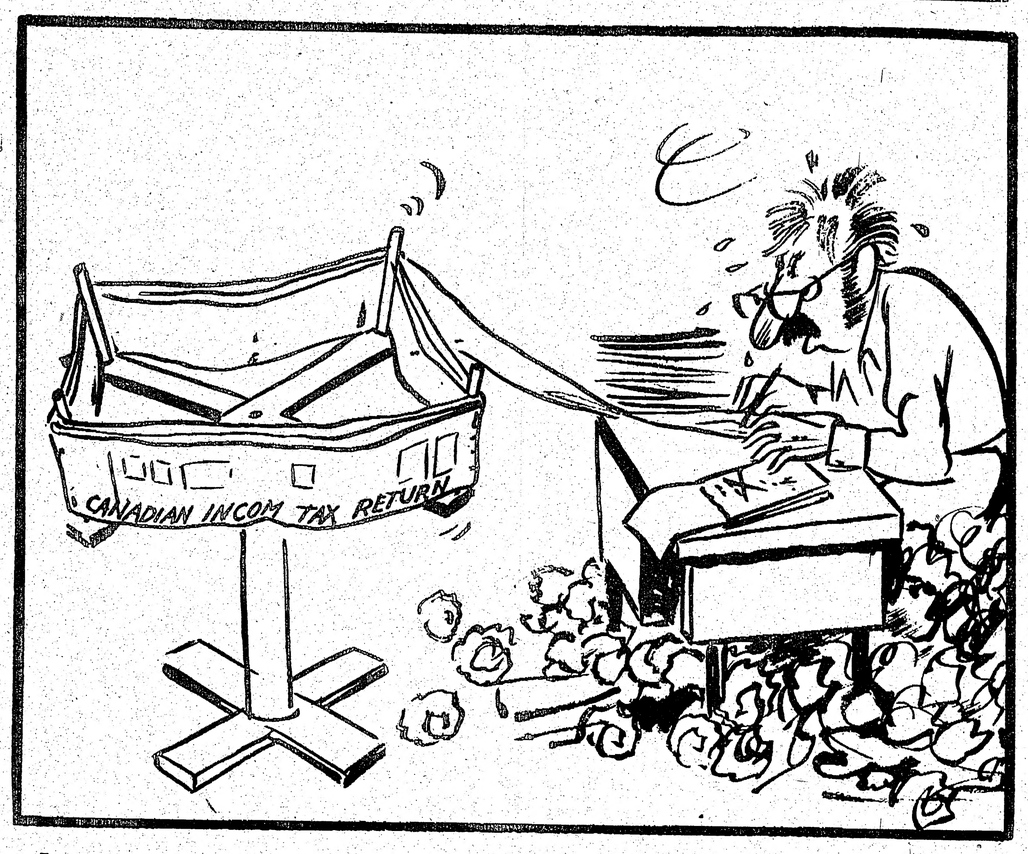

Ienākumu nodokļa aplēses lapas par pagājušo gadu Kanadā šoreiz ir tik sarežģītas, ka jāņem palīgā pat „skaitļotājs". Ed. Keiša zīmējums

P. Grods

Igaunijas diena

Brīvības iedīglis igauņu tautā, līdzīgi mums, bija radies tās atmodas laikmetā. Tā stiprināšanai liela nozīme bija uz tautas dziesmu pamata sarakstītam ēposam „Kalevipoegs", kur romantiskā garā attēlotā igauņu senatne modināja tautā brīvības domas un ilgas. Šo tautisko pašapziņu arī stiprināja pirmie igauņu dziesmu svētki, daudzu nozīmīgu biedrību nodibināšanās un preses izdevumi, kas ciešā koplējumā iestājās par igauņu nacionālām interesēm un to konkrētizēšanos brīvībā un patstāvībā. Cīņa par to igauņu tautai, šķiet, bija vieglāka tai ziņā, ka viņai I pasaules kara laikā nenācās piedzīvot evakuācijas postu un grūtās bēgļu gaitas, kas turpretī smagi skāra mūsu tautu.

Taču arī igauņiem vajadzēja pārstaigāt kara lauku, lai nokļūtu pie gala mērķa — savas neatkarīgās valsts. Liktenis bija radījis apstākļus, ka mums ar igauņiem nācās kopīgi uzsākt vienu un to pašu cīņu pret vienu un to pašu ienaidnieku. Šajā kopdarbībā dzima ieganstš abu tautu brālībai: reizē ar igauņu cīņu par savu zemi atraisījās arī mūsējā. Šo laiku atceroties, atminā allaž ataust ainas no tām dienām, kad veidojās ieroču brālība abu tautu starpā. Kā mums, tā kaimiņiem ziemeļos cīņu sākumā bija pavisam niecīgas un primitīvas kaujas vienības.

Kad igauņi bija padzinuši lieliniekus no savas territorijas un sāka maršēt gar mūsu ziemeļu robežu, viņu vīriem gan trūka ieroču un ārējas vienveidības, bet sirds bija karsta un cieta lielo vēlmju un apņēmības virzienā. Mūsu nelaime un posts lielinieku ieņemtajos apgabalos būtu ilgstošs un neaprakstāms, ja talkā nesteigtos ziemeļu kaimiņš, kas palika mums uzticīgs gaŗajā cīņu ceļā, ar izšķirīgu triecienu ienaidniekam jūnija kaujās pie Cēsīm.

Viss tas jau sen nogūlies pagātnē. Tajā izpostīta gul arī igauņu zeme, kad pirms daudziem gadiem Baltijas jūras piekrastei atkal uzgūlās sarkanais lietuvēns.

Ja šodien runājam un domājam par sevi, tad viss tas attiecināms arī uz mūsu ziemeļu kaimiņu. Nav starpības likteņos, bet tādas nav arī mūsu centienos un pašreizējos mērķos, turot skatam to, no kā mēs nekad neatkāpsimies.

Kopš Pad. savienība varmācīgi sagrābusi Baltijas valstis, tā ar kāpinātu neatlaidību cenšas uzsvērt savas vardarbības sekas. Paužot atklātībai viltojumus un lāstus par visu to, ko savas neatkarības posmā bija sasniegušas trijas tautas Baltijas jūras krastā, tā šodien nekaunas liecināt, ka vienīgā un īstā tautu augšupeja iespējama tikai komūnisma vadībā.

Dzimtenē izdotajās enciklopēdijās un citos padomju iespiestā vārda izdevumos konsekventi noniecināta Baltijas valstu kādreizējā suverēnitāte, kādu tās piedzīvoja savos neatkarības gados. Tajos komūnistu skribenti, dižbiedri un pseidovēsturnieki nesaskata nevienu pozitīvu panākumu vai iezīmi, vienīgi lādoties un ņirdzot par visu, kas šīm tautām reiz patiešām bija un kas tika iegūts par pašaizliedzīgām cīņām un valstisku darbu. Sarkano bezgožu uztverē vienīgi tagad „visvarenās" partijas vadībā un gādībā Igaunija ar savām māsām kļuvušas par republikām ar savu konstitūciju, valsts karogu, ģerboni un himnu"...

Kur gan šodien Igaunijai un tās līdzcietējām redzam šo „suverēnitāti", ja nav brīvības un pašnoteikšanās? Kā gan bez brīvības kaut kas var kļūt par suverēnu? Tikai nelga nezina, ka aiz šīs „suverēnitātes" paslēpušies Kremļa uzspiesti diktāti, priekšraksti un visi citi norādījumi, pēc kuŗiem verdziski jādomā un jādzīvo kā igauņiem, tā mums un lietuvjiem.

„Valsts varas un pārvaldes organi kontrolē konstitūcijas ievērošanu, sargā valsts likumus un pilsoņu tiesības, vada

(Turpinājums 5. lp.)

Lasītāju vēstules

NEPILNĪGAS REPORTĀŽAS ATKĀRTOJUMS

V. Irbe savā rakstā par notikumiem Bostonā atkārtojis nepilnīgo un dažkārt aplamo reportāžu par Divreizdivi nometnē sacerēto vēstuli, kas domāta kā paraugs, ko sūtīt ASV valstsvīriem sakarā ar Eiropas drošības konferenci. Jau agrāk mūsu trimdas presē parādījās raksts, kuŗā nepilnīgi bija atreferēts vēstulei blakus sniegtais paskaidrojums.

Vēstule bazēta uz diviem priekšstatiem: Ka Molotova - Ribentropa pakts ir veids, kā forsēt Baltijas jautājuma apspriešanu Drošības konferencē, un ka mūsu galvenais uzdevums būtu atrast veidus, kā iespēju robežās novērst rusifikāciju Latvijā. Protams, ASV juridiski nevar šo paktu anullēt, bet tās ar diplomātisku spiedienu varētu šādu anullēšanu mēģināt panākt.

Ja Molotova - Ribentropa paktu anullētu, tad spēku zaudētu arī tā pakta slepenā daļa, kas Baltijas valstis iedalīja Pad. savienības interešu sfairā. Lai gan ASV Baltijas valstu inkorporāciju nav atzinušas, taču latviešiem Latvijā visus 28 gadus šādas nostāja konkrētus augļus nav nesusi. Rusifikācija Latvijā joprojām turpina apdraudēt latviešu tautu. To veicina nekontrolēta ieceļošana Latvijā, jo tai nav starptautisku robežu un Latvijas iekšējā režīma nespēks vadīt iekšpolitiku un iekšējo saimniecisko plānošanu. Turpretī satelītvalsts stāvoklī Latvija spētu vadīt iekšējo saimniecību, dibināt bruņotus spēkus un ierobežot krievu ieplūšanu.

No „nelokāmās stājas" vien neradīsies mums vēlamās vēsturiskās pārmaiņas. Piebilstams, ka V. Irbes raksta lielākā daļa nemaz tieši neattiecas uz jauniešu iesniegumu, bet nodarbojas ar sen dzirdēto tirādi pret sakariem un apsūdz nevis par sakaru uzņemšanos, bet tiešu sadarbošanos, kas no ētiskā viedokļa žurnālismā nav attaisnojams.

Juris Kaža, Ņūtonā, Mass.

KRIEVU HITLERISMS

Pienācis laiks saukt īstā vārdā okupācijas varu Latvijā, kur noslēpies šovinistiskais krievu hitlerisms. „Cik līdzīgas šīs gleznas!" Der atcerēties vācu hitlerisma mērķus Baltijas valstīs, kas plašāk apskatīti prof. A. Spekkes „History of Latvia" (398. — 404. lp.). Šajos plānos bija paredzēta Baltijas germānizēšana, ieplūdinot šajās zemēs vācu kolonistus un daļas iedzīvotāju pārvietošana uz austrumiem. Krievu hitlerisms iet to pašu ceļu. Latvijā kopš kara beigām ieplūdināts gandrīz pus miljons krievu (498.100). Pieskaitot baltkrievus, ukraiņus u. c. slavus, Latvijas territorijā atrodas ap 643.000 cittautībnieku, latviešu skaitam savā zemē pazeminoties no 75,5% 1935. gadā uz 56,8% 1970. gadā. Pēc citas informācijas, no apm. 80.000 dzīvokļiem, kas pēc kara uzcelti Rīgā un tās apkārtnē, labi, ka kāds tūkstotis piešķirts latviešiem. Piem., rajonā no Rumbulas lidlauka līdz Rīgas pilsētai uzbūvēts 10.000 dzīvokļu, bet neviens no tiem nav piešķirts latviešiem. No tā secināms, ka krievi nokopējuši Hitlera politiku Latvijā un to tagad īstenojuši. Tādēļ mums savās vēstulēs angļu valodas laikrakstiem un amatpersonām būtu svarīgi uz šo apstākli norādīt.

P. Upītis, ASV

PASKAIDROJUMS

Mana Ņujorkas Kultūras dienu mūzikas referāta atreferējums ziņojumā no Ņujorkas vietām tiktāl sagroza manas domas, ka šādas piezīmes būtu vietā:

„Neīsta jeb antimūzika" nav mans izteiciens. Kas ir „īsta" vai „neīsta" mūzika, to neviens nenemsies apgalvot. „Antimūzika" šodien ir zināma skaņu pasaules fainomena apzīmējums, tāpat kā savā ziņā „antimāksla" vizuālā nozīmē. Neesmu teicis, ka Pone šo virzienu pārstāv, kaut citi Džona Kēdža (Cage) koncepti viņam nav visnotaļ sveši.

Izteiciens . . .„jo abstraktas dzejas vārsmas lasāmas rītos un vakaros, taču nekā nesaprotot...", nebūtu bijis rakstā jāietilpina, jo, domājams, atspoguļo paša atreferētāja domas.

Neesmu nekad teicis, ka „daži komponisti aizrāvušies ar koklēm un ģitarām" (sic!). „Komponistu" vietā lūdzu lasait: „daļa jaunatnes".

Ja rakstā pieminēti daži no mūsu briljantiem jaunās paaudzes atskaņotājiem māksliniekiem, J. Lauris (ne Lauva!), A. Lagzdiņš, A. Rundāne, būtu derējis uzskaitīt arī pārējos: A. Ozoliņu, G. un M. Larsenus, M. Biezaiti, U. Grantu.

Nākamā rindā lasām: „Referents atskaņoja izvilkumus no dažu šo komponistu darbiem." Minētie jaunieši, cik man zināms, neviens nav komponists. Atskaņotā mūzika pieder H. Pavasara, A. Jēruma un mana paša spalvai, un divi pirmie mūzikas paraugi tika vispār atskaņoti pirms jauno māksliniekiu pieminēšanas.

Tālivaldis Ķeniņš Toronto

MĒRNIEKU LAIKOS TĀ RAKSTĪTS

Latvija Amerikā 3. janvāŗa n-rā J. Kalnietis (arī Anšlavs Eglītis Laikā) plašāk apskatījuši okupētajā Latvijā gatavoto filmu Mērnieku laiki. Recenzenti iebilst, ka filmā netīkami skaŗ krieviskā ietekme. Anšlavs Eglītis raksta: „Oliņu mājas pagalmā zvārguļiem džinkstot iejoņo trijjūgs, kuŗā izgāzušies zviln un blaustās piedzērušie. Tipiska aina krievu filmās." Mērnieku laiku 12. iespiedumā, ko izdevis apgāds Latvija 1948. g., 138. lapp.., Kaudzītes raksta: „Ar šiem vārdiem viņš (t. i. Prātnieks) izsteidzās ārā, kur ieraudzīja patlaban pilnā joņī ratus ar trim zirgiem un vairāk ilkšu zvaniem pagalmā iebraucam. Pagalma vārti nebija priekš tāda aizjūga diezgan plati, tāpēc tie, ar varu triekti, līdz ar vienu stabu izgāzās un salūza. Iekšā sēdēja divi mērnieki un švaukšts par braucēju, bet visi trīs, kā varēja redzēt, bija jau pilnā dūšā." Piedzērušo ālēšanās Oliņu klētī aprakstīta piecās lappusēs. Rakstot par filmas krāsām, autori sūdzas par iebrūno pamattoni. Nav jābrīnās. Pēc pāris desmit gadu nodzīvošanas šai spilgtām krāsām izraibinātā zemē, esam tā apžilbuši, kan neatceramies vairs savas tēvu zemes pieticīgo, kluso skaistumu, un gribētu redzēt pat pelēko Latvijas lauku irbi izgreznotu košām pāva spalvām.

Terēze Zariņa, Delta, B. C.

MUMS VAIRĀK JĀLASA SAVI LAIKRAKSTI

Ievērojot mūsu skaitu brīvajā pasaulē, latviešu laikrakstu stāvoklis šeit nav viegls, kāds ir lielajiem angļu valodas laikrakstiem, kur lasītāju skaits sniedzas simttūkstošos. Tāpēc mums savi laikraksti jālasa un jāatbalsta, jo tie ir vienīgie, kas mūs satur kopā. Gandrīz visi mūsu trimdas laikraksti strādā bez peļņas, pat ar zaudējumiem. Domāju, ka Latvija Amerikā ir labs laikraksts un tas abonējams, jo tajā ir daudz vērtīgu ziņu un apcerējumu.

J. Radziņš Detroitā

Longīns Apkalns

Vecā Eiropa aicina

3. EIROPAS LATVIEŠU DZIESMU SVĒTKI ĶELNĒ 1973. GADĀ NO 19. LĪDZ 22. JŪLIJAM

Rietumvācijā, Reinzemes galvaspilsētā Ķelnē rit rosīgi priekšdarbi, gatavojot šīs vasaras lielo latviešu mākslas festivālu dziesmu svētku simtgadē. Jau agri rīcības komiteja iespieda lielos plakātus, informācijas prospektus vairākās valodās, kā arī izplatīja apkārtrakstus aktīvajiem svētku dalībniekiem — koŗu dziedātājiem un tautas deju dejotājiem. Atsaucība šiem aicinājumiem necerēti liela. Pārdots daudz lielāks dziesmu krājumu skaits, nekā 2. Eiropas latviešu dziesmu svētkos Hanoverā, un arī tautas deju kopas pieteikušas pārsteidzoši lielu dalībnieku skaitu. Sevišķi iepriecina daudzās jaunatnes un bērnu kopas, kas piedalīsies tautas deju lieluzvedumā.

Dziesmu svētku dalībnieku dzīvā atsaucība prasa no rīcības komitejas daudz organizācijas darba un ļoti pārdomātus saimnieciskus plānojumus. Sekojot Eiropas dziesmu svētku tradicijai, aktīvie svētku dalībnieki saņems brīvu apmešanos un uzturu svētku laikā. Apmešanās paredzēta vairākās Ķelnes skolās, kas atrodas tuvu centram.

Galvenā svētku viesu satikšanās vieta būs Gircenicha nams Ķelnes centrā. Šo namu ķelnieši cēluši 15. gadsimtā savas pilsētas reprezentācijai, un tajā viesojušies tiklab ķeizari, kā karaļi. Vēsturiskajā zālē, kas kļuvusi daudzu izcilu notikumu liecniece, atskanēs latviešu mūzika. Nama plašajā priekštelpā, kas ar stikla sienu cauri diviem stāviem cieši piekļaujas vecajām Sv. Albāna baznīcas drupām, būs skatāma dziesmu svētku izstāde. Angļu princeses Izabellas vārdā (viesojās Ķelnē 1235. gadā) nosauktajā zālē, kuŗas gala sienu rotā viens no lielākajiem gobelēniem pasaulē, novietosies latviešu mākslas izstāde. Gircenicha restorāns, sākot ar vīna pagrabiem līkumotajās krusta ailēs, līdz pat plašajām ēdnīcas telpām, kļūs latviešu pulcēšanās un satikšanās vieta dziesmu svētku laikā.

Ķelnes vecpilsētā starp Gircenichu un galveno dzelzceļa staciju paceļas lielais Doms, kuŗa abas gotiskās smailes mēdz saukt par vienu no Eiropas simboliem. No Gircenicha uz Domu virzīsies kopīgais gājiens, kad svētku viesi dosies uz luterāņu un katoļu apvienoto dievkalpojumu. Ķelnes kardinālis pirmo reizi sirmā dievnama pastāvēšanas laikā devis atļauju šāda veida dievkalpojumam.

Doms paceļas Reinas upes malā. Turpat upes otrā krastā sākas Ķelnes izstāžu (meses) kvartāls ar Kongresu halli, kuŗā notiks abu svētku lielkoncerti — vokāli simfoniskais latviešu operu mūzikas koncerts un apvienotā koŗa koncerts. Operu koncertam sensācionāls raksturs. Tajā atskanēs plaši posmi no slavenajām klasiskajām latviešu operām Jāņa Mediņa Uguns un nakts, Dievi un cilvēki un Alfreda Kalniņa Baņutas. Simfonijorķestri diriģēs prof. K. Pavasars, kas darbojas par diriģentu Ķelnes operā un vada operas klasi Ķelnes mūzikas augstskolā. Dziedās apvienotais Vācijas latviešu koris un solisti ar pieredzi uz Eiropas operu skatuvēm. Visi atskaņojumi balstīsies oriģinālpartitūrās bez izlaidumiem. Nav noslēpums, ka tiklab Uguns un nakts, kā Baņutas uzvedumos okupētās Rīgas operā, ar kuŗiem palaikam dižojas turienes funkcionāri, izdarīti plaši svītrojumi. Tikai Ķelnē latviešiem būs dota iespēja dzirdēt šo mūziku bez sakropļojumiem.

Sekojot tradicijai, svinīgajā svētku atklāšanā apvienotais koris izpildīs divus skaņdarbus no iepriekšējās svētku programmas: kantātes Beverīnas dziedonis un Latviešu Dievs. Instrumentālkoncerta programmai latviešu laikmetīgo komponistu izlase raksta vairākus jaundarbus mazāka orķestŗa sastāvam. Anšlava Eglīša Bezkaunīgos večus spēlēs Osvalda Uršteina Amerikas latviešu teātris no Vašingtonas. Apvienotā koŗa koncerta programma sniedz uzskatāmu latviešu koŗdziesmas simts gadu veikuma šķērsgriezumu. Arī šai koncertā vairāki skaņdarbi atskanēs simfonijorķestŗa pavadījumā. Diriģēs A. Jērums, A. Norītis un A. Purvs.

Ķelnes pilsētas īpatnējā gaisotne labi izcels paredzēto latviešu kultūras demonstrāciju. Katru latvieti dziļi saviļņos pilsēta, kuŗu uz pusēm dala milzu straume, tāpat kā Daugava Rīgu. Pat dzelzs tilts, kas pār šo straumi ved, siluetā līdzinās vecajiem Rīgas tiltiem. Šī līdzība ierosinājusi Ķelnē mītošo tautieti Irmu Bērziņu meklēt poē isku izjūtu līdzības starp Daugavu un Reinu:

ATSPĪDUMS

Debess vagā stādītā dienā
sabirst tumsa.
Ar liesmās degošām lāpām
es Reinas krastos Ķelnē
Daugavai ceļu
spraužu
un
atspulgas zeltītos vižņos
Rīgas attēlu
lasu.
Nakts dobē, sulīgi melnā,
dīgst bēdas.
— Straumei nav gala —
Reina — Daugava,
Daugava — Reina
saplūst lielajos
palos.
Sidraba sietā sijāta balta,
līst gaisma
pār Rīgu un Ķelni.

Ķermaņa kultūrai veltīts mūžs

BEATRISEI VĪGNEREI SEPTIŅDESMIT GADU

Agrākās ritmoplastikas skolas vadītājai Latvijas neatkarības laikā Rīgā, Beatrisei Vīgnerei, kas kopš 1949. gada dzīvo Rietumberlīnē, 18. februārī apritēja 70 mūža gadi. Jubilāre dzimusi 1903. gada 18. februārī Maskavā, kur pavadījusi bērnību un daļu jaunības. Viņas vecāku — tēva Ernesta Vīgnera un mātes Luizes, dz. Smiļģes mājās tajos gados satikās Maskavā dzīvojošie kultūras un mākslas interesenti - latvieši, kā „vecais Bētiņš", Pauls Dāle ar māsu Austru, Atis Ķeniņš un daudzi citi, tā arī caurbraucēji — K. Skalbe, J. Akurāters, prof. J. Vītols, kas, būdams Maskavā, dažas dienas apmetās Vīgneru ģimenē.

Jau agrā bērnībā, izpaužoties mūzikāliem dotumiem. Beatrise Vīgnere 1917. gadā iz-

IEGŪSTIET SEV UN SAVIEM DRAUGIEM

Viļa Lesiņa

VAJĀTIE

(Leģendas, stāsti un noveles)

. . . šī grāmata nav salīdzināma ar līdz šim iznākušajām, kuŗā tik ļoti izteikta cīņa par gara brīvību, ejot cauri pazemojumiem un ciešanām . . .

DAUGAVAS VANAGU IZDEVUMĀ

Grāmata glīti iesieta, 243 lapaspuses — $6.50

Pieprasāma DV GRĀMATNĪCĀ, 491 College St., Toronto. Ont. Canada M6G 1A5,

kā arī vietējās grāmatnīcās ASV, Anglijā, Vācijā un Austrālijā.

Ar skatu uz Mēnesnīcu

NATALIJAI JAUNSUDRABIŅAI 85 GADI

Jau desmit gadus pēc Jāņa Jaunsudrabiņa viņa dzīvesbiedre pati vada savas dienas turpat Karbekā, kur viņi abi kopā bija nodzīvojuši gandrīz 15 gadus. Trīs gadus Natalija Jaunsudrabiņa palika turpat Mēnesnīcā. Taču nebija viegli dzīvot vasarnīcā bez centrālapkures; arī veikali atradās pāri ezeram, bet viss nesamais bija jāstiepj pa stāvo krauju līdz Mēnesnīcai. To viņa bija gadiem nesusi abiem diviem, bet nu vairs nebija spēka.

Nu septiņi gadi aizvadīti

Natalija Jaunsudrabiņa

otrpus ezeram Kerbekas ciema pašā sirdī, skaistā, siltā jaunceltnē atrasta pajumte, kur viss pa rokai. Turpat tuvumā kapsēta, kur atdusas rakstnieks un viņa meita Lilija. Te Natālija Jaunsudrabiņa mājo ļoti noslēgti, jo kāda galvas nerva iekaisuma dēļ nomokās ar neremdināmām galvas sāpēm.

Viņas dzīve rit tādā pašā garā, kā iesākta ar rakstnieku šai skaistajā Zauerlandes stūrī. Jaunsudrabiņa istabas iekārta un grāmatas aizvestas uz Minsteri, taču palikušas rakstnieka gleznas, ģimenes fotografijas un savas grāmatas. Tik daudz lasīt kā agrāk vairs nevar; pēdējos gados rakstniekam priekšā tika izlasītas gandrīz visas jaunās latviešu grāmatas.

Viņa interesējas par grāmatām, kuŗām piešķir Jaunsudrabiņa balvu, un saņem tās no Minsteres ģimnazijas, lai izlasītu. Iznāk vēl sastapties arī ar Jaunsudrabiņa paziņām vācu literārajās aprindās: jālūdz ievadraksts vācu valodā grāmatai „Kraniche ueber dem Moehnesee", kur daži Mēnesnīcas laika, Baltās un Zaļās grāmatas stāsti. Jābūt par starpnieci diviem Jaunsudrabiņa draugiem: Vestfāles žurnālistam un rakstniekam, kas viens otru nepazīst, lai pirmais varētu pētīt un rakstīt par otra pārvaldīto rakstnieku mūzeju.

Daudz interesanta jubilāre pastāsta arī par latviešu rakstu pasauli, jo viņas korespondence vēl vienmēr ir diezgan plaša, gadā jāatbild uz 300 vēstulēm, turpat vēstule dienā. Apveltīta ar spožu atmiņu un spirgtu garu, viņa stāsta par to dzīves posmu, kas pavadīts kopā ar rakstnieku, kā arī par savu jaunību tālajā krievu zemē, strādājot par audzinātāju.

Gandrīz katru dienu viņa aizstaigā līdz lielajam rakstnieka piemineklim kapsētas uzkalniņā, no kuŗienes paveŗas skaists skats pāri ezeram uz Mēnesnīcu. Tur pagājušā vasarā rakstnieka 95. dzimumdienā ir pielikta piemiņas plāksne latviešu un vācu valodā. Pati Mēnesnīca tagad ir atjaunota, silta, jo tās īpašnieks architekts Ostermanis aizgājis pensijā, kur tagad bieži uzturas.

Plāksnes pielikšanas svinības klusajā ciemā bija liels notikums, tāpat kā Jaunsudrabiņa bēres un piemineklja iesvētīšana pirms gadiem. Natalija Jaunsudrabiņa tur nevienam nav sveša. Vientulība viņu nenospiež, jo viņa prot savu ikdienu virzīt darbīgi un gaiši, bet svētdienas un svinamās dienas vadīt pēc to nozīmes. Viņai nekad netrūkst ne Jāņu vainaga, ne siera, 18. novembrī ir sarkanbalti ziedi, un Ziemsvētkos gaiši deg svece egles zarā.

Austra Rudzīte

(Turpinājums 4. lp.)

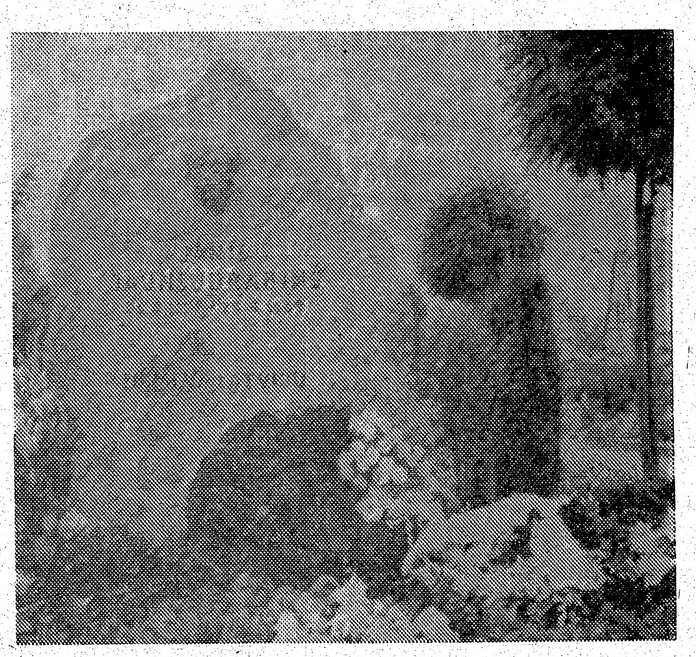

Jāņa Jaunsudrabiņa piemineklis Kērbekas kapsētā Vācijā

Ķermeņa kultūrai . . .

(Turpinājums no 3. lp.)

pu, kuŗa gan institūta telpās palika tikai īsu laiku, jo toreizējais Nacionālā teātŗa direktors Jānis Rainis aicināja Beatrisi Vīgneri par teātŗa choreografi. Pirmais uzvedums, kas bija kustību ziņā jāveido, bija Aspazijas Vaidelote. Tam sekoja gaŗa rinda citu lugu, kā latviešu, tā arī cittautu.

Jau 1923. gada februārī Beatrises Vīgneres audzēkņi uzstājās ar plašu programmu uz Nacionālā teātŗa skatuves. Izrāde guva lielu publikas un kritikas atsaucību. Audzēkņu skaits tik ļoti pieauga, ka Beatrise Vīgnere nolēma atvērt pašas skolu, ko izglītības ministrija arī apstiprināja. Tā paša gada pavasarī viņai piešķira Kultūras fonda balvu, kas tai deva iespēju papildināties ārzemēs.

Katru gadu Beatrises Vīgneres skola sarīkoja atklātu vakaru, pa lielākai daļai Nacionālā operā. Bez tam, lai dotu iespēju vecākiem audzēk ņiem gūt skatuves pieredzi, tika nodibināta Ceļojošā baleta trupa, kuŗa pēc kultūras organizāciju aicinājumiem viesojās provinces pilsētās.

Pirmos pēckaŗa gadus Beatrise Vīgnere pavadīja Frankfurtē pie Mainas. Tur viņa nodibināja Rīgas baleta grupu, ar kuŗu apbraukāja daudzus centrus Vācijā, tāpat arī UNRRAs nometnes. 1945. gadā viņa apprecējās ar Dr. Erichu Eue un pārcēlās uz Rietumberlīni. Šeit viņu aicināja strādāt Teātŗa zinību institūtā pie jaundibinātās Brīvās universitātes (FU). Viņas uzdevums bija iepazīstināt nākošos teātŗa vadītājus - režisorus, intendantus, drāmaturgus, kā arī teātŗa kritiķus ar

Beatrise Vīgnere

visu, kas saistās ar kustību uz skatuves: pantomīmu, folkloru, izteiksmes deju, kā arī klasisko baletu. Līdztekus šim paidagoģiskam darbam Beatrise Vīgnere arī pati immatrikulējās Berlīnes universitātes filozofijas fakultātē, kur ieguva doktorandes apliecību.

Pašreizējais valdības stāvoklis spiedis Beatrisi Vīgneri uz laiku pievērsties jaunam uzdevumam, viņa uzņemta Vācu tulkotāju apvienībā, kas ir Vācijas rakstnieku apvienības sekcija. Viņas speciālitāte ir tulkojumi no krievu, franču un latviešu valodas. Par savu tuvāko šīsdienas uzdevumu viņa tomēr uzskata darbu pie saviem memuāriem. Diemžēl, liela daļa dokumentu (uzvedumu foto attēli, programmas, kritikas) kaŗa laikus nepārdzīvoja, un personas, kuŗām būtu kaut kas no minētā saglabājies, lūgtas stāties sakaros ar Beatrise Eue- Vīgneri, 1 Berlin 33, Buchsweilerstr. 1 Germany.

T. M.

Latviešu mākslinieki pabērnu lomā

ELVĪRAS RONES PARĪZES PIEZĪMES

Laikam neviena valsts pasaulē savu kultūras produktu nepakļauj savai politikai tik bargi, kā to konsekventi turpina Pad. savienība. Nesen Parīzē viesojās folkloras, deju, dziesmu un instrumentālistu grupa, kuŗa reprezentēja 15 padomju „republikas". Protams, pārstāvēta bija arī okupētā Latvija, Lietuva un Igaunija. Ir tiešām jānožēlo, ka rīdziniekiem bija jānodejo tik mazvērtīga dejiņa, ka izpildījums palika pabērna lomā. Nav šaubu, ka tas ir Maskavas „kultūras trēģeres" Furcevas „pirksts". Aina gluži skaidra — arī Latvija nedrīkst izcelties.

Šajā vietā der atcerēties, ka pēc rūpīgas pārdomāšanas pagājušā gada latviešu baletam, gan stipri reducētam, atļāva uz brīdi paviesoties tikai dažās Ziemeļitalijas nenozīmīgās mazpilsētiņās. Man bijušas sarunas ar vairākām Maskavas baleta autoritātēm, kad tās viesojās Parīzē. Tās apgalvoja, ka Rīgas balets godam varētu reprezentēties rietumos kā trešais ietekmīgākais aiz krievu izdaudzinātām baleta pilsētām, Bet, kas tam ļaus vizināties baltā karietē! Mēs jau zinām, ka panākumiem bagāto Ļeņingradas simfoniskā orķestŗa diriģentu Jansonu krievi, kur vien var, slavē kā savu. Pagājušā gadā Maskavas baletā par solistu tika saistīts jauns, ģeniāls dejotājs Aleksandrs Godunovs, kas esot klasi pārāks pat par Rudolfu Nurejevu, bet rūpīgi tiek slēpts, ka šis puisis ar krievisku izcelsmi ir Rīgas operas baleta skolas absolvents.

Līdzīgu likteni piedzīvo arī labākie latviešu sportisti. Apstākļi, kādos jāpiedalās latviešiem un citām nācijām krievu aranžējumos, nav patīkami. Parīzes inscenējumā krievu šovinisma mēraukla spilgti izpaudās arī pie igauņiem, bet lietuviešu dejotājiem vienkārši bija „jāpaliek mājās", kaut zināms, ka viņu tautas deju pūrs ir viens no bagātākiem. Lai tukšo robu aizvietotu, divas lietuviešu tautu meitas spēlēja kokli, bet puiši pūta „pīlītes" senatnīgā stabulē. Bet kad uz skatuves sabira ķirģizi, jakuti un kazakstanieši ar saviem sitamiem tamburiniem un spalgām bungām, lietuvieši atsēdās skatuves stūrī. Tā viņi tur sēdēja neviena neievēroti līdz cēliena beigām. Tādos necilos apstākļos bija pārsteigums lasīt kādā Parīzes laikrakstā, ka latviešu zēni esot blondi, bet zābaki apkalti kā kovbojiem. Tas arī bija viss. . .

Uzvedums kā divertismenta refleksija bija saliedēts teicamā režijā. Lai cik tā būtu rafinēta, taču cauri spīdēja krievu īstie mērķi. Bieži sakām, ka laba daudz nevajaga, bet ka vērtīgākie sasniegumi bija drastiski saīsināti, par to sodījās daudzi. Tas tomēr nespēja aizēnot āziātu vienreizējās melodijas. Pati sensācija bija jakutu dziedone ar „dubultbalsi". Savas balss augstajam reģistram viņa kā rotaļādamās pievienoja savu „otro balsi" — staccato. Kamčatkas eskimu meitenes, katra savā toņu kārtā, meistarīgi atdarināja kaiju klaigas, to veicot tik efektīgi, ka aizveŗot acis nevarēja pateikt, ka tā ir tikai imitācija.

Šoreiz mākslinieciskā kvalitāte piedēvējama uzkrītoši skaistajām Sibirijas dejotājām, kas kopsummā izcēla visu ansambli. Rīkotāji, droši vien, ar to vēlējās pasvītrot, ka Sibirija nevis atbaida, bet ir pievilcīga. Vēlāk noskaidrojās, ka šīs sibirietes bija saformētas Ļeņingradas Kirova skolā. . .

☆

Kamēr visā pasaulē izbeigusies romantiskās balerina ēra, Parīze atklāj jaunu suverēnu zvaigzni, kāda Parīzes operā nebija redzēta kopš Marijas Taglioni laikiem 1832. gadā. Tā ir Chislaine Thesmara. Viņa ar savu talantu salauza Parīzes operas gadsimtu vecās tradicijas, ka operas pastāvīgā darbā nevar saistīties dejotājs, kas nav beidzis Parīzes operas skolu. Thesmara vienā naktī kļuva Parīzes operas un visas Francijas lepnums.

☆

Žizijas sapnis kļūst īstenība! 48 gadu vecā Žizija Džanimēre ar lielu pompu nodejoja savu 1000. izrādi „Casino de Paris" teātrī, kuŗā savu karjēru kādreiz sāka tādas slavenības kā Mistingete un Moriss Ševaljē. Pirms trim gadiem Žizī apgalvoja, ka dejošot tik ilgi, kamēr nebūšot ar vīru, choreografu Rolandu Petitu nopirkuši Casino de Paris. Neviens tam neticēja, Tad kādu dienu teātŗa īpašnieks uzrunāja Žizī: „Es zinu, naudas jums nav daudz, bet, ja uzvedīsit labas revijas, kas piepildīs namu divus gadus, es jums teātri faktiski jau būšu pārdevis par 700.000 dolaru. Slavenais mākslinieku pāris izaicinājumu pieņēma. Kasino krāšņie uzvedumi drīz izvērtās par otru Folie Berger. Cilvēkiem patīk labas revijas, un nauda ripo teātŗa kasē. Ieņemts jau 3,5 milj. dolaru, un tas, kā Bethovens teicis, sasniegts ar darbīgu prātu un tukšu kabatu.

☆

Vai esiet jau kaut ko dzirdējuši par franču Endiju Kepu? Tas ir Francijas prezidenta Džordža Pompidū pievārds, ko viņam piešķiruši Parīzes karikatūristi. Kāpēc un par ko? Lieta vienkārša. Prezidents izsmēķē 60 cigarešu dienā, un viņam cigarete pastāvīgi kūp lūpu kaktiņā.

Tāda pat kalibra pīpmanis ir arī slavenais angļu superkomiku varonis Endijs Keps, kas kādā karikatūrā lepni uzrunā Pompidū: „Prezidenta kungs, mums abiem tomēr ir daudz kas kopīgs!"

Bet veselībai pasliktinoties, ārsti prezidentam ieteikuši striktu „dietu", un Pompidu dienas norma tagad nedrīkst pārsniegt desmit cigarešu. Kādu laiku prezidents bijis uz visiem īgns. Tam pievienojusies vēl nelāgā ziņa, ka nākamās parlamenta vēlēšanās, kas jau ir pie durvīm, sociālisti un komūnisti draudot ar vairākumu. Tad prezidenta draugi attapušies un uzdāvinājuši viņam automatisku cigarešu etviju, kuŗa atveŗas ar prezidenta iemīļotām mūzikas skaņām un vienu normētu cigareti ik pēc katrām nepilnām divām stundām.

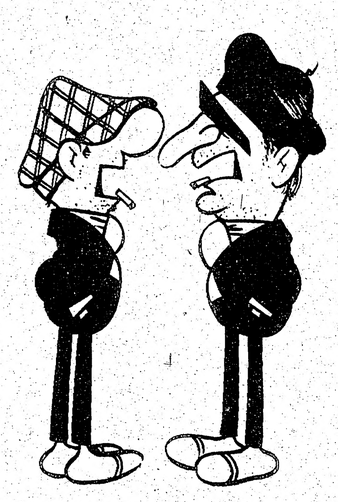

Kā stāsta diplomāti, prezidents ar automatisko cigarešu etviju krizī īsā laikā pārvarējis un saviem viesiem mēdzot ierunāties, ka drīz viņa svārku kabatā sāks spēlēt atkal mūzika. Tādās reizēs mūzika arī ieskanas, un Pompidū piešķirto cigareti pārlaužot uz pusēm un kopīgi ar viesi aizsmēķē. Viesis jūtas glaimots, bet prezidents priecīgs, ka viņš drīz vien tikšot vaļā ne tikai no etvijas, mūzikas un cigaretēm, bet arī no savas angliskās palamas. Bet vai viņš tikšot vaļā no sociālistiem, to rādīšot nākamās vēlēšanas martā.

Elvīra Rone

Latviešu pilsētas galvas strīds ar arodbiedrību

1500 iedzīvotāju lielās ogļraktuvju pilsētas Kenmores, kas atrodas 67 jūdzes rietumos no Kalgarijas, pilsētas galva latvietis Dr. Alfreds Miltiņš izteicies, ka pilsētas darbinieku arodbiedrība — CUPE (Canadian Union of Public Employees) mēģina parādīt, ka tā var noteikt pilsētas domei un pilsētas gal-

Dr. Alfreds Miltiņš

vam, kas tiem jādara. Strīds starp Kenmores pilsētu un divu pilsētas darbinieku, CUPE biedru, atlaišana no darba ilgst jau 6 mēnešus. CUPE prezidents Kalgarijā Rons Brauns pieprasījis tikšanos ar pilsētas domi, piedraudot ar sūdzības iesniegšanu tiesā, ja abus atlaistos darbiniekus nepieņems atpakaļ darbā.

Pilsētas galva Dr. A. Miltiņš noliedz, ka abi pilsētas strādnieki būtu atlaisti viņu aktīvitāšu dēļ arodbiedrībā, un uzaicināja CUPE piedalīties nākošā pilsētas domes sēdē, bet arī pateicis, ka tos neņems atpakaļ darbā, jo atbrīvoti no darba tāpēc, ka slikti pildījuši savu pienākumu, atteikušies paklausīt savam priekšstrādniekam un darba laikā kārtojuši savas privātās lietas. Kenmorēs pilsētai nav vajadzīgs, lai arodbiedrības noteiktu, kas mums jādara," izteicies Dr. A. Miltiņš.

Pilsētas galvas lēmumu par abu nodarbināto atlaišanu akceptējusi arī pilsētas dome. Tie pilsētas atkritumu savākšanas darbos pelnījuši 500 — 600 dol. mēnesī. Bez tam pilsētas valde vēl maksājusi pusi no Medicare, Zilā krusta un pensiju fonda plāna. Lai pierādītu, ka pilsētas pašvaldība nav pret darbiņieku aktīvitātēm arodbiedrībā, Dr. A. Miltiņš piezīmējis, ka pilsētas atkritumu savākšanas automašīnas vadītājs ir arodbiedrības biedrs un turpina strādāt pilsētas darbā.

—v—

Toronto latviešu kreditsabiedrība
Latvian (Toronto)
Credit Union Limited
491 College St., Toronto 174, Ont.
maksā
5% par noguldījumiem,
5½% par ilgtermiņa noguld.
Kreditsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus. Reizē ar naudas **noguldīšanu vai aizdevumu izsniegšanu kreditsabiedrība izdara dzīvības apdrošināšanu līdz $2000.00 vai $5000.00.**
Birojs atvērts darbdienās no pl. 12 — 8 vakarā,
sestdienās no pl. 9 — 1 pēcp.
TĀLRUNIS
924-2551
924-2552

Tīka mēbeles tieši no importētāja noliktavas. Dzīvojamo, ēdam-- un guļamistabu iekārtas. Atvērts no pl. 9—9, svētd. no pl. 1—5. **EINAR CLAUSEN Ltd.**, Hwy. 7., nedaudz austrumos no Bramalea. Tel. 459-0760.

Jauns latviešu teātŗa pasākums

Toronto 1972. gada vasarā nodibinājās jauna teātŗa vienība — Toronto teātris, kopējā darbā saistoties režisoriem Vodemaram Pukatam un Dzintaram Pūpēdim. Toronto sabiedrībai, tāpat citos latviešu centros, šie vārdi nebūs sveši, jo gadu ritējumā abi režisori iestudējuši gan lugas, gan arī paši iepriecinājuši skatītājus ar saviem tēlojumiem.

Voldemara Pukata režijām Toronto pieder Ugunī, Septiņi mīlētāji, Jersika, Minhauzena precības, Maldu Mildas sapņojums, Pazudušais dēls. Gandarījums. No saviem neskaitāmiem skatuves tēliem režisors visspilgtāk atceras Alderi — Ugunī, Jukumu — Minhauzena precībās un Mikus tēvu — Pazudušā dēlā.

Dzintars Pūpēdis vadīja režiju lugās Jo pliks, jo traks, Gatavības apliecība, Raudupiete, Pieci stabi, Spoku vilciens, un savos tēlojumos sevišķi izcēlies kā Antiņš — Zelta zirgā, Antijs Kurpurrū un Gatiņš — Pūt vējiņi, kas ir tikai daži no viņa tēliem.

Jaundibinātā teātŗa nodoms sniegt skatītājiem rēgulārus lugu iestudējumus, gan latviešu autoru darbus, gan tulkojumus, ierobežojot ansambļa lielumu, bet uzsvaru pēc iespējas liekot vairāk uz kvalitātīvo sniegumu. Teātris darbojas neatkarīgi no jebkādas citas organizācijas un savā struktūrā neietver pastāvīgu aktieŗu ansambli. Katrs režisors atsevišķam iestudējumam izvēlas aktieŗus, kā arī techniskā un administrātīvā darba veicējus. Toronto teātris jau pastāvošo teātŗu skaitu Toronto nepavairo, jo rež. V. Pukats jau agrāk strādājis patstāvīgi zem Kanadas Latviešu teātŗa Toronto ansambļa vārda, kas tagad ieplūdis Toronto teātŗa vienībā.

Jaunais teātris Toronto debitēs ar Toma Stoparda lugu Kad istabā līst (Enter a Free Man) 15. aprīlī V. Pukata režijā un M. Bērziņas dekorātīvā ietērpā. Lugu no angļu valodas tulkojusi Lija Veikina, un tā veiksmīgi izrādīta Austrālijas latviešu centros, Sidnejas latviešu teātŗa iestudējumā.

Bez režisora, kas tēlo arī galveno lomu, lugā vēl piedalās Mirjama Bērziņa, Ilga Freija, Sandra Indzere, Skaidrīte Pūpēde, Vilnis Brastiņš, Juris Freijs un Dzintars Pūpēdis. Pēc ilgiem gadiem tēlotāju pulkā būs redzams atkas Vilnis Brastiņš. Šī luga būs pirmā Sandras Indzeres debija „lielajā skatuvē". Jaunā aktrise savu neapšaubāmo talantu pierādījusi latviešu ģimnazijas uzvedumos, kā arī dažādu citu sarīkojumu kuplinājumos. Pēc pirmizrādes Toronto paredzētas viesizrādes arī latviešu centros ASV.

Kā otru iestudējumu teātris šogad izvēlējies Mārtiņa Zīverta drāmu Tīreļpurvs Dzintara Pūpēža režijā, piedaloties ar šo lugu Ziemeļamerikas latviešu teātŗa apvienības rīkotās 3. teātŗu dienās Toronto šāgada novembrī.

Toronto teātŗa iniciātori cer, ka līdz ar jauno pasākumu, darbojoties paralleli Daugavas Vanagu teātrim Kanadā, latviešu teātŗu dzīve Toronto kļūs aktīvāka, dodot latviešu skatītājam iespēju vērot vairāk lugu un stimulējot sabiedrības interesi par latviešu teātri.

J. F.

Koklētājas Otavas latviešu skolas Draudzīgā aicinājuma atceres sarīkojumā, no kreisās Edīte Ozola, Margareta Alute un Anda Sprūdža; priekšā — Lauma Cenne un Dace Pārupe.

Draudzīgā aicinājuma atcere Otavā

Otavas latviešu skolas Draudzīgā aicinājuma atceres sarīkojumu skolotāju institūta zālē ievadīja māc. E. Lange. Toronto viešņa IndraGubiņa lasīja par grāmatu latviešu dzejā. Rakstniece pavēra vēstures gadsimtu vārtus uz tiem laikiem, kad latvju tauta rakstīto vārdu vēl nepazina, tautas dzīves ziņu dodot tālāk mutes vārdiem, tautas dziesmās. Publika ar interesi klausījās par latviešu dziņu pēc izglītības un grāmatas, it bieži piedaloties kopēji dziedātās tautas dziesmās E. Ozolas pavadījumā.

I. Gubiņas referātu papildināja skolēnu priekšlasījumi, sākot ar L. Bērziņa „Skolā ejot" (izpildītāji: E. Rutulis, N. Rutule, E. Purviņa, S. Kandava, Chr. Kandavs) un beidzot ar jaunatnes pulciņa četrām koklētājām - dziedātājām (Margareta Alute, Edīte Ozola, Dace Pārupe, Anda Sprūdža), kuŗas atskaņoja divas tikko iestudētas dziesmas. Skolas līdzekļu papildināšanai izlozei savas gleznas bija ziedojušas māksl. G. Cenne, V. Krūmberga un A. Bērziņa.

Otavas latviešu skola pastāv jau 20 gadu. Skolu vada māc. E. Lange, par skolotājām darbojas M. Pārupe (jau 10 g.), L. Galdiņa un dziedāšanu ar labiem panākumiem šogad māca studente Edīte Ozola. Viņai talkā nāk arī pag. gada latviešu skolas absolvente Dace Pārupe. Jaunatnes pulciņš pašreiz apvieno ap duci jauniešu; pagājušā gada priekšnieces, dziedātājas - koklētājas Andas Sprūdžas darbu pārņēmusi studente Edīte Ozola. Daļa jaunatnes pulciņa dalībnieku dzied Otavas latviešu korī un gatavojas dziesmu svētkiem A. Beloglazova vadībā. Tautas deju kopu Ritenītis vada C. Dambergs.

G. C.

Aizvadits ražens darba gads

DV TORONTO NODAĻA APGROZĪJUSI GADĀ 84.000 DOLARU

DV Toronto nodaļas veikumu aizvadītā darbības gadā rāda nodaļas amatpersonu ziņojumi valdes apkārtrakstā nodaļas biedriem. Nodaļas darbības pārskatus pieņems biedru gada sapulcē 25. februārī, pl. 12.30 p. p. DV namā. Valdes darbs priekšsēža I. Zamlovska un vietn. V. Plūdoņa vadībā izpaudies galvenokārt nodaļas saimnieciskā pasākumu nostabilizēšanā, jaunatnes centienu un pasākumu sekmēšanā, aprūpes līdzekļu sagādē un grūtībās nonākušo atcerēšanā, jaunu DV biedru iesaistīšanā un sabiedriskās dzīves rosināšanā. Nodaļas darbību atzīstami veicina tās sekcijas, kā tautas deju kopa Daugaviņa (vad. Edv. Kalviņš), nodaļas sporta daļa (vad. J. Treijs) ar basketbolistiem (vad. R. Kadiķis) un futbolistiem (vad. H. Gailis), makšķernieku un šaušanas sekcija (vad. J. Treijs), šacha klubs (vad. N. Brasliņš), novusa sekcija (vad. H. Jākobsons).

Nodaļas aktīvitātes, liekas, nemaz nebūtu iedomājamas bez vanadžu kopas līdzdarbības (pr-ce Ausma Magone), kas apvieno 90 vanadzes un ar savu piedalīšanos sarīkojumu sekmēšanā, grūtībās nonākušo atcerēšanā un kopas iekšējās dzīves rosināšanā likušas par sevi runāt arī plašākā sabiedrībā. Vanadžu vārds īpaši daudzināms ar viņu kori Zīle (diriģente Austra Andersone - Plampe), kas pašlaik apvieno 27 koristes. Vanadžu kopas naudas apgrozījums (kasiere Ausma Plūdone) aizvadītā gadā bijis 10.080 dol., ar 2547 dol. atlikumu. Nodaļas bibliotēkā (vad. Vera Leišupe) ir 3450 grāmatas.

Sekmīgs bijis nodaļas valdes darbs. DV nams izmaksāts. Tajā darbojas DV klubs ar kopējo apgrozījumu pagājušā gadā 120.649 dol. (kasieris K. Bencons) un 3098 dol. atlikumu. No kluba ienākumiem samaksāti nama remonti un mājas uzlabojumu izdevumi. Iecerēti vēl turpmāki uzlabojumi. Par DV nama apsaimniekošanu rūpējas nama komiteja (priekšsēdis V. Kalniņš).

Nodaļas biedru skaits (biedrzinis V. Plūdons) aizvadītā gadā pieaudzis par 18 jauniem biedriem un uz 1. janvāri bija 424 biedri. Aizvadītā gadā mūžībā aizsaukti 2 nodaļas biedri (Olģerts Paljuchs un Zelma Grekere). Daži nodaļas biedri vēl joprojām kavējas ar biedru naudas kārtošanu, kas tomēr būtu veicama laikus. Aprūpes daļa (vad. Aina Selga) vadījusi 14. jūnija (1514 dol.) un Ziemsvētku (1884 dol.) līdzekļu vākšanas akciju.

Informācijas daļa (vad. V. Cinis) izsūtījusi 1200 vēstules Kanadas politiskiem darbiniekiem, organizāciju pārstāvjiem un universitāšu mācību spēkiem ar informācijas materiāliem, kā arī 17 latviešu komūnistu vēstules kopijas. Informācijas daļas vadītājs piedalījies vispasaules pretkomūnistu līgas konferencē Meksikā un veicis arī citu informācijas darbu. Sarīkojumu daļa (vad. R. Norītis) rūpējusies par nodaļas sarīkojumu organizēšanu, kas devuši respektējamu atlikumu ($2882). DV nama telpu pārslogošana dažkārt bijis kavēklis nodaļas sarīkojumu plašākai izvēršanai. Nodaļas biedri bijuši atsaucīgi DV Ziemsvētku tirdziņa (komit. priekšsēdis A. Šterns) pasākuma atbalstīšanā.

Valdes sekretārs (N. Brasliņš) kārtojis 15 valdes sēžu izziņošanu, kuŗās piedalījušies arī nodaļas revīzijas komisijas locekļi. Izsūtīts lielāks daudzums rakstu. Nodaļas valde iepazinusies ar vairāk nekā 100 ienākušiem rakstiem. Liels bijis kasieŗa K. Bencona veikums. Nodaļas kases apgrozījums aizvadītā gadā uzrāda 84.614 dol. ar 9893 dol. atlikumu.

O. K.

Igaunijas dienā

(Turpinājums no 2. lp.)

visu saimniecisko darbu, uztur sakarus ar ārvalstīm, vada tautas izglītību etc." — cita starpā lasāms kādā spožām bildītēm izrotātā padomju palaistā brošūrā... Bet visu taču diriģē gaŗā Maskavas roka. Brīvības un pašnoteikšanās nav nevienam, kas iekļuvis Kremļa žņaugos. Tā ir mūsdienu absolūtā patiesība.

Pasekojot tālāk okupācijas varas palaistajai propagandas un melu piesātinātai literātūrai, kas tagad vairāk kā jebkad agrāk izplūdināta pa rietumu valstīm, atklājas vēl citi unikumi. Tā minēts, ka igauņi (arī mēs un lietuvji — P. G.) esot sociālistiska nācija. Kas par komūnistu taisnības apmirdzētu epitetu! Bet tā jau ir dzīves īsteņība — laupītājs ar savu upuri izrīkojas pēc patikas un iegribām.

Igauņi ar saviem likteņbrāļiem stāv kopēja posta un nelaimes ēnā. Vai viņu brīvības dienu atceroties, varam un drīkstam lolot cerības brīvības un patstāvības atjaunotnei? Vai lai uzdrošināmies iecerēt kādu iespējamu maiņu? Mēs to varam, bet tai pašā mirklī mums jāskatās acīs reālitātēm.

Ja tai laikā, kad demokratiskās lielvaras, šķietami noskaņotas pret komūnismu, neatrada izdevību pacelt balsi par Baltijas valstu traģēdiju, tad tagad, kur tās sapinušās saistībās un draudzībā ar sarkano negantnieku un pašām tām kaudzēm visādu neatrisinātu problēmu, mums pašreiz nav cerību sagaidīt kaut ko pozitīvu sava likteņa virzienā. Pēc turpat 30 trimdas gadiem, kuŗos devāmies ar ticīgu pārliecību un uzticēšanos rietumu demokratijām, mūsu sirds piesūkusies ar rūgtumu un šaubām. Paļāvība ir saplakusi. Ieceres iedragātas.

Bet tas nav ieganstš, lai pakļautos nevarībai vai neuzņēmībai. Svešumā igauņi nav apklusuši. Arī mēs kopā ar viņiem un lietuvjiem sakām: mēs bez brīvības nerimsim, ik vietā un reizē atgādinādami un prasīdami to, kas mūsu tautai nolaupīts.

ASV chronika

ROČESTRA

● Draudzes svētdienas skolas Draudzīgā aicinājuma atceres sarīkojumā referēja skolas audzēkne L. Dzintara. Pašus mazākos bērnus runas un dziesmu korītim bija sagatavojušas E. Pilskalna un R. Lēdere. ALAs pārstāvis Dr. Z. Bērzups mudināja jauniešus tēzemes mīlestībai, nolsot izvilkumus no J. Jaunsudrabiņa Piemini Latviju. Pēc tam diapozitīvos rādīja Latvijas skatus.

● Agrākai Ērgļu pagasta skolotājai Olgai Kāpostiņai šajās dienās apritēja 75 mūža gadi. Gaviļniece dzimusi 1917. gadā Vidzemē, beigusi skolotāju sagatavošanas klasi Tērbatā, pēc kam uzsākusi skolotājas darbu Ērgļu pagasta 2. pakāpes pamatskolā, ko bez pārtraukuma turpinājusi līdz 1944. gadam. Bēgļu gados strādājusi par skolotāju Kleinkecas nometnē Vācijā. Pēc iecelošanas ASV ilgus gadus strādājusi Ročestras Krusta draudzes svētdienas skolā. Gadskārtai apritot, jubilāri atcerējās viņas bijušie audzēkņi dzimtenē un svešumā, Krusta draudze, svētdienas skola un vietējā DV saime, kuŗas locekle jubilāre ir kopš šīs organizācijas sākuma gadiem.

A. Sed.

OKLAHOMA

● Dzejniece Astrīde Ivaska cietusi negadījumā savā dzīves vietā Normanā, pie Oklahomas pilsētas. Dzejniece krītusi un salauzusi labās rokas locītavu. Viņa mācās rakstīt ar kreiso roku, bet pagaidām tas labi neveicas. Lūdz rakstīt, bet atbildes nespēj solīt.

V. I.

Agrākā DV priekšnieka sumināšana Ņujorkā

DV namā Ņujorkā šajās dienās pulcējās DV centrālās, ASV un Ņujorkas apvienības valdes pārstāvji, lai pateiktos agrākajam DV priekšniekam Vilim Hazneram par to izcilo veikumu, kādu viņš parādījis, ilgus gadus pašaizliedzīgi darbodamies organizācijas labā, un izteiktu vēlēšanos arī turpmāk no viņa saņemt atbalstu un padomu. V. Hazneru uzrunāja DV Ņujorkas apvienības valdes priekšsēdis K. Kitners un DV centrālās valdes priekšnieka vietnieks J. Lācis.

DV ASV valdes pārstāvis A. Valters nolasīja valdes priekšsēža J. Utināna rakstu, kurā īsumā bija apskatīts V. Haznera devums DV organizācijai, kuŗa jau iegājusi savas darbības 28. gadā. Visus šos gadus viņš bijis aktīvo darbinieku pirmajās rindās, veicot atbildīgus pienākumus, kā arī bijis viens no aktīviem organizācijas dibināšanas idejas auklētājiem. V. Hazners DV ASV saimei pievienojies 1956. gadā, atklājot šajā gadā kā Centrālās valdes loceklis pirmās Daugavas Vanagu dienās ASV. Atmiņai V. Hazneram, kam veselības stāvokļa dēļ savas aktivitātes organizācijas darbā jāsašaurina un no turpmākās vadības jāatsakās, pasniedza divsstobru medību bisi, ko lietot lauku klusumā. Pie tās laides piestiprināta sudrabā plāksnīte ar ierakstu: „Ar atzinību un pateicību no Daugavas Vanagu ASV saimes."

DV Ņujorkas apvienības vanadžu kopas vadītāja A. Skara vanadžu vārdā, kas bija gādājušas par cienastu, pasniedza ziedus. ASV vanadžu vadītāja A. Tīdemane bija piesūtījusi aploksni ar visu vanadžu kopu veltījumu. No DV saimes V. Hazneru vēl apsveica A. Līdacis, A. Puķīte, D. Maļinovskis, atceroties Cēdelgemas gūsta laiku, bij. ASV vanadžu vadītāja V. Freija, kas, būdama agrākā rucavniece, nodeva Rucavas pagasta (Liepājas apriņķī) austu prievīti kā simbolu, lai tas saista V. Hazneru uz mūžu ar DV saimi.

Atbildot apsveicējiem, V. Hazners pasvītroja, ka nedomā aiziet no DV darba, jo strādā pie Daugavas Vanaga Mēnešraksta un uzņēmies DV organizācijas vēstures rakstīšanu, lūdzot šajā pasākumā nākt talkā ar dokumientiem un atmiņu materiāliem, lai darbs atspoguļotu DV darbību visās zemēs. Viesu vidū bija arī Haznera dēls prof. Daumants Hazners, DV Ņūdžersijas apvienības biedrs un Amerikas latviešu republikāņu apvienības vadītājs, kas pastāstīja par piedalīšanos prezidenta Niksona amatā ievešanas svinībās.

B. I.

Bij. DV priekšnieka Vilja Hāznera godināšana Ņujorkā. Uzņēmumā V. Hazners ar medību bisi apsveicēju vidū, no kreisās: J. Lācis, V. Svētulis, Arv. Līders, A. Valters, D. Maļinovskis, V. Hāzners, K. Kitners, A. Puķīte un Br. Igals.

Foto: Bruno Rozītis

Kāpēc Maskavas režīms...

(Turpinājums no 1. lp.)

otru lielāko pilsētu un citus apgabalus un tālajos austrumos Tannu Tuvu, Dienvidsachalinu un Kuriļu salas. Vēl šodien Pad. savienība cīnās ar sarkano Ķīnu par dažādiem citiem apgabaliem.

Kā visu šo Pad. savienība šodien attaisno pasaules priekšā? Protams, tikai ar internacionālisma un komūnisma saukļiem. Tie ir ļoti parocīgi, lai palielinātu un stiprinātu veco Krievijas imperiju.

Lai gan mēs sevi uzskatām par piedzīvojušiem pasaules politisko situāciju izpratējiem, kam vēsture ir puslīdz skaidra, der visus šos iepriekšējos un daudzus citus vēsturiskus faktus pa laikam atcerēties.

Pad. savienības (Krievijas) režīms vēlas, lai visi konflikti tiktu uzskatīti kā ideoloģiski vai „cīņa pret komūnismu". Tas nevēlas, lai konflikti būtu pret Krievijas imperiālismu, rusifikāciju u.t.t. No tā izriet, ka cīnoties pret komūnismu, mēs cīnāmies, lai dotu Krievijas impērijai labākās aizstāvēšanās pozicijas, jo tad nav jārunā par imperiālismu, koloniālismu, pārkrievošanu un nacionālās neatkarības centieniem.

Politiskā taktikā nepieminot komūnismu, bet pieminot Krievijas imperiālismu un rusifikāciju, nenozīmē, ka komūnisms kā ideoloģija kādam kļūtu tuvāks vai no diktātūras tas kļūtu par demokratisku sistēmu. Tā tas nav. Bet kāpēc mums pašiem jādod Krievijas imperijai aizsegs un kāpēc mums jāreaģē pēc tās plāna uņ nevis jāizveido latviešiem izdevīgāka taktika, kas balstās uz dzīves un vēstures faktiem.

Krievu režīms Latvijas „iekšējam patēriņam" nemitīgi uzsver, ka daudz latviešu rietumos esot ideoloģiski pretinieki, bet nesaka, ka latvieši rietumos gribētu palīdzēt latviešu tautai izglābties no Krievijas imperijas jūga un pasargāt tautu no plānotās pārkrievināšanas.

Pad. savienības jeb Krievijas režīmam komūnisms nav svarīgs ideoloģiski, bet tas ir svarīgs aizbildinājums, kā uzturēt centrālu un stingru kontroli pār visiem pakļautiem cilvēkiem un kā palielināt savus internacionālos sakarus un varu. Šādu kontroli varētu uzturēt arī zem cita nosaukuma, bet „komūnisms" ir iegājies un tas ir ērtāk lietojams līdzeklis. Nešaubīgi, režīmam ir jābūt diktātoriskam, jo bez tā imperija izputētu un nekāda ideoloģija to kopā nesaturētu. Režīms, to apzinādamies, arī lieto no komūnistiskās ideoloģijas tikai to, kas palīdz imperijas stiprumam.

Ja mēs uzskatām, ka iepriekš minētie senās un nesenās vēstures fakti ir pareizi, tad, protams, mūsu viedokļiem un darbībām daudzkārt jābūt pavisam savādākiem nekā pašreiz. Pirmkārt, mēs nevaram apmierināties ar „ideoloģisku cīņu tālā un drošā aizmugurē", kur kādas kļūdas grūti pielaist. Tā kā Latvijā notiek pārkrievināšana, tad jādarbojas pret to un nevis tikai jārunā pret to. Tas prasa izvērtēt dažus jautājumus. Vai pārkrievināšana Latvijā kļūtu neefektīga, ja latvieši neietu skolās, kur, starp citu, notiek indoktrinācija, ja nemēģinātu radīt savas kultūras vērtības un nemēģinātu iegūt ;vismaz daļēju kontroli pār Latvijas saimniecību, kultūru u.c.? Domāju, ka rezultāts būtu gluži pretējs. Ja latviešiem šodien Latvijā nebūtu savi rakstnieki, skolotāji, zinātnieki, mākslinieki un profesionāli darbinieki, pārkrievināšana būtu daudz vieglāk izdarāma. Vai būtu labāk, ja latvieši negatavotu savas filmas un neizrādītu savas lugas, jo tad neviens nespiestu dažkārt tur ievietot krievu propagandu? Varbūt kādreiz mesla maksāšana krievu kungiem bija pazemošanās. Bet ar laiku tā kļuvusi par automatisku funkciju, ko izdara, un pēc tam var brīvāk strādāt. Tāda brīvāka darbošanās var dot cilvēkiem pašlepnumu. Pašlepnumu jaunatne nevar iegūt tikai skatoties pagātnē; tai vajaga arī šodienas piemērus. Kas gan vairāk ceļ pašlepnumu radošam cilvēkam un viņa atbalstītājiem kā tas, ka viņš un viņa darbi var iet plašākā pasaulē. Kas gan latviešiem Latvijā nedod vairāk pašlepnumu, ja ne latviešu mākslinieki, sportisti un zinātnieki, kas tiek atzīti arī rietumu pasaulē. Mēs zinām gluži labi, ka latviešu jaunatnei Latvijā ir savi latviskie ideāli un ka viņa augsti novērtē arī dažu darbību šeit. Mērnieku laiki tika uzrakstīti cara valdības laikā, bet tamdēļ šo darbu neapzīmē par Vidzemes guberņas literātūru. Šo darbu filmēja komūnistu varas laikā, bet tāpēc filma nav kļuvusi par krievu propagandas darbu. Abi, grāmata un filma, joprojām ir latviešu darbi. Ja mēs noraidām Brāļus Kaudzīšus un filmas režisoru, kas ilgus gadus nodzīvojis izsūtījumā, tad mēs tikai radām plaisu starp latvisko Latvijā un šeit un „iespējam" sevi pretinieku rokās.

Latvijā šodien darbojas dažādi latvieši, un mūsu ietekme uz viņiem bijusi minimāla. Lielākā daļa no viņiem ir latviski un labprāt redzētu Latviju brīvu. Daži no viņiem „maksā nodevas", lai varētu darbotīes profesionālos latviskos darbības laukos, daži ir gatavi drusku, bet daži citi arī vairāk kā drusku kompromitēt savu latvisko stāju, lai iegūtu labāku dzīvi un iespēju tikt uz ārzemēm. Visbeidzot, Latvijā dzīvo arī latviešu izcelsmes krievi, no kuŗiem dažs savā iztapībā krievu politikai tiek uzskatīti par lielāko latviešu tautas nelaimi.

Mērnieku laiki nacionāliem latviešiem bija pieņemama filma. Tas, protams, nenozīmē, ka citas Latvijā gatavotās filmas arī vienmēr būs pieņemamas. Tāpat nesenie Latvijas mākslinieku priekšnesumi bija latviski un bez krievu propapagandas. Kādi bija oficiālie nolūki? Cik daudz šādu grupu dalībnieki ieinteresēti oficiālos nolūkos? Šeit atbildes var tikai minēt. Taču šaubu nav, ka vairāk tika ietekmēti apmeklētāji un ka daudzi citi Latvijā arī gribētu šeit viesoties līdzīgos gadījumos. Šinī sakarībā katrs darbs, katrs cilvēks un katrs gadījums mums jānovērtē atsevišķi. Mēs noraidām krievu propagandistus un viņu darbus, bet pieņemam latvisko. Par cilvēka tiesību neievērošanu Latvijā mēs raidām protestus pret attiecīgiem funkcionāriem katrā gadījumā un vietā.

Atklāti pieņemot šādu nostāju, neviens pretinieks nevarēs radīt plaisu tautā. Protams, pretiniekam ir savi plāni, bet tamdēļ mums bailēs nav jākļūst paralizētiem. Galvenais — mums jātic mūsu nacionālā un garīgā stipruma parākumam.

Pieņemot „nedzīvu" nacionālo nostāju, kas aizliedz Latvijas apciemojumus vai latviešu no Latvijas apciemojumus šeit, varam tikai pamazināt mūsu latvisko un rietumu ideju ietekmi uz latviešiem Latvijā. Nevaru saredzēt, kā tas varētu palīdzēt latviešiem pret rusifikāciju vai par labu Latvijas brīvības iespējām nākotnē. Tikai aktīvais un domājošais elements ietekmēs nākotnes gaitas, un tāpēc mūsu ietekmei sapratīgā veidā, kas mēģina pārliecināt un ne tikai kritizēt un nolikt, vajaga sniegties visur. Mūsu mērķis nav latviskā darbošanās, kas citiem parāda tikai mūsu nevainojamo nacionālo stāju, bet tautas brīvības atgūšana, kas var nākt par tāliem un līkumainiem ceļiem. Izbeigsim frāžu teikšanu un pozēšanu un uzsāksim vairāk gadījumu un situāciju atklātu un pilnīgāku analizi, lai darāmo veiktu gudri un vienoti.

Dr. Ilgvars Spilners,
ALA valdes priekšsēdis

ŅUJORKA

● Ņujorkas latviešu biedrības gada sapulcē bija ieradušies 50 biedru. Biedrības līdzekļi uz 1. janvāri pārsniedz 42.000 dol., un pagājušo gadu kapitāls pieaudzis par 565 dol. Jaunajā valdē ievēlēja par priekšnieku Č. Lāci, viņa vietnieci M. Zaueršteini, par kasieri A. Restbergu, sekretāru J. Grīnblatu, mantzini J. Baumani, kārtībnieku J. Kuzņecovu, kontrolieri R. Ebanu, bet sarīkojumu komisijā K. Salmiņu, F. Liepiņu, M. Magoni, L. Štradiņu, D. Elsiņu un I. Baumani.

V. I.

ČIKAGA

● Čikagas korporāciju kopas prezidēšanu 1972./73. mācības gada pavasara semestrī rotācijas kārtībā pārņēma korporācija Gersicania. Kopas seniors J. Laivinieks (Gersicanus), viceseniors R. Kalunds (Lettonus), sekretārs V. Reinfelds (Gersicanus), oldermanis J. Gertners (Gersicanus). Atzīmējams, ka Čikagas korporāciju kopa ir vecākā ASV un šogad atskatās uz 22 darbības gadiem.

I. Š.

APELTONA (VISK.)

● Apeltonā, Viskonsinas pavalstī, vairs dzīvo tikai kādas 10 latviešu ģimenes, kaut gan agrāk te bija pāri par 100 latviešu. Visus vieno baznīca. Dievkalpojumi notika reizi mēnesī, bet kopš mācītāja Strautmaņa nāves tie paredzēti pa diviem mēnešiem reizi. Parasti notiek Ģimenes dienas un Pļaujas svētku sarīkojumi, bet aizvadītajā gadā arī to vairs nebija. Vecākā tautiete ir 92 gadus veca.

M. Krastiņa

Speciālie rubļu certifikāti ir labākā dāvana

Intertrade Express Corp., 125 East 23rd. Street, New York, N. Y. 10010, kas speciālizējusies jau 23 gadus dāvanu sūtīšanā uz Pad. Savienību, ziņo, ka speciālie rubļu certifikāti ir labākā dāvana piederīgajiem Latvijā.

Speciālie rubļi ir četrreiz vērtīgāki par parastiem, tāpēc tie ir izdevīgāki. Saņēmēji ar tiem var iegādāties visu speciālajos Vneshposyltorg ārzemju valūtas veikalos par apm. ¼ no mantu vērtības parastajos rubļos. Priekšmeti, kas parastajos veikalos maksātu 10 rubļu, iegūstami par 2½, vai pat lētāk.

Certifikātus var izdevīgi apmainīt arī parastajos rubļos.

Speciālo rubļu cena ir $2.35. Jūs varat sūtīt, cik vēlaties, un tie tiek piegādāti jūsu piederīgiem 3 — 4 ned. laikā.

Pieprasiet jaunāko cenrādi un pārliecinieties, cik vērtīgi ir speciālie rubļu certifikāti.

Tukākai inform. rakstiet: INTERTRADE EXPRESS CORP. 125 East 23rd. Street, 5th Floor, New York, N. Y., tālr. 932-1539.

Pasūtiniet tagad labāko dāvanu uz LATVIJU

SPECIĀLOS rubļu CERTIFIKĀTUS

INTERTRADE EXPRESS CORP.

to jums teica pirmā un to saka jūsu piederīgie.

Par tiem jūsu piederīgie var iegādāties visu, ko vēlas, par daļu no parastās vērtības, tas ir apm. tā, kad jūs būtu iegājuši veikalā ar $100 un nopirkuši mantas $200 vai $300 rubļu vērtībā, vai pat vairāk.

Speciālc rubļu certifikātus var arī ļoti izdevīgi apmainīt pret parastajiem rubļiem.

PILNĪGA GARANTIJA UN APDROŠINĀŠANA

Certifikātu piegāde mājās apm. 3 nedēļu laikā.

Speciālā rubļa vērtība ir $2.60

ŠĪ CENA IR VISS, KAS JUMS JAMAKSĀ. NEKĀDU CITU IZDEVUMU.

Jūs varat sūtīt katru summu, ko vēlaties. PIEPRASIET MŪSU ILUSTRĒTOS KATALOGUS.

Jaunās cenas ir saskaņā ar ASV dolara pazemināšanos. Pieprasiet mūsu jaunos cenrāžus.

PASŪTINIET TAGAD TIKAI caur INTERTRADE EXPRESS CORP. 125 East 23rd. Street, Fifth floor NEW YORK, N.Y. 10010, tālr. 982-1530

Ļoti svarīgi — Automobiļi

Tikai uz īsu laiku.
Ātra piegāde.
Cenas US$

ZHIGULI VAZ 2101 $3535.40

MOSKVITCH 412 IE (Export Model) $3627.80

MOSKVITCH 408 IE $3336.30

ZAPOROZHETS ZAZ 968 $2228.60

Pieprasiet mūsu speciālo ilustrēto apkārtrakstu ar automašīnu attēliem. Pieņemam pasūtinājumus arī DZĪVOKĻIEM.

PĀRSŪTĀM LIETOTAS DRĒBES.

Mums ir 23 gadu pieredze šinīs darījumos un mums ir tūkstošiem apmierinātu klientu.

(33. turpinājums)

„Tikai Džerijs zina, kur katra lieta atrodas," tēvs runāja pie sevis pukodamies.

„Nekas, gan iztiksim. Logi visi nomazgāti un notīrīti, viņam tikai jāuznes no pagraba," sieva piebilda.

„Dari, kā zini," vecais kapteinis strupi noteica, nākamajā acumirklī sniedzoties pēc mātes rokas.

„Piedod, ka esmu tik ērcīgs. Bet es gribētu darīt daudz ko vairāk. Es gribētu tev palīdzēt."

„Nerunā niekus, tu esi bijis apbrīnojami pacietīgs."

„Tāpēc ka es cerēju, ka paciešana izārstēs manu slimību. Bet liekas, ka veselība uzlabojas tikai pa centimetram dienā, un tas nav pietiekami. Ja tas tā turpināsies, es būšu jau miris, pirms spēšu staigāt."

Grīvas māte nojauta, bija pienācis brīdis, kad viņas dzīves draugam atkal vajadzīga ārsta palīdzība. Kapteinis Grīva likās tuvu izmisumam. Vakarā māte sazvanījās ar Larisu un norunāja, ka Harijs atbrauks nākamajā dienā, lai aizvestu tēvu uz slimnīcu.

„Vai tas nu bija vajadzīgs, divas nedēļas pirms svētkiem?" Vecais Grīva klusi vaicāja audžu meitas vīram.

„Jā, tēvs, būs priecīgāki svētki," Harijs mierinot noteica, ievīstot kapteiņa kājas siltā segā. Vakarā ārsts piezvanīja Grīvas mātei.

„Grīvas kungu paturēsim dažas dienas slimnīcā rēgulārajai pārbaudei. Kā liekas, atveseļošanās gaitā ir sasniegta kulminācija. Tur slimnieks arī nodomājis palikt. Kapteinis vairs nerunā par kāju vingrinājumiem, par staigāšanu. Viņš arī nekā nesaka par ģimenes albumu gatavošanu, kas mani pārsteidz visvairāk."

Grīvas mātes acīs riesa asaras.

„Bet viņš vēl arvien labprāt spēlē šachu," Grīvas māte ar grūtībām noteica.

„Savā raksturā jūsu vīrs vēl joprojām ir tālbraucējs kapteinis, kas pēdējais atstāj grimstošo kuģi. Viņš ir viens no tūkstošiem, kas tik pacietīgi un varonīgi iztur savu likteni. Mēģināt atrast kādu nodarbošanos, kas viņā uzturētu gribu dzīvot un pašvērtības sajūtu."

„Vai jūs domājat, ka viņš varētu pārdzīvot vēl trešo sirdslēkmi?"

„To man grūti pateikt. Šoreiz liekas, arī viņa smadzenes ir drusku cietušas, bet šāds stāvoklis var turpināties gadiem. Jums jāmēģina palīdzēt mūsu gargabalniekam."

Gadiem? Grīvas māte nolika klausuli un saduga.

Pāc trim dienām bijušais darba devējs Johansens atsūtīja savu limuzīnu ar šoferi, lai Grīvas māti aizvestu uz slimnīcu pēc kapteiņa. Viņai nebija laika domāt. Izšķirīgo notikumu brīžos nekad nav laika domāt. Dzemdībās, nāvē, mīlestībā — mēs nekad neesam sagatavoti. Grīvas māte stāvēja uzgaidāmās telpās, atspiedusies pret ziņojumu dēli. Kā viņa vēlējās, kaut Elīza būtu šeit! Vedekla nekad nezaudēja mieru un savaldību. „Man jāiztur," viņa domāja. Katra liela un nozīmīga notikuma brīdī mēs jūtamies izģērbti kaili, tikpat kaili un nevarīgi kā nākot pasaulē. Otra galējība ir tā, ka šādos brīžos rodas arī nekad nebijusi drosme.

Kad vecais kapteinis bija ērti novietots limuzīnā un Grīvas māte tam līdzās, sieva saņēma vīra roku savējā un teica: „Cik brīnišķīgi, ka mēs atkal varam braukt mājās! Pieturēsim pie dārznieka un sapirksim ziedošos Ziemsvētku stādus. Tie ir tik skaisti! Pieliksim pilnu māju!" Grīvas māte noliecās un noskūpstīja vīru uz lūpām.

Pabeiguši vakara maltīti, viņi atkal sēdēja pie kamīna un tukšoja glāzi vīna; Grīvas māte piecēlās no sava krēsla, piegāja pie krāšņajiem alpu vijolīšu stādiem — viena sārta un otra balta, lai acīm baudītu šo ziedu skaistumu.

Uztraukums un izbailes bija zudušas. Grīvas māte klusībā sāka jau domāt par pavasari, par jaunajām ābelītēm un rožu krūmiem. Cik viegli un labi viņa jutās!

„Papucīt," viņa sirsnīgi saņēma vīra roku, „mūsu dzīve neiet vairs plašumā, bet dziļumā. Vai tev tā neliekas?"

„Savādi!" Kapteinis runāja lēni, apdomīgi. „Visas tās lietas, kas man dzīvē likās svarīgas un nepieciešamas, kā piemēram kuģis, kapteiņa dienas grāmata, šachs, tagad it kā pagaisušas no manas apziņas. Māt, mēs stāvam lielu notikumu priekšā. Es jūtu, ka esmu kļuvis labāks, bagātāks un, —" vecā Grīvas skats pagriezās pret sievu, „laimīgāks... Cik savādi!"

Pirmdienas vakarā, 19. decembrī.

Mana mīļā, labā Aija!

Sniegputenis, migla, sals, migla, sals, sniegputenis — tā šeit mainās laiks diendienā. Līdz ar to vairs pastu aprēķināt nevar. Nebiju ilgi (vismaz tā likās) saņēmis no Tevis nevienu ziņu: varbūt zemapziņa gaidīja (gan cenšos sev vienmēr stāstīt, ka nedrīkstu gaidīt nekā!). Un nu pēkšņi šovakar pienāca pasts. Esot šai iestādei tik daudz saiņu un vēstuļu, ka laikam tikai rīt to varēšot visu izdalīt (pēc 4.30 p.m. to vairs nedara). Bet es paspēju dabūt Tavu 12. decembŗa vēstuli. Liels, mīļš paldies! Saprotu, ka tad jau arī senātors B. saņems Gana vēstuli — varbūt rīt pat! Ir jau šejieniešiem bezgala biezas ādas, bet varbūt ar mūžīgu kustināšanu tomēr varēs ko — ar laiku panākt. — Ir jau tik daudz laika pagājis, ka šobrīd visvairāk briesmu draud no „otras lietas" neizbeigšanas, jo ar to automatiski „bloķē" visu citu. Bet „otra lieta" bija vienošanās pats pirmais punkts! Morāliski mums ir stiprs pamats, jo šobrīd mēs itin nekā cita neprasam kā tikai to, kas nolīgts; bet ko šinī apvidū dod „morāliskais pamats"? — Bet bezgala mīļš paldies Tev par „cīnīšanos". Šobrīd, kad rakstu šos vārdus, Tu jau būsi satikusi mūsu „draugu" tiesnesi Britnelu. Vai arī viņš būs izšķīries no Tava šarma turēties tālāk? Tādēļ viss, ko varētu teikt, nāktu jau par vēlu. Bet principā nākošām reizēm, un varbūt citām vietām, man šķiet, būtu jāieņem „morāliski" stiprākais (un patiesais) viedoklis: kas šeit patiesi notika, es uzņēmos visu vainu uz vienošanās pamata, ko noslēdza Strauts ar Gaišo. Strautam par to ir „papīrs". Pēc tam kad es savu daļu izdarīju, — otra savu nedara. Vai aiz bailēm, atriebības? Vienalga, aiz kā, bet vai to var atbalstīt? (Bet kam Tu vari to izstāstīt, kas klausās un ko palīdzēs?) Tikai vienu gan, lūdzu: uzticies man tik daudz, ka droši raksti arī visu slikto, piem., ka Britnels negrib nekādas pārrunas vai atsakās palīdzēt (tagad viņa palīdzības pirmais solis varētu būt vēstule vai nu Pilāram vai Gaišajam, ka viņš uzzinājis par Strauta un Gaišā vienošanos, un ja tāda pastāv, ieteic to izpildīt, lai draugiem nebūtu nepatīkama (piekrāpšanas) sajūta. Vašingtona būtu otra lieta.

(Turpinājums sekos)

TORONTO ZIŅAS

● Pulkveža Oskara Kalpaka bataljona atceres balle sestdien, 10. martā, plkst. 6.30 vak. Inn on the Park telpās, 1100 Eglinton Ave. E., Ieejas kartes pret ielūgumiem Lotus puķu veikalā, 792 Bathurst St., tālr. 533-3884. 4. martā plkst. 6 vak. plkv. O. Kalpaka un viņa karavīru piemiņas dievkalpojums Sv. Jāņa baznīcā

● Sakarā ar Toronto latviešu mednieku un makšķernieku kluba dalībnieka Ādolfa Kristapsona dzīvesbiedres Ženijas nāvi, DV Toronto nodaļas makšķernieku sacensības, apliecinot līdzjūtību, tika atsauktas. Sacensības notiks 11. martā. pl. 7.30 no rīta Simko ezera Virdžīnijas līcī. Pēc sacensībām uzvarētājiem izsniegs balvas.

● DV Toronto nodaļas bibliotēka ar 4. martu būs atvērta arī svētdienās no plkst. 4—5 pēcpusdienās.

● Toronto latviešu biedrības kostīmu balle Latviešu namā 17. februārī bija pulcinājusi vairāk nekā 100 apmeklētāju. Labākās maskas izraudzīja žūrijas komisija (Voldemārs Adītājs, Arnolds Bērziņš un Jānis Petzalis). 1. godalgu izpelnījās „Latvietis no Sibirijas" (Eduards Tiltiņš), 2. godalgu saņēma TLB dāmu komitejas darbinieces (Rudīte Āpše, Ilze Epnere, Lūcija Černenoka, Lolita Gulbe, Mirdza Halivela, Silvija Hofmane, Gaida Mackare, Daina Untika un Astrīde Beņķīte), kas visas bija ģērbušās vienādos tērpos ar moto: „Kā var aizmirst salauztu sirdi". 3. godalgu izpelnījās Puķu meitene (Baņuta Pīlādze). Par zāles dekorēšanu bija rūpējušies Vilnis Āpše un Vilnis Epners, bet dāmu komiteja aprūpēja bufeti. Spēlēja deju kapella Roma.

● TLB dāmu komitejas rokdarbu vakarā pie komitejas priekšnieces Edītes Āpšes pulcējās 25 rokdarbnieces, par padomdevēju un apmācītāju darbojoties daiļamatniecei Otīlijai Mežulei. Nākošais rokdarbu vakars 8. martā, kad paredzēti mezglošanas darbi turpat E. Āpšes mājā, 54 Kelvinway Dr., Agincourt, Ont., 12. aprīlī būs pēdējais rokdarbu vakars, bet 10. maijā sezonas beigšanas vakars.

● Latviešu katoļu draudzes dāmu komiteja rīko 3. martā plkst. 6. vak. Latviešu namā Aizgaveņa vakaru ar pankūku šķirņu nogaršošanu. Dr. Inese Ziediņa stāstīs par savu ceļojumu Lieldienu laikā Jeruzalemē, illustrējot to ar diapozitīvu demonstrējumiem. Vakara programmu kuplinās jauniešu priekšnesumi.

● Pēc ilgākas slimošanas Princeses Margaretas slimnīcā ar ļaundabīgu audzēju 13. februārī 56. g. vecumā mirusi Ženija Kristapsone, dzim. Cinovska. Aizlūgumu Murray bēru mājā 16. februārī un apbedīšanu 17. februārī Jorkas latviešu kapos vadīja māc. Ā. Čops. Ženija Kristapsone kopīgi ar dzīvesbiedru Ādolfu Kristapsonu ilgu laiku vadīja savu labi nostādīto gaļas un gaļas izstrādājumu darbnīcu un veikalu Toronto, kuru vēlāk ar to pašu vārdu pārņēma O. Indzers. Aizgājēja Toronto atstāj dzīvesbiedru Ādolfu Kristapsonu, Toronto latviešu kreditsabiedrības aizdevumu komisijas priekšsēdi un sabiedrisku darbinieku, kā arī meitu Vitu Čerčilu ar znotu un mazdēlu.

● Ar sirdstrieku 11. februārī 70 g. vecumā miris Vilis Martinsons. Atgriežoties no kapsētas apmeklējuma, viņš automašīnā juties slikti un, novadot to ceļa malā, pēkšņi salimis. Nelaika dzīvesbiedre Tatjāna, kas arī atradusies automašīnā, izsaukusi ātro palīdzību. Slimnīcā konstatēts, ka Vilis Martinsons jau miris. Aizgājēju uz Jorkas latviešu kapiem 14. februārī izvadīja māc. Ā. Čops. Pirms pensionēšanās V. Martinsons strādājis par bankas ierēdni Toronto, kādu amatu pildījis arī Latvijas bankā Rīgā. Pie šķirsta bēru mājā stāvēja korporācijas Talavija, pie kuras nelaikis piederēja, goda sardze. Talavijas vārdā kapsētā no aizgājēja atvadījās Laimons Garklāvs. No korporāciju kopas un korporācijas Patria vainagu nolika K. Tannis.

● Māc. A. Briedis salaulājis Robertu Noriņu un Judīti Hallu, Miķeli Zviedri un Rozāliju Vilciņu.

● Kivanis 30. gadskārtējā mūzikas festivālā violas solo klasē jauniešiem 15 g. v. un jaunākiem 2. vietu izpelnījās Edmunds Treijs no Boltonas. Violas klasē 13. g. v. un jaunākiem 2. vietu ieguva Richards Upenieks, bet vijoles solo klasē 18 g. v. un jaunākiem 3. vietā Edmunds Treijs no Boltonas.

● Mākslinieka Oto Grebžes 59. gleznu izstādi sestdien, 17. februārī, Sv. Jāņa baznīcā apmeklēja ap 150 personu. Izstādi ievadīja Latviešu nacionālās apvienības Kanadā valdes priekšsēdis T. Kronbergs un atklāja oldermanis Viljams Boičuks. Pirmajās divās izstādes dienās jau bija pārdotas 17 gleznas eļļā un 11 miniatūras temperā. Izstāde būs atvērta līdz 4. martam darbdienās no pulksten 6—9 vakarā, bet svētdienās un sestdienās no pulksten 3—9 vak. Oto Grebže dāvinājis vienu no savām dārgākajām gleznām Marts (sulu laikā) Sv. Jāņa draudzei tās 25 gadu darbības jubilejas gadījumā. Draudze dibināta 1948. gada 12. decembrī. O. Grebžes glezna izstādes katalogā atzīmēta ar 1. numuru, tās izmēri 7 reiz 9 pēdas, un nocenota par 2000 dol.

DEJAS, DZIESMAS UN MŪZIKA

Savdabīgs, bet interesants bija DV Toronto nodaļas tautas deju kopas Daugaviņa sarīkojums, kas 17. februārī bija pulcinājis 600 atsaucīgu skatītāju un klausītāju Weston Collegiate Institute telpās. Oriģināli savdabīgā doma — latviešu tautas deju un dziesmu sarīkojumā pieaicināt cittautu jauniešus, tā apliecinot labu sadarbības gribu, vainagojās atzīstamiem panākumiem. It sevišķi tas sakāms par Toronto konservātorijas audzēkņu akordionistu ansambli Spectrum Glena Seviča (Sawich) vadībā, kas spēlēja ne tikai Daugaviņas tautas deju pavadījumus, bet sniedza arī patstāvīgu programmas daļu, apliecinot sevi par labi sagatavotiem mūziķiem saliedētā ansamblī. Krievu deju kopa Volga Elīnas Soloveiko (Soloweyko) vadībā sniedza gan tehniski labi sagatavotas dejas, bet tajās bija gan visai maz tautas deju motīvu. Volgas dejotāju sastāvā nebija neviena zēna.

No pārējām deju kopām sevišķi pieminama Čikagas latviešu tautas deju kopa Dzelme Valda Āruma vadībā, kas bija uzņēmusies tālā ceļa grūtības, lai piedalītos Toronto jauniešu sarīkojumā. Kā vienmēr, viņu sniegums deva nedalītu atsaucību.

Skaitliski mazākā grupa bija Vija no Hamiltonas Morusas vadībā, bet tās sniegums četrās tautas dejās apliecināja teicamu varēšanu.

Kaut gan Daugaviņa savā laikā atdalījās no vecākās un lielākās tautu deju kopas Dižancis, tomēr labā sadarbība abu kopu starpā palikusi draudzīga. Diždanča dejojumus Z. Miezīša vadībā pavadīja Daugaviņas vadītājs E. Kalviņš, apliecinot sevi arī par labu akordeonistu.

TLB kokļu ansamblis Vadeilotis V. Freimaņa vadībā atskaņoja četras tautas dziesmas, kā arī trīs pavadījumus meiteņu vokālam ansamblim Dainuvīte.

Dažu tehnisku traucējumu dēļ iecienītais trio Ceļinieki (V. Ādlers, V. Brants un R. Priedītis) programmas sākuma daļā neguva parasto sniegumu, toties beigu daļā bez skaņu pastiprinājumiem viņu dziedājums iepriecināja plašo klausītāju saimi.

Sarīkojuma norises un programmas vadību bija uzņēmies Arnolds Bāliņš, veicot šo uzdevumu ar parasto veiksmi, iepazīstinot arī cittautiešu publiku angļu valodā ar mūsu tautas deju un dziesmu etnografisko nozīmi. Sarīkojumam pieskaņotu skatuves ietērpu bija gatavojis Raimonds Rūtītis, bet gaismas kārtoja Ēvalds Kalviņš.

Vairāk nekā divas stundas ilgā programma ritēja raiti un saskaņoti, mijoties tautas dejām ar dziesmām un mūzikāliem priekšnesumiem. Sarīkojumā organizētāja Daugaviņa par labi sagatavoto uzvedumu līdz ar visiem programmas izpildītājiem saņēma nedalītu publikas atsaucību, un domājams, ka šis pasākums dos arī atbilstošu materiālu atlikumu iecerēto mērķu sekmēšanai.

R. N.

Astride Ivaska un Voldemārs Avens Toronto

Kārtējā LPB Kanadas kopas valdes sēdē viens no galvenajiem jautājumiem bija dzejnieku Astrīdes Ivaskas un Voldemāra Avēna literārā vakara izkārtošana. Kā jau agrāk ziņots, abu iecienīto dzejnieku vakars paredzēts 31. martā, pl. 7 vakarā Sv. Jāņa baznīcas telpās, 200 Balmoral Ave. Vienlaicīgi tiek organizēta arī V. Avēna gleznu izstāde, ko, paredzams, varēs atklāt jau piektdien, 30. martā. Tā torontiešiem būs izdevība iepazīties ne tikai ar mazāk dzirdētiem autoriem, bet pirmoreiz skatīt arī mākslinieka V. Avēna gleznas patstāvīgā izstādē. Vēl kā jaunumu kopas valde apsprieda iespēju literārā sarīkojuma ietvaros izkārtot publikas sarunas ar autoriem, sarīkojuma vadītājam esot vidiniekam. Izmantojot A. Ivaskas un V. Avēna viesošanos Toronto, LPB Kanadas kopa rīkos svētdien, 1. aprīlī, biedru un viesu vakaru literāru jautājumu pārrunām.

Andrejam Eglītim veltītais sarīkojums 31. janvārī bija labi apmeklēts un arī saimnieciski devis ap 150 dol. atlikuma, ko valde nolēma sadalīt: 50 dol. Latviešu nacionālajam fondam Zviedrijā un 100 dol. A. Eglītim sakarā ar viņa 60 gadu jubileju.

Šī sarīkojuma atkārtojums Hamiltonā arī devis labus panākumus, kaut gan apmeklētāju skaitu varēja vēlēties lielāku.

Uz Latviešu nama Torontoi akcionāru gada sapulci kopas valde nolēma deleģēt A. Tīcmani.

No LPB Austrālijas kopas saņemts plašāks ziņojums par kopas aktīvitātēm grāmatu izdošanā un rakstnieku dienām, kas notikušas janvārī.

Pārējos LPB Kanadas kopas iecerētos sarīkojumus, ieskaitot arī gadskārtējo Preses balli 3. novembrī, kopas valde vienojās pārrunāt nākošā valdes sēdē, kas paredzēta 6. martā.

R. N.

Vinipegas baleta viesizrāde Toronto

Pagājušā nedēļā Toronto O'Kīfa centrā viesojās Vinipegas baletsar ļoti dažādu repertuāru, pats par sevi saistīdams skatītāju interesi, kaut gan neizraisīja tādu sajūsmu kā tradicionālā klasiskā programma.

Pieminama dejotāju augstā kvalitāte un neparastā choreografija. Reizēm pat likās, ka ķermeņa veiklība tuvojās akrobatikai.

Starp daudzajiem īsajiem uzvedumiem visdziļāko iespaidu atstāja stāsts par indiāņu meitenes Ritas Džo likteni — šo dabasbērnu pazudina nežēlīgā pilsēta. Uzvedums visvairāk attālinājies no klasiskā baleta ar to, ka iesaistīti tādi palīglīdzekļi kā palielināti krāsaini attēli uz ekrāna, balsis skaļrunī un pat gultas iestumšana uz skatuves, kur parasti baletā pārdzīvojumu izsaka tikai ķermeņa kustības. Viss sižets te likās kā pārmetums baltajam vidussķiras cilvēkam par viņa vienaldzību pret indiāņu meitenes paklīšanu. Galveno lomu dejoja Anna Maria de Garriz, un viņas izmisumu skatītāji dziļi pārdzīvoja.

Kritiķi piezīmē, ka Vinipegas balets nav vēl sasniedzis savu spēju kalngalu, taču skatītājs pavadīja it tīkamu vakaru. Nenoliedzami, mākslas cienītājiem klasiskās izrādes ir tuvākas, tomēr šis vakars deva iespēju iepazīties ar baletu arī no citas perspektīvas.

Z. E.

Gada sapulces priekšvakarā

DV Toronto nodaļas pašreizējā valde savā pēdējā sēdē pulcējās 15. februārī priekšsēža I. Zamlovska vadībā. Nodaļas gada sapulce notiks 25. februārī, par ko jau biedri savlaicīgi informēti. Par biedriem no jauna uzņēma Vandu Hejkongu un Kārli Korbu, bet biedru naudas nemaksāšanas dēļ no nodaļas izskaitīja divus biedrus. Līdz ar to biedru skaits nodaļā arī turpmāk paliek 423.

DV klubā pēc līdzšinējā pārziņa E. Jurševska atlūgšanās viņa vietā apstiprināja B. Belāru. Otrs darbinieks klubā ir kanadietis N. Gilmūrs. No saviem pienākumiem atlūgusies arī kluba virtuves saimniece V. Leišupe, un arī viņas vietā valde apstiprināja kanadieti Donnu Kameronu. Vispār, no amatpersonu ziņojumiem izrietēja, ka joprojām pastāv ievērojamas grūtības piemērotu latviešu darbinieku sameklēšanā, kaut gan darbi izsludināti latviešu laikrakstos.

Informācijas darbam valde apstiprināja dažus techniskos izdevumus 33 dol. apmērā un vienojās nodaļas bibliotēkai pasūtināt igauņu autora A. Vīrlaida grāmatu „Kapi bez krustiem." Valde apstiprināja arī viena palīdzības saiņa nosūtīšanai uz okupēto Latviju, un atvēlēja pa 50 dol. katrais — Rīgas skautu un Gaidu gaidu vienībai, sakarā ar gada svētku sarīkojumiem.

Apspriežot Sarmītes Zubānes lūgumu, valde piešķīra viņai 200 dol. Rietummičigenas universitātes latviešu valodas kursu apmeklēšanai. Tāpat vienojās arī atmaksāt 2000 dol. Kanadas DV zemes valdei no nedaudz vairāk par 4000 dol. lielā aizņēmuma. Nodaļas DV nama priekštelpas remonta darbi un uzlabojumi izmaksājuši 1170 dol., bet nesen notikušā masku balle devusi ap 30 dol. atlikuma.

R .N.

PULKVEŽA OSKARA KALPAKA BATALJONA
PIEMIŅAS DIEVKALPOJUMS
svētdien, 4. martā, plkst. 6 vakarā *Sv. Jāņa baznīcā Toronto.*
ATCERES BALLE
sestdien, 10. martā, plkst. 6.30 vak. *INN ON THE PARK*
(Centennial Balroom) telpās 1100 Eglinton Ave., East.
Ieejas kartes pret ielūgumiem LOTUS puķu veikalā,
792 Bathurst St., tālr. 533-3884.
Toronto korporāciju kopas prezidijs

Izsaku dziļu pateicību visiem draugiem, kas piedalījās mana mīļā vīra

VIĻA MARTINSONA

izvadīšanā pēdējā gaitā, it sevišķi pateicos korporācijai Talavija.

Tatjāna Martinsons

Draudze ar 100 000 dol. lielu budžetu

Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes gada sapulcē 11. februārī Betlēmes baznīcas sarīkojumu zālē Bruklinā pieņēma nākamā darbības gada budžetu 98.000 dol. apmērā, apstiprināja amatā līdzšinējos valdes un revīzijas komisijas locekļus turpmākam darbības periodam, izraudzīja delegātus ALAs kongresam, debatēja par veco ļaužu atpūtas mītnes būvi un draudzes darbību. No 3351 draudzes locekļa pilsētas robežās tagad dzīvo mazāk nekā puse — 1481 loceklis; Bruklinā apmetušies 444, bet Kvīnsā par 1 mazāk, Bronksā dzīvo 380, bet Manhetenā 181 draudzes loceklis. Visā pilsētā draudzes locekļu skaits samazinājies par 122, bet ārpus pilsētas pieaudzis. Kopējais draudzes locekļu skaits tomēr par 58 mazāk nekā iepriekšējā gadā. Draudzē notikuši 197 dievkalpojumi.

Pagājušā gada draudzes ienākumi bijuši 98.055 dol., bet bilance 637.632 dol. Draudzes četru īpašumu kopvērtība 433,364 dol., pie kam lauku īpašuma Elka parkā, kur notiek bērnu vasaras nometnes — 153.000 dol. Baznīcu vērtība Jonkeros un Salā — katra ap 130.000 dol. Draudzes nama Bruklinā vērtība 16.600 dol. Draudzes 29 kasēs kopā glabājas 61.100 dol. Vēl ir draudzes nama iegādes fonds — 47.160, veco ļaužu atpūtas mītnes fonds — 16.000 un Ziemeļu novada pastorāta fonds ar 6500 dol. Draudzes nodeva ir 30 dol. vīriešiem un 25 dol. sievietēm gadā, bet virs 65 gadiem 20 dol. vīriešiem un 15 dol. sievietēm. No strādājošiem sagaida speciālu piemaksu, atkarā no izpelņas. Nodevās ieņemts 73.400, kollektēs 12.000, ziedojumos 3400 un svētku aploksnēs 9300 dolaru.

Draudzē darbojas 5 latviešu pamatskolas ar 236 bērniem un divas vidusskolas ar 64 audzēkņiem. Šogad darbību izbeigusi Bruklinas - Džamaikas vidusskola. Skolās darbojas 42 skolotāji, kas saņem 3,50 dol. stundā, bet skolotāju kandidātiem maksā 2,50 dol. stundā. Daži vecāki ved uz skolu bērnus pat no 60 — 80 jūdžu attāluma, vairākos gadījumos apvienojoties grupās.

Dažādi uzlabojumi izdarīti lauku īpašumā Elka parkā. Iesākta jauna auto novietošanas laukuma būve. Pirmo reizi bija izplatītas auto zīmes ar Latvijas krāsu vairodziņu un uzrakstu baltā aplī, ko varēja saņemt pret ziedojumiem. Iesākta 8. mītnes būve, ko pabeigs pavasarī. Nedēļas nogalēs nometnē bija pāri par 200 automašīnu. Bija iecere paplašināt nometnes territoriju par 10 akriem, bet zemes cena bija par augstu. Tagad nolemts iztīrīt draudzes īpašumu no krūmiem, lai to labāk varētu izmantot. Skautiem 1977. gadā tur paredzēta lielā nometne.

Ņujorkas draudze iecerējusi iegādāties jaunu draudzes namu. Pašreizējais nams nav piemērotā rajonā varētu vēlēties arī labāku telpu iekārtojumu. Piedāvāti vairāki īpašumi. Par labāko atzīts Bruklinas inženieru kluba nams, par kuru prasa 200.000 dol.; draudze piedāvājusi 120.000 dol., bet vēl nav saņemta atbilde.

Debates radās par veco ļaužu atpūtas mītnes celšanu. Šim nolūkam izveidota komiteja. M. Kļaviņa vadībā, kas savus priekšlikumus iesniegusi draudzes valdei. Projekts apzīmēts ar vārdu „Mežāres", Ēka ceļama lauku īpašuma ziemeļu stūrī, divos stāvos, ar 20 istabām, pārvaldnieka dzīvokli, virtuvi, ēdamzāli un pirti. Izmaksa aprēķināta ap 92.000 dol., uzturēšanas izdevumi varētu būt 8000 dol. gadā.

Draudzes priekšnieks A. Trautmanis domāja, ka mītne nekalpotu tikai veciem ļaudīm vien, bet tā būtu nosaucama par draudzes atpūtas namu, ko varētu izmantot visi draudzes locekļi. Iegādes fondā ir gandrīz 16.000 dol., no tiem 4500 dol. ienākuši no draudzes rīkotās loterijas pagājušā gada novembrī, bet pēdējā gada ziedojumos ienākuši 2750 dol. Draudzes loceklei Kerše no Bruklinas domāja, ka draudzei vairāk vērības vajadzētu pievērst veciem ļaudīm. Viņa norādīja, ka Bronksas novadā par dievnama uzturēšanu draudze gadā izdodot 8000 dol., bet veciem sava atpūtas nama vēl neesot. Arī E. Druva domāja, ka budžetā šādam nolūkam līdzekļus vajadzēja piešķirt jau tagad. Bija arī ieteikums pārskaitīt 5000 dol. no Palīdzības fonda vai izdarīt speciālu ziedojumu vākšanas akciju. Varētu arī cerēt, ka kāds no vecajiem ļaudīm savā mantojumā novēlētu kādas summas īpašumam.

Palīdzības fonds izsniedzis pabalstus slimības piemeklētiem, sedzis daļu no apbedīšanas izdevumiem, nosūtījis palīdzību plūdos cietušiem tautiešiem, gādāts par apsveikumiem svētkos un slimībās. Jau sešus gadus fonds gādā par atpūtu veciem ļaudīm draudzes lauku īpašumā. Pērn tur piedalījušies 53 vecie ļaudis. Palīdzības fonda atlikums šāgada sākumā bijis gandrīz 14.000 dol. Ar 1000 dolariem atbalstīti tautieši dzimtenē, 500 dol. tautieši Vācijā, bet 300 dol. nosūtīti Minsteres ģimnazijai Vācijā.

Draudzes sadalīta piecos nodos ar atsevišķām novada komitejām un dāmu komitejām. Visas darbojušās ar atlikumu. Dāmu komitejas rīkojušas sarīkojumus, kafijas galdus un loterijas. Trim dāmu komitejām atlikums bijis ap 4000 dol. katrai. Ziemeļu novads domājis par pastorāta iegādi ar 6500 dol. fondu un 4500 dol. fondu speciāliem mērķiem.

Pie draudzes darbojas divi koŗi. Longailendas korī diriģenta R. Baloža vadībā dzied 52 koristi. Bronksas kori vada diriģ. R. Pētersone. Ņujorkas pilsētā darbojas jaunatnes pulciņš „Stops", bet Longailendā jaunatnes pulciņš ar 55 dalībniekiem Salā. Skautu un gaidu vienībā 143 dalībnieki.

Sapulcē piedalījās 120 draudzes locekļu. Par draudzes priekšnieku ievēlēja līdzšinējo A. Trautmani, bet trīs pārvēlamo valdes locekļu vietā I. Lagzdiņu, F. Krečko un J. Ulmani. Revīzijas komisija darbosies līdzšinējā sastāvā: A. Zutis, J. Pelše un A. Vijums. Delegāti ALAs kongresā būs J. Riekstiņš, A. Lejiņš, A. Blodnieks, I. Bērziņš, U. Grava un A. Trautmanis.

V. I.

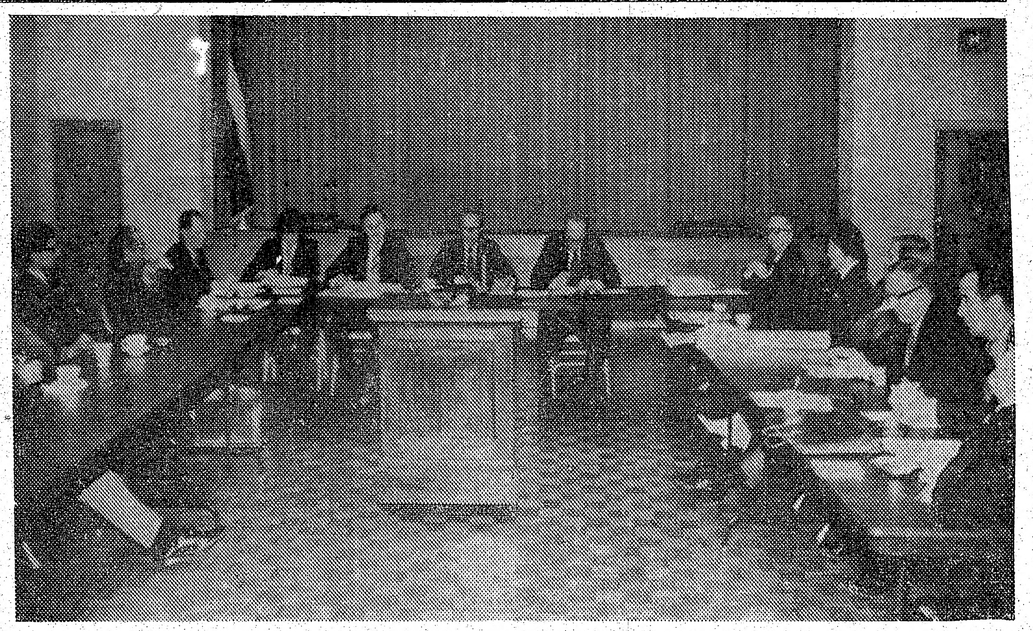

Amerikas latviešu apvienības valdes sēdes dalībnieki Klīvlendas apvienotās draudzes namā 3. un 4. februārī. Pretī, galda vidū, ALAs valdes priekšsēdis Dr. I. Spilners.

Foto: A. Nešpors

Kopēju valodu kopējam darbam

LNPL SESIJA LONDONĀ

Latv. nac. padome Lielbritanijā februāŗa sākumā sanāca DVF namā Londonā trimdas latviešu sadarbības un pastiprinātas aktīvitātes zīmē. Sesijā visvairāk pārrunāja PBLA, tās ieceres, darbus, paveikto, veicamo un to, kur LNPL varētu iestāties ar savu daļu kopējā cīņā un darbā. Negrozāms ir fakts, ka Latvija ir Eiropā, un Eiropas tautām tās liktenis varētu būt tuvāks, lai arī citām aizjūŗas zemēm būtu jo liels politiskais, militārais un saimnieciskais svars.

Sesiju atklāja LNPL prezidija priekšsēdis A. Abakuks. Par sesijas vadītāju izraudzīja A. Tauriņu, vietnieku Kr. Krūmiņu, sekretāriem Dr. Margaritu Ausalu un Aleksandru Tērmani. Atklāšanas runā Latvijas lietvedis T. V. Ozoliņš atgādināja, ka ikviens LNPL loceklis savu mandātu nesaņem no partijām, bet tieši no mūsu tautas daļas trimdā, kas uzliek atbildību par šo uzticību. Tā sagaida cīņu mūsu tautas un valsts labā. Gadu vērojumā latvieši arī ar savām balsīm ir parādījuši savu vērtējumu par LNPL un tās locekļiem. Mums nav vienam otrs jāapkaŗo, bet jāatrod kopēja valoda kopējam darbam. Vienīgi pilnīgi neapšaubāmi renegāti jāizstumj no mūsu vidus, kā to dara ikviena sabiedrība, kas no tādiem apdraudēta. Ja mūsu ienaidnieks izdod milzīgus līdzekļus, lai mūs apkaŗotu un starptautiski iznīcinātu, tad mums paliek mūsu trimdas degsme un misija nebīties no pārspēka, bet atdoties taisnai cīņai. Neviens mūsu cīņu necīnīs, bet izpratēju un atbalstītāju mums vajaga, vispirms ciešas sadarbības savā starpā. Mūsu diplomātu darbu noteic stingras formas konfidenciālā struktūrā, bet padomnieku loma ir ļoti svarīga, lietderīga un svētīga, teica lietvedis.

Informācijas nozares vadītājs J. Andrups norādīja ne tikai uz draudiem, kas vēršas pret mūsu politisko un informātīvo darbu, bet arī uz visādām iespējām, kas dažādās konjunktūrās mums būtu izmantojamas. Ārkārtīgi svarīga ir sadarbošanās ar apspiestām tautām. Latviešiem ļoti izdevīgs stāvoklis, jo mums ne ar vienu no tām nav kādu nenokārtotu konfliktu Tomēr vistuvāk jāsaistās ar tām, kam lielākais potenciālis pretestībā ir savā zemē un ārpus tās. Otra svarīga problēma ir informācijas darba izlīdzināšana Eiropā. Savā ziņojumā J. Andrups pieminēja arī savas vietnieces Dr. Margaritas Ausalas darbu, piedaloties ar runu Apspiesto tautu nedēļā, referējot vairākās britu organizācijās par mūsu jautājumiem, piedaloties internacionālās konferencēs Rietumberlīnē un Hanoverā, dodot interviju PIAS Berlīnes raidītājam, ierodoties vizītē pie Rietumvācijas prezidenta Dr. G. Heinemana un vēlāk pie Ķelnes lielvecākā Teo Būrauena, sakarā ar Eiropas latviešu dziesmu svētkiem, iesniedzot materiālus bibliotēkām, rakstniekiem, zinātniekiem un politiķiem.

No Administrātīvās un Saimnieciskās nozares N. Bisenieks ziņoja, ka LNPL visā Lielbritanijā ir 44 pārstāvji. Notikušas 8 prezidija sēdes un viena ārkārtas sesija. No Kultūras nozares M. A. Zariņa referēja par gatavošanās darbiem uz 3. Eiropas latviešu dziesmu svētkiem Ķelnē: lielā daudzumā pieprasa biļetes iepriekšpārdošanā. Kopējus braucienus rīko LNPL, DVF, ELJA, vairāki koŗi un deju grupas. J. Pētersons no Londonas iepazīstināja sesiju ar Latviešu ziņu aģentūras — LNA (Latvian New Agency) darbu un problēmām, kā arī izteica lūgumu ikvienam palīdzēt ar ātrām un aktuālām ziņām, jo izdevumu izmanto cittautu organizācijas un prese. LNA finanšu izdevumus uz pusēm sedz LNPL un DVF.

Par sadarbošanos ar Eiropas sakaru grupu ziņoja A. Liepiņa. LAK EC priekšsēdis P. Reinhards runāja par efektu, ko radījusi baltiešu komisija. Pēc viņa uzskatiem ACEN darbību lielā mērā mazina amerikāņu atbalsta trūkums. Vācijā no 23. — 25. martam paredzama baltiešu un Baltijas vāciešu sanāksme Lineburgā ar pārrunu tematiem par draudiem Baltijas tautām. Līdzīga sanāksme satura ziņā būs 26. martā Holandē. Sesijas dalībnieki otru dienu debatēja par nozaŗu un pārstāvju ziņojumiem. Pieņēma zināšanai un popularizēšanai LNPL locekļa, komponista A. Jēruma priekšlikumu ikvienā koncerta programmā iespiest teikumu „Latviešu dziesmu gads". Atzina, ka Minsteres ģimnazija ir svarīgs iestādījums trimdā, audzēkņi aicināmi uz turieni, jo sevišķi no Vācijas. Sesija uzdeva prezidijam tuvākā nākotnē, pieaicinot citu organizāciju pārstāvjus pārrunāt, kā rīkoties sakarā ar paredzamo Eiropas drošības konferenci.

Jaunajā LNPL prezidijā par priekšsēdi ievēlēja Augustu Abakuku, locekļiem: J. Ranku, J. Andrupu, N. Bisenieku, A. Griguli, M. Zariņu un P. Reinhardu, viņu vietniekiem — Dr. Margaritu Ausalu, A. Sīli, L. Ceriņu, M. Ķeņģi, A. Tērmani un Z. Daškēvicu. Revīzijas komisijā: I. Pālīti, A. Tauriņu un J. Pētersonu.

M. A.

Steidzīgi meklēju

uzticamu sievieti, kas būtu ar mieru pret atlīdzību gatavot vakariņas un piekopt māju vecākam latvietim Scarboro. Tel. 261-3876.

Toronto latviešu skolas bazārā karikatūrists Ed. Keišs savās meistarīgajās skicēs iemūžināja daudzos bazāra apmeklētājus. Pašreiz viņš zīmē keramiķi Velgu Jansoni. Vidū — Vera Keiša.
Foto: J. Ligers

Latvieši piedalās Ziemas karnivālā

DV Sūsenmarijas (Sault Ste. Marie) nodaļas rīkotā masku balle šogad tika iekļauta vietējā „Bon Soo" ziemas karnevālā, kas ilga divas nedēļas. Latviešu sarīkojumam tas deva plašāku publicitāti, ieskaitot arī radio un televīziju, bet tas prasīja arī savus izdevumus, jo 10% no ienākuma bija jānodod karnevāla kopējā fondā. Tā sarīkojums izvērtās par internacionālu notikumu, jo arī trīs godalgotās maskas izrādījās cittautieši.

Nodaļas darbinieki izsakās, ka Sūsenmarijā ar katru gadu rodas lielākas grūtības sarīkojumu organizēšanai tikai latviešu sabiedrībai. Kaut gan latviešu kopskaitu lēš ap 150, bērnus ieskaitot, tomēr sabiedriski aktīvo skaits ir krietni mazāks, tādēļ bieži vien sarīkojumu organizēšanā ieliktais darbs neattaisnojas un nesedz pat telpu īri.

Februāŗa sākumā notikušā masku balle bija pulcinājusi ap 160 apmeklētāju un, kā laikraksta The Sault Daily Star līdzstrādniekam izteikusies Ausma Krūmiņa, tad šis sarīkojums organizēts latvisko paražu popularizēšanai. Tālāk laikraksts divos rakstos publicējis ne tikai masku balles norisi un pievienojis godalgoto masku uzņēmumu, bet vispārējos vilcienos pastāsta arī par latviešu dzīvi Sūsenmarijā.

Kā pirmais latvietis jau 1949. gadā šeit ieradies N. Vedējs ar ģimeni, kam vēlāk sekojuši pārējie. Raksta beigās laikraksts arī atzīmā, ka šogad latviešu dziesmu svētku 100 gadu atceres zīmē notiek dziesmu svētki Klīvlandē, uz kurieni paredzēts sūtīt arī Sūsenmarijas latviešu tautas deju grupu 20 jauniešu sastāvā. Šī sarīkojuma atlikums sekmēs labā nodoma īstenošanu. **R. N.**

Margarita Ausala

Ādams un Ieva Berlīnē

TIE, KAS RAKSTA PAR CILVĒKIEM, UN TIE, KAS VALDA PĀR CILVĒKIEM.— ATMIŅAS UN SARUNAS INTERNACIONĀLĀ PEN KLUBA KONFERENCES LAIKĀ RIETUMBERLĪNĒ

Trimdinieka liktenis ir cilvēces sākums. Kad cilvēks iecirtās visu atzīt, vīsam paceltie pāri, visu sagrābt savā varā un visam uzspiest savu gribu, izira paradīze, kas balstījās uz dievišķīgā progresa un dabiskās harmonijas. Cilvēki līdz šai dienai ir tādi tekuļi un bēguļi, kas sviedriem vaigā pelna savu maizi. Palikusi tikai nikna tieksme visu to atkārtot un taisīt „jaunu paradīzi". Tikai tur nu gan jērs lauvam blakus gulēt nevar.

Aiz aceņu stiklu palsā spīduma manī raugās vērīgas acis. Bez vārdu, žestu un patētikas tām ir klusa pilsoņa drosme. Tās ir Rietumvācijas valsts prezidenta Dr. Gustava V. Heinemaņa acis. Belevijas pils griestu lustrās vizuļo šīs zemes bagātība. Apkārt čalo šai rietumu demokratiju Noasa šķirstā no visiem kontinentiem pulcējušies gara gaismas nesēju pārstāvji. Liekas, ka prezidents ar skeptisku un labvēlīgu mieru visus tos pieņem ticībā, ka viņi visi savā veidā taustās atpakaļ uz cilvēces paradīzi. Jo sapnis par to nav miris.

Vistuvāk tam rauga tikt ikviena atsevišķa tauta savā nepilnīgā veidā, kā to ar ievērojamu pilsoņa drosmi vēl nacionālsociālisma varas laikā Rīgas universitātē apgalvoja kāds vācu viesu zinātnieks iedzimtībā un rases teorijā, proti, ka vislabāko sniegumu kāda tauta var dot tikai savā zemē un pašas veidotos sociālos un politiskos apstākļos. Liekas, tādēļ prezidents Heinemanis, kas ir stingrs pacifists un tādēļ būtiski nevar atzīt bruņošanos par teicamu parādību, uzskata tautas demokratisko augšanu par neaizkaramu un aizstāvamu, un vēl 1972. gada 26. aprīlī Koblencē armijas iekšējās vadonības skolā teiktajā runā atkārtoja jau 1951. gadā teiktos vārdus: „Katrs, kas ar ieroci rokā gatavs aizstāvēt savu tēvzemi, ir pelnījis saņemt visu mūsu cieņu."

Mana paradīze māj man zaļiem bērzu matiem pretī no tāla jūŗas krasta, un mēs runājam ar prezidentu par lietām, kas nav draugos ar iespiedu krāsu. Bet ausīs man vēl skan beigas no viņa 1971. gada pa visiem vācu radio raidītājiem un televīziju ekrāniem vācu tautai teiktās Ziemsvētku runas beigas, kas šai politisko kompromisu un izdabāšanas laikā ir ievērojamas pilsoņa drosmes apliecinājums. Viņš visu šo runu arī bija nosaucis par „Pilsoņa drosmi, kur viņš runā par cilvēka un tautu brīvību, par solidāritāti, kas laba, palīdzot cietējam, bet launa, noklusējot viņa ciešanas. Neviens no mums nevar aizmirst mums tik vēsturiskās beigas: „...nesen es lasīju kāda vācu karavīra ziņojumu, kas 1945. gadā bijis krievu gūstā. No tā es vēlētos ko sniegt, jo tas iederas Ziemsvētkos, kur mēs svinīgi atbrīvojamies ar prieku kalpot pasaulei.

Kāda veca latviešu sieva atļāvās, cik bieži viņa varēja, badu cietējiem vācu kaŗa gūstekņiem padot gabalu maizes.. Kādu dienu viņa tika aicināta pie padomju direktora. Tas viņai uzkliedza: „Vai tu plakātu neesi lasījusi, ka ir aizliegts kaŗa gūstekņiem dot pārtikas līdzekļus?" Sieva atbildēja klusi: „Neesmu devusi pārtikas līdzekļus, devu maizi." — „Tas vienalga," šņāca varenais. „Vai tu zināji aizliegumu, jā vai ne?" Vecā sieva brīdi apdomājās un tad teica: „Es esmu lasījusi par aizliegumu. Bet nedrīkst aizliegt nelaimīgiem cilvēkiem palīdzēt." Direktors nu runāja jau draudīgi klusu: „Vai tas nozīmē, ka tu arī turpmāk viņiem dosi maizi?" Sieva nu raudzījās viņam taisni sejā un teica: „Biedri direktor! Kad vācieši bija kungi, tie ieveda še krievu kaŗa gūstekņus darbam; tie cieta trūkumu, un es esmu viņiem maizi devusi. Tad tie ieveda sagūstītos žīdus, kas arī bija badā, un es esmu viņiem maizi devusi. Nu vācieši ir nelaimē un badā, un es viņiem dodu maizi. Un ja jūs, biedri direktor, nonāktu šādā nelaimē, kļūt par gūstekni un nonāktu badā, es došu arī jums maizi." Vecā sieva ar sveicienu atstāja direktoru. Direktors nekā pret viņu nedarīja.

Ir cilvēki arī starp mums, kas uzmeklē citus, tos, kas vientuļi, sāpju nospiesti, bez palīdzības pamesti. Es ceru, ka ar šo vecās sievas paraugu mēs visi radīsim jaunu drosmi. Un šādā saskaņā es jums visiem vēlu svētītus Ziemsvētkus!"

Apliecinu prezidentam, ka ar aizkustinājumu šos vārdus dzirdējuši latvieši ne tikai brīvajā pasaulē, bet arī manā tēvzemē, kur tie ar izmisušu ticību ieķērušies savā dzintara krastā, lai bargais laika vējš tos neaizpūstu no Eiropas tautu vidus.

Nelaimīga sekretāra pavadīts, ielaužas trauksmains „jaunās paradīzes" plānotājs plīvojošiem matiem, un sniedz prezidentam savu pēdējo gara bērnu dzeltenas grāmatas veidā. „Palieciet sēdam," viņš man saka un, īsts sociālists būdams, rauga uzklausīt katru, kas ar Fr. Šilleru domā, ka „kaut kam cēlākam mēs esam dzimuši". Uz grāmatas vāka attēlota brīvība, kādu to pazina jau Bokačio savā Dekameronā un par ko svētā inkvizicija necēla ne ausu, varbūt kādam manā tēvzemē kādreiz gadījās nokļūt Valmieras darba namā. Kad jauneklis aiziet pacilāts, ka savu cīņas saukli izvēdinājis visaugstākā instancē, mēs ar prezidentu runājam par citu brīvības cīņu, arī par notikumiem, kādi izraisījušies Ziemeļīrijā un par notikumiem, ko nākotnē nevar paredzēt.

Nevarēju paredzēt, ka arī man būs vajadzīga zināma pilsoņa drosme starptautiskajā rakstnieku arēnā. Pāri Harca kalniem gāja orkāns, lauzdams kokus, raudams tos ar saknēm, it kā vēlētos noārdīt dzelzs aizkaru. Ar sešu stundu nokavējumu no Hanoveras nolaižoties ar lidmašīnu Tempelhofa lidlaukā Rietumberlīnē, pārrunāju ceļā uz viesnīcu notikušo ar taksīša šoferi, kas man šur tur norādīja uz krustām šķērsām sakritušiem kokiem. „Najā," viņš teica, „mēs te dzīvojam kā uz salas sarkanā jūŗā. Reizēm vētras gadās..."

Rīts pasaules rakstnieku pārstāvjus Internacionālā PEN kluba konmerencē Berlīnē saņēma mākslas akadēmijas telpās. Pēc daudziem parastiem organizācijas jautājumiem par nākamām sanāksmēm, sadarbi ar UNESCO, par izdotām antoloģijām, grāmatu sērijām angļu un franču valodā, kas būtu veltītas dažādu tautu literātūrām, kas nerunā un neraksta šais valodās, nodibinājās arī papildu padomkomiteja jau esošai komisijai, kas rūpējās par apcietinātiem un vajātiem autoriem.

(Nobeigums sekos)

★ Kanadas ārlietu ministrs Šarps paziņojis parlamentā, ka Kanada formāli atzinusi Ziemeļvietnamu. Ar šo soli Kanada piešķir līdzīgu statusu abām Vietnamām. Ārlietu ministrs domā, ka oficiālā atzīšana atvieglos kanadiešu darbu internacionālā kontrolkomisijā, kas nodibinājās 1954. gadā, kā arī jaunajā pamiera pārraudzīšanas komisijā. Kanada nedomā tūlītēji apmainīties sūtņiem ar abām Vietnamām, lai gan Kanadas pārstāvji jau atrodas Saigonā un Hanojā kontrolkomisijas ietvaros.

Mācītāja 40 amata gadi

Mācītājam T. Zīrakam 12. februārī apritēja 40 darba gadi, kopš viņu toreizējais archibīskaps prof. Dr. theol. T. Grīnbergs Doma baznīcā Rīgā ordināja mācītāja amatā. Draudzes gaitas T. Zīraks sāka kā Rīgas apriņķa vikārmā-

Mācītājs T. Zīraks

cītājs V. Rozenieka vadībā, vēlāk viņu aicināja patstāvīgam darbam Daugavgrīvas Baltās baznīcas un Bolderājas draudzēs. 1944. gadā, dodoties emigrācijā, viņš aprūpē Memingenas latviešu nometnes draudzi Vācijā, bet pārceļoties uz Savienotajām Valstīm ar 1950. gadu kļūst par Sirakūzu Kristus draudzes un Ročestras Krusta draudzes mācītāju, līdztekus aprūpējot arī dievkalpojumu kopas Jutikā, Itakā un Binghamptonā.

Pateicības dievkalpojumu Miera draudzes baznīcā ievadīja ar ērģeļu solo Dievs Kungs ir mūsu stiprā pils brīvmākslinieces S. Staķles-Baker izpildījumā. Svētku sprediķi teica Mančesteras draudzes māc. K. Freimanis. Svinīgais dievkalpojums bija pulcējis daudz dalībnieku, kas ar pateicīgām sirdīm vēlēja savam mācītājam vēl ilgu darbošanos draudzes druvā.

Pēc dievkalpojuma jubilāru sveica Fr. Kalniņš (no Krusta draudzes valdes), A. Vilka un L. Sniedze (no svētdienas skolas, pasniedzot rakstnieka G. Janovska grāmatu), A. Īzaks un N. Krēsliņa (no DV apvienības, pasniedzot ziedus), A. Niedols (no Līgas koŗa) un A. Aizstrauts (no Sirakūzu un Ročestras korporāciju kopas).

Pirms dievkalpojuma draudzes dāmu komiteja jubilāra godināšanai bija izkārtojusi jauku pārsteiguma cienastu ar priekšnieces Ī. Rozenbergas apsveikumu un ziedieņ.

A. Sed.

vajadzēja tam vervelim, citādi viņš kā šmūdzis tev Eriks Raisters
nu lēcienu man klāt, sagrābj mani pie abām ausīm krodziņu, tā sestdienas pievakarēs, sak', pēc beig-

Etniskās preses pārstāvji Otavā

Kanadas etniskās preses federācijas delegācija prezidenta V. Mauko un goda prezidenta Dr. J. Kiršbauma vadībā šajās dienās ieradās Otavā, kur tos pārrunām pieņēma vairāki federālās valdības ministri un parlamenta locekļi. Ministru prezidents Trudo etniskās preses delegācijai bija rīkojis pusdienas, kurās piedalījās arī ārlietu ministrs M. Šarps, iekšlietu ministrs Dr. S. Haidašs, ministru prezidenta sekretārs M. Okonels un vairāki citi kabineta un parlamenta locekļi. Kanadas etniskās preses federācijas delegācijas desmit pārstāvju vidū bija delegāti no Ontario, Manitobas, Britu Kolumbijas un Kvebekas etniskās preses apvienībām.

Pieņemšanā ministru prezidents Trudo apliecināja savas valdības gatavību atbalstīt un paplašināt daudzkultūru politiku Kanadā, ieskaitot etniskās preses darbu, kas kalpotu visu Kanadas iedzīvotāju kultūrālai un saimnieciskai sadarbībai un uzplaukumam. Atbildes runās federācijas prezidents V. Mauko (angļu valodā) un goda prezidents Dr. J. Kiršbaums (franču valodā) izteica pateicību par valdības līdzšinējo atbalstu, kā arī aprādīja svarīgākās problēmas nākotnē. Pēc sarunām arī ar pārējiem pieņemšanas dalībniekiem etniskās preses federācijas delegācija bija aicināta noklausīties un sekot parlamenta pēcpusdienas sesijas gaitai.

Svarīgākās pārrunas, kas ilga vairāk nekā divas stundas, Kanadas etniskās preses federācijas delegācijai bija ar iekšlietu ministru Dr. S. Haidašu, kam uzticēta arī daudzkultūru jautājumu kārtošana. Etniskās preses loma Kanadas kultūrālā, saimnieciskā un politiskā dzīvē ir jau vairākkārtīgi apspriesta arī agrāk un atzīta par ļoti nozīmīgu, tomēr tās sekmīgai darbībai un nereti pat pastāvēšanai nepieciešams federālās valdības atbalsts. Vissarežģītākais ir pasta jautājums, pie kam ne tik daudz paaugstināto tarifu kā pārāk sliktās piegādes dēļ. Tas ir arī visgrūtāk atrisināmais jautājums, līdzīgi kā tas ir arī ASV. Līdz šim etniskās preses izdevumi no pasta tarifu paaugstināšanas procentuāli mazāk skarti kā citi sūtījumi, un domājams, ka tāds stāvoklis turpināsies arī nākotnē.

Valdības sludinājumiem etniskos izdevumos ir ne tikai saimnieciska, bet arī informātīva un politiska nozīme, jo daudz ieceļotāju joprojām galveno informāciju iegūst no saviem laikrakstiem. Etniskās preses federācijas delegācija bija ieskatos, ka šajā laukā federālās valdības atbalsts būtu ne tikai turpināms, bet arī paplašināms. Tāpat uzlabojama un paplašināma sadarbība un informācijas apmaiņa ar valdības iestādēm.

Šo un daudz citu jautājumu kārtošanu ministrs Dr. S. Haidašs solījās virzīt uz attiecīgām ministrijām un informēt arī ministru prezidentu Trudo. Jauna, bet svarīga doma sarunās izrietēja, apspriežot iespēju pie ministru prezidenta sekretariāta radīt jauno etniskās preses referenta posteni, līdzīgi kā tas ir jau angļu un franču valodas presei. Ar šāda posteņa radīšanu Kanadas etniskās preses federācijai būtu tiešs kontakts ar Kanadas ministru prezidentu un federālo valdību, kas lielā mērā atvieglinātu un paātrinātu daudzo un sarežģīto problēmu kārtošanu. Tādēļ ar šo vizīti un apspriedēm etniskās preses federācijas delegācija ir apmierināta un raugās ar zināmām cerībām nākotnē, gaidot uz pārrunāto jautājumu iedzīvināšanu praksē. **R. N.**

★ Internacionālās olimpiskās komitejas viceprezidents Vilijs Daume no Rietumvācijas apstiprinājis, ka Montreala izraudzīta par 1976. gada olimpiadas vietu. Burošanas sacīkstes notiks Kingstonā, un iespējams, ka futbola un basketbola spēles rīkos Toronto. Olimpiadas budžets paredzēts ap 310 milj. dolaru, no kuriem 250 milj. dol. cer ieņemt no olimpiadas nozīmju un pastmarku pārdošanas visā pasaulē, kā arī ar valsts loteriju. Montrealas pilsētas galva Drapo paredzētais 310 milj. dol budžets ir tikai puse no 1972. g. Minchenes olimpiadas izdevumiem.

Uzmini manu vārdu, aicināja daiļamatnieces Otīlijas Mežules darinātā tautiskā lelle Toronto latviešu skolas bazārā. Tās vārdu — „Balva" — uzminēja skolotāja Balva Kūla ar to pašu vārdu.

Foto: J. Ligers

Labi izdevies skolas bazārs

Toronto latviešu biedrības sestdienas skolas vecāku padomes rīkotajā bazārā, kura atbildīgā vadītāja bija L. Jēkabsone, 11. februārī apmeklētāji piepildīja visas trīs Latviešu nama zāles, aptuveni lēšot to bija vairāk nekā 700. Bazārs devis 2443 dol. atlikuma. Lielākos ienākumus devusi loterija — 1608 dol. un 453 dol. ziedojumus naudā. Labu ienākumu, 200 dol., devušas arī abas bufetes. Ed. Keiša zīmētie bazāra apmeklētāju šarži, māksliniekam atsakoties no honorāra, devuši skolai pāri par 100 dol., namamāšu cepumu un ēdienu recepšu galds, ko pārzināja E. Rudzīte ar 5. kd. audzēkņiem — 60 dol.

Bazārā darbojās arī laimes aka un lietoto grāmatu galds. Žaņa Bērziņa dāvinātās un tikai vienu dienu iepriekš iegūtās zivs pareizo svaru, 3 mārc. un 5 unces, uzminēja Gunārs Reinfelds. O. Mežules dāvinātai latviskai lellei ar etniski pareizu tautas tērpu miniatūrā, bija vārds „Balva", ko uzminēja skolotāja B. Kūla. Bērnu priekam bija dažādas spēles ar balvām, ko pārzināja 6. klases skolēni. Bazārā bija nodarbināti visi skolas audzēkņi — sākot ar jaunākajām bērnu dārza klasēm līdz 5. klasei, un speciālās klases audzēkņi, kas uzstājās ar deklamācijām, drāmatizējumu, koŗa dziesmām un tautas dejām, ko bija iestudējuši skolotāji A. Cēbere, I. Ķeniņa, I. Liepiņa, V. Slavieša un A. Ozoliņš. Programmas atbildīgā vadītāja bija K. Ezerkalna. Astoto klašu skolēni rūpējās par kārtību bazāra laikā un apakšējās zāles dekorēšanu, bet 7. klases audzēkņi apkalpoja bufeti. Bazāra laikā V. Blūms korporācijas Tālavija telpās izrādīja bērniem 4 īsfilmas angļu valodā.

Toronto latviešu biedrība rīko 15. aprīlī, plkst. 6 pēc pusdienas latviešu namā par labu sestdienas skolai, B. Senkēviča „Vakarēšana" atkārtojumu. 31. martā sestdienas skolā viesosies Astrīde Ivaska un Valdemārs Avēns sakarā ar Latviešu preses biedrības Kanadas kopas rīkoto abu dzejnieku vakaru. —re

Toronto latviešu biedrības sestdienas skolas bazāra sarīkojumā dziedāja arī skolēnu koris. Augšējā attēlā kori pašreiz diriģē skolas audzēknis Aldis Liepiņš.

Foto: J. Ligers

Sarīkojumu Kalendārs

24. febr. pl. 7,30 vak. DV Toronto nod. šāvēju un makšķernieku kopas sarīkojums DV namā.

17. febr. — 4. martam Otto N. Grebčes 59. gleznu izstāde Sv. Jāņa baznīcas telpās, 200 Balmoral Ave. Toronto.

24. februārī pl. 7 vak. Latviešu nama tradicionālā Pankūku balle. Toronto latviešu nama dāmu komitejas sarīkojums. Ieeja brīva.

3. martā pl. 7 vak. Ventiņu vakars DV namā. Līdzņemami groziņi.

3. martā pl. 6 vak. Latviešu namā Latviešu katoļu draudzes dāmu komitejas Aizgaveņa vakars. Dr. Ineses Ziediņas priekšlasījums par Jeruzalemi ar diapozitīvu demonstrējumiem. Jauniešu priekšnesumi.

4. martā pl. 6 vak. plkv. Oskara Kalpaka un viņa karavīru piemiņas dievkalpojums Sv. Jāņa baznīcā.

10. martā pl. 6.30 vak. Plkv. Oskara Kalpaka bataljona atceres balle Inn on the Park (Centennial Balroom). Ieejas kartes pret ielūgumiem Lotus puķu veikalā 792 Bathurst St.

18. martā pl. 4,30 pēcp. Latviešu namā jauno mākslinieku koncerts. Latv. nama dāmu komitejas sarīkojums.

24. martā — plkst. 18.30 Riverdale Collegiate, 1094 Gerrard St. E. pēdējo reizi Toronto „Reiz tālu kaujas laukā", DV vīru koŗa Kanadā uzvedums.

31. martā plkst. 8 vakarā DV namā, 125 Broadview Ave. DV novusa kopas saviesīgs vakars. Pilna bufete un deja. Spēlēs pazīstamā Arro deju kapella. Biļešu iepriekšpārdošana — zvanīt Ž. Jākobsonam 363-4567.

7. apr. DV vanadžu koŗa Zīle koncerts Igaunu namā.

14. aprīlī pl. 8 vak. Sv. Andreja baznīcā — Sv. Andreja draudzes koŗa 21. Gadskārtējais koncerts.

15. apr. pl. 6 pēcp. Latviešu namā TLB sestdienas skola rīko Birutas Senkēvičas uzvedumu „Vakarēšana."

15. apr. pl. 3 pēcp. Brockton High School, Toronto Teātris, V. Pukata režijā luga: „Kad istabā līst".

28. apr. pl. 8 vak. ALT Bostonas ansambļa viesizrāde M. Zīverta „Minhauzena precības" Centrālā Technikuma auditorijā.

HAMILTONA

17. un 18. martā latv. gaidu un skautu vadītāju un vad. vietnieku konference Latv. ev. lut. Kristus draudzes baznīcas telpās, 18 Victoria Ave. S. Sākums pl. 8.30 rītā. Vakarā Hillcrest Rest. filmas Rīga Dimd izrāde un saviesīgs vakars.

21. martā pl. 2 pēcp. Latviešu b-bas telpās, 16 Queen St. N. 333 loterijas lielā laimesta izloze.

LONDONA

24. februārī — DV Londonas nod. mednieku un makšķernieku sekcijas gadskārtējā „Zaķu balle" notiks The Aeolian Town Hall telpās, 795 Dundas ielā (pie Rectory ielas). Sākums plkst. 7 vakarā. Vakariņās brieža cepetis u. c. medījumu un zvejas lomu gardumi. Pilna bufete. Spēlēs deju mūzikas kapella „Runči trimdā". Jautri priekšnesumi — šis un tas no mednieku un makšķernieku dzīves.

smalkus jaudis, Magdaļena dusmosies ar mēru."

Pāris iebildumu un brīdinājumu vēl padzirdē- par trokšņošanu sūdzēties, Magdaļena iedomājās. „Neļaustaities gaitenī, māciet istabā!" viņa uz-

ATKLĀTA TORONTO LATVIEŠU PENSIONĀRU APVIENĪBA

Toronto latviešu pensionāru apvienības darbības atklāšanas sarīkojumā 18. februārī Sv. Andreja draudzes zālē pulcējās vairāk nekā 300 pensionāru un lūgto viesu.

Atklāšanas aktā ar svētbrīdi ievadīja māc. Ā. Čops, apcerot cilvēka mūža posmus — bērnību, jaunību un vecumu. Katram no tiem sava nozīme un skaistums. Cilvēka likteni kaļ jaunībā, mūža novakare ir vairāk dzīves novērtējums, kas dibināts ne vien uz laimi, bet arī ciešanām. Jēzus saka: „Svētīgi tie, kam bēdas. Svētīgi, kas taisnības dēļ vajāti." Vientulība ir grūta vecumā, kad cilvēks ir aizgājis no aktīvās dzīves. Pulcēšanās savā organizācijā šo dzīves posmu bagātina, dod iespēju atbalstīt savus domu biedrus un draugus. Māc. Ā. Čops novēlēja, lai jaunā pensionāru biedrība būtu miera un prieka nesēja. Garīgo aktu kuplināja soliste Marta Ādama ar A. Melli Lūgšanu un Tu, augstais Dievs, klavierpavadījumu spēlējot Rutai Āzei.

Pensionāru apvienības valdes priekšsēdis A. Retigs uzrunā sacīja, ka ieceļojot Kanadā visi bijuši gados jauni, enerģijas pilni un sākuši organizēt draudzes un laicīgās organizācijas. „Bet laiks nestāv uz vietas, un gadiem ejot sākām izjust, ka vairs neiederamies jaunākās paaudzes izdarībās," teica priekšsēdis. „Arī finansiālā rocība nav vairs tāda, kāda bija, kad pelnījām. Rodas mazvērtības sajūta. Katrs darbs iepriecina. Tāpēc nodibinājās pensionāru apvienība, kur varētu izpausties piemērotas nodarbības." Tālāk runātājs norādīja, ka Kanadas valdība nodibinājusi Jaunos horizontus, lai pensionāri varētu baudīt kultūrālo dzīvi. Valdība Jauno horizontu ietvaros piešķīrusi Toronto latviešu pensionāru apvienībai 13.980 dol. A. Retigs izteica pateicību federālai valdībai un Jauno horizontu vadībai par piešķīrumu un uzaicināja apvienības biedrus ierasties 21. febduārī Latviešu namā Toronto, lai izteiktu savus ierosinājumus, kā šos līdzekļus izlietot visu pensionāru labā.

Atklāšanas svinībās bija ieradies arī Community and Social Services konsultants Roberts Krēms (Kreem), kas īsā uzrunā novēlēja pensionāriem veidot savu organizāciju stipru un sekmes nākotnē. Pēc tam vīru ansamblis Kalvis J. Dzeguzes vadībā nodziedāja divas Jāzepa Vītola tautasdziesmas, H. Pavasara Meitas mani meli sauca, Vecie tēvi un Teklas Ilsteres Aun, meitiņa, baltas kājas.

Priekšnesumu devēji Marta Ādama, Ruta Āze un vīru ansamblis Kalvis ziedoja koncertu pensionāru apvienībai. Venus puķu veikala īpašnieki Anna un Arnolds Putniņš bija dāvinājuši ziedus galdiem.

Apvienību apsveica Sv. Andreja draudzes priekšnieks R. Roze un Latviešu saimniecisko darbinieku apvienības Kanadā priekšsēdis A. Budrēvics, TLB priekšsēdis I. Alksnis nodeva sveicienus no Latviešu nacionālās apvienības Kanadā valdes priekšsēža T. Kronberga un padomes prezidija priekšsēža V. Upeslāča.

Rakstveida apsveikumus bija sūtījuši archibīskaps A. Lūsis, Klīvlandes pensionāru apvienība, DV Kanadas valde un Toronto nodaļa (aploksne), Latviešu kara invalidu apvienība Kanadā un Toronto latviešu biedrības dāmu komiteja.

No lielākiem ziedojumiem mantu loterijā bija mākslinieka O. Grebžes glezna Ainava, ko laimēja Benita Skalbe. J. Indriksons bija ziedojis sudraba šķīvi, bet tortes E. Retiga un L. Dargēvica. Apvienības dāmu komiteja priekšnieces E. Rolavas vadībā bija klājušas kafijas galdu. Sarīkojums deva pāri par 500 dol. ienākumu.

— re

Dainas kora valde, ko ievēlēja 12. februāra gada sapulcē, pirmajā rindā no kreisās: Silvija Birkhane, Aina Zichmane, Melita Lapiņa un Olga Auziņa; aizmugurē — Jānis Paliepa, Arturs Bērziņš un kora priekšnieks Uldis Maksiņš. Priekšā diriģente Alma Skudra - Kārkliņa.

Foto: J. Ligers

Dainas koris gatavojas dziesmu svētkiem

KOŖA PAVASAŖA BALLE 12. MAIJĀ

Dainas koŗa gada sapulci 12. februārī Sv. Jāņa baznīcas sabiedriskajās telpās Toronto vadīja J. Koncis, protokolu rakstot Ainai Zichmanei. Koŗa valdes priekšsēdis U. Maksiņš ziņoja par koŗa sarīkojumiem, piedalīšanos dziesmu svētkos pērnvasar Vankuverā un Sidrabenes lielsarīkojumu talkā. U. Maksiņš ar sevišķu pateicību atzīmēja koŗa diriģentes Almas Skudras-Kārkliņas lielo uzupurēšanos, ierodoties koŗa mēģinājumos no Hamiltonas, tāpat Voldemāram Kārkliņam, kas veicis daudzos braucienus uz Toronto ar savu automašīnu, lai diriģente nokļūtu pie koristiem. Viņš veltīja pateicības vārdus arī visai koŗa valdei un izpalīgiem, tāpat Gaidai Āpšei, kas pašlaik atrodas slimības atvaļinājumā.

Kasieris R. Pērkons nolasīja kases pārskatu, pēc kuŗa bija redzams, ka kasē pašlaik glabājas 1894 dol. Koŗa pirmās diriģentes Ērikas Freimanes piemiņas fonda valdes priekšsēde Emma Dzeguze sniedza pārskatu par veiktajiem darbiem E. Freimanes solo dziesmu krājuma sagatavošanā. Kasiere Anna Vītola ziņoja, ka Fonda kasē atrodas 460 dol.

Par koŗa valdes priekšsēdi arī turpmākajam darbības laikam ar aklamāciju ievēlēja līdzšinējo U. Maksiņu. Hertai Višņevskai un Rasmai Pērkonei vairs nekandidējot, valdē ievēlēja Ainu Zichmani un Arturu Bērziņu no agrākās valdes, bet no jauna Jāni Paliepu un Melitu Lapiņu. Valdes locekļu kandidātos Silvija Birkhana un Olga Auziņa. E. Freimanes piemiņas fonda valdē uz turpmākiem 2 gadiem ievēlēja līdzšinējos valdes locekļus: Emmu Dzeguzi, Ainu Vītolu un Maigu Rubeni. Revīzijas komisijā: Edgars Skujevskis, Anna Vītola un Juris Tērauds.

Dainas koris gatavojas pavasaŗa ballei 12. maijā ar jautru programmu, piedaloties arī Dainuvītei ar jaunajiem tenoriem tās sastāvā. Koris piedalīsies arī 5. latviešu vispārējos dziesmu svētkos no 31. augusta līdz 3. septembrim Klīvlandē, kā arī daļa koristu dosies uz 3. Eiropas latviešu dziesmu svētkiem no 19. — 22. jūlijam Ķelnē.

rd.

piemiņai.

Apstiprināja valdes izstrādāto budžeta projektu, kas sabalansēts organizācijas līdzekļos ar 2780 dol. vanagiem un 1150 dol vanadzēm, bet aprūpes — 840 dol. vanagiem un 150 dol. vanadzēm. Piešķīra 100 dol. PBLA Eiropas drošības konferences darba atbalstīšanai.

Par delegātiem DV ASV 23. delegātu sapulcei izraudzīja A. Balodi un M. Jansonu, eventuāli arī J. Brūnu, bet ALAs 22. kongresam J. Sproģi. Sapulce ilga trīs stundas un bija lietiškīga. Beigās dalībnieki pakavējās pie groziņu galda.

V. Z.

Savienotajās Valstīs

GRAND RAPIDI

● Vienības draudzes mācītājam J. Lazdam, sakarā ar 40 g. amatā, Baznīcas virsvaldes prezidijs piešķīris tiesības valkāt mācītāja Nopelnu krustu, dāvinot šī krusta zelta vainadziņu. Ordinācijas atceres dievkalpojumā 28. janvārī māc. J. Lazda nevarēja būt klāt, jo atradās slimnīcā, dievkalpojumu vadot māc. Ed. Putniņam no Milvokiem. Tagad māc. J. Lazda no slimnīcas atgriezies un dosies trīs nedēļu atvaļinājumā. Amata atceres gadījumā māc. J. Lazda saņēmis apsveikumu no archibīskapa A. Lūša, Latviešu ev. lut. draudžu apvienības priekšnieka prāv. A. Veinberga, vidienes apgabala garīgā vadītāja prāv. J. Turka, vairākiem mācītājiem, bij. un tagadējiem draudzes locekļiem u. c.

● Latviešu biedrības dāmu komiteju arī turpmāk vadīs M. Kušķe. Komitejā vēl darbojas B. Valta, A. Tālberga, O. Roziņa, V. Lauce, B. Ostrova, A. Lībante, I. Daunere, M. Millere, V. Geško, M. Pastare un Z. Lapsiņa.

● DV apvienības karnevālā „Dolara zīmē" Latviešu biedrības nama zālē, kuŗa bija piemēroti dekorēta, spēlēja J. Sulaiņa jauniešu orķestris. Labākās maskas godalgoja. Tās bija: Klauns (A. Balodis), Dāma melnā (M. Martella) un Princese (A. Barkāne). Mantu izlozē laimestus ieguva A. Laukvīrs, M. Bola, V. Pole un D. Polis un P. Balodis. Balvas bija dāvinājuši: A. Mačs, J. un E. Brūņi, A. Balodis, vanagi un vanadzes.

MINEAPOLE

● Mineapolē 20. janvārī miris gleznotājs Otto Voldemars Āboliņš. Nelaikis dzimis 1898. gada 28. augustā Rīgā, bērnību pavadījis Rīgas Jūrmalā. Beidzis Latvijas mākslas akadēmiju. Viņa darbos redzami bērnības iespaidi — zvejnieki, laivas un ūdeņi. Nelaiķi pēdējā gaitā izvadīja māc. M. Ozoliņš. Aizlūguma vakarā gleznotāja J. Kalmītes atvadu vārdus nolasīja L. Raestas, bet kapsētā atvadījās gleznotājs V. Gūtmanis, no draudzes dāmu komitejas K. Veckaktiņa, māc. M. Ozoliņš, P. Zalāne un no DV teātŗa kopas J. Raestas.

T. Br.

● No 26. līdz 28. janvārim Mineapoles-St. Paulas ev.-lut. draudzes namā notika latviešu mākslinieku gleznu izstāde, kuŗā piedalījās O. Āboliņš, B. Geistaute, V. Griķis, V. Gūtmanis, J. Kalmīte, J. Krafts, M. Netzkalns, I. Sloka, Ž. Sloka, A. Trulis, Z. Tūtere un H. Zemjāne. Izstādes apmeklētājus uzrunāja DV apvienības priekšnieks A. Spārniņš un ar īsu klusuma brīdi pieminēja aizsaulē aizsaukto gleznotāju Otto Āboliņu. Izstādi atklāja Magdalēna Rozentāle, cildinot latviešu gleznotājus un novēlot nākotnē radīt paliekamus darbus latviešu kultūras druvā.

● Latviešu namā 27. janvārī notika lietiskās mākslas izstāde un koncerts, ko ar īsu uzrunu atklāja DV apvienības sarīkojumu nozares vadītājs V. Vizulis. Izstādē piedalījās K. Grencions un A. Telle (sudrablietas), E. Medņis (ādas izstrādājumi), M. Kesnere un V. Medne (keramika). Referātos K. Grencions stāstīja par latv. rotas lietām un Dr. V. Muižnieks — par latviskās izglītības iegūšanas iespējām. Koncertdaļā dziedāja M. Cakare. Klavieŗu pavadījumu veica G. Kalmīte - Skujiņa, bet kokles — Elga Pone.

T. Br.

Ieteic pīpēt „miera pīpi"

DV GRAND RAPIDU APVIENĪBAS GADA SAPULCE

DV Grand Rapidu apvienības gada sapulci, piedaloties 37 biedriem, Latviešu biedrības namā 11. februārī vadīja J. Sproģis, protokolēja B. Maine. Apvienības valdes priekšsēdis A. Balodis ziņoja, ka apvienībā pašreiz 114 biedri, no tiem 43 vanadzes. Kasieris A. Mačs savā ziņojumā uzsvēra taupīgo saimniekošanu. Budžeta gads beigts ar 236 dol. atlikumu, bet vanadzēm tāds bijis 499,49 dol. Apvienības sekretāra pienākumus veicis St. Mukāns, bet biedrzinis J. Brūns pārzinājis arī abonentus DV Mēnešrakstam.

Par vanadžu kopas darbību ziņoja E. Brūna. Organizētas sacensības jauniešiem latviešu valodas gada ietvaros. Neredzīgo kopai Vācijā nosūtītas divas skaņu lentes. O. Jansone savukārt informēja, ka ierunājusi literāros darbus četrās skaņu lentēs neredzīgo kopas vajadzībām. Revīzijas komisijas atzinumu sniedza J. Radziņš.

Debatēs kāds no sapulces dalībniekiem interesējās, kādēļ Lāčplēšu dienas atceres aktā savus dzejoļus lasīt aicināts Valdis Krāslavietis. Apvienības pr-ks A. Balodis piebilda, ka par dzejnieku sacelts „daudz putekļu". Kultūras nozares vadītājs M. Jansons paskaidroja, ka vēlējušies sarīkojumā lielāku dažādību un ka daži gribot „saskatīt krāsas,", kur tās nemaz neesot. Sapulces vadītājs J. Sproģis ar taktu un saprātīgu norādījumu ieteica „pīpēt miera pīpi". Debatēs vēl piedalījās P. Možulis, M. Jansons, O. Jansone, A. Mačs, J. Sproģis, J. Brūns, E. Brūna, A. Pastars, R. Grīnbergs, A. Barkāns, A. Balodis u.c.

Visus ziņojumus un pārskatus pieņēma vienprātīgi atzīstot valdes un nozaŗu darbību par sekmīgu. Par apvienības priekšnieku nākošam darbības gadam ar aklamāciju izraudzīja A. Balodi, bet par valdes locekļiem A. Maču, J. Brūnu, K. Spolīti, D. Poli, A. Barkānu un M. Jansonu; kandidātos — K. Stūri un St. Mukānu. Revīzijas komisijā ievēlēja J. Radziņu, J. Daukšu un U. Kalēju. Sapulce pieņēma darbības plānu nākošajam darbības gadam. Vanadzes rīkos literāru pēcpusdienu dzejnieces Ilzes Kalnāres

Apvienoto
dziesmas
ilgiem ap
Imants Sa

Arī

DV Ham
da sapulci
tonas latvie
ar svētbrīd
Pavasars,
valdes prie
lupnieks ar
tas, ko
ram." Ar
nāja pagāju
aizgājušo v
Kopsapulce
sapulces va
ku Robežg
sekretāri B
par balsu
dzīja O. Iev

A. Kalupn
vadītā gadā
vāls „Past
LNF Zviedr
DV KV ša
Lielupē, E.
ferāts, bied
nodaļas ga
Kanadā teā
ļu vākšana
devums bij
darbā, noda
viešu skolu
tus, Minste
ziju Vācijā,

★ Kanadie
stāvji pamie
namā izteik
nās uniform
un nepiemēr
matiskajiem
tumšzaļās b
stu sutīgajo
jo tumšā k
mu, bet ats
barus. Zaļās
seju pret s
tiskā daļa
krekli. Pusg
stingrām u
kurpes 95–1
— par ap
vietnamiešu
ŗavīri valkā
haki krāsas
īsās — tikai
darbībās un
diešiem, kas
jās mītnēs
vietnamas
uzraudzīšana
gaŗās bikses
tavotas no
tumši zaļā k
nā.

Apvienoto vīru koru Viesturs un Junda koncertā Toronto bija arī komponista Imanta Saksa dziesmas Citurīt pirmatskaņojums. Vairāk nekā 500 klausītāju pilnīgi izpārdotajā Kolumba zālē ilgiem aplausiem sumināja dziesmas autoru, tāpat koristi. Uzņēmumā pa kreisi komponists Imants Sakss un diriģents Jānis Barušs pēc Citurīt atskaņojuma. Foto: J. Ligers

Latvijas nākotni var izšķirt tikai pati tauta

DV ŅUJORKAS APVIENĪBAS GADA SAPULCĒ

„Nevienai latviešu biedrībai vai kādai citai organizācijai nav dots mandāts noteikt Latvijas likteni," teica Daugavas Vanagu organizācijas centrālās valdes loceklis Jānis Lācis DV Ņujorkas apvienības biedru gada sapulcē 10. februārī DV namā. „Šīs tiesības pieder tikai latviešu tautai, un nedrīkst notikt tā, ka grupa jauniešu Bostonā sāk vākt parakstus, lai Latviju pārvērstu par Pad. savienības satelītu! Lai cik skaisti un atzinīgi vārdi veltīti latviešu jaunatnei, tā nav tiesīga viena pati lemt par Latvijas likteni."

Tālāk J. Lācis norādīja, ka Daugavas Vanagu organizācijai šāda nostāja jānosoda un ieteica, lai DV Ņujorkas apvienības delegāts DV aprīļa kopsapulcē Mineapolē ierosinātu darba kārtā pārrunāt arī jautājumu par sakariem ar Latviju un palikt pie lēmuma, ko DV centrālā valde vēl Janvara laikā pieņēmusi par dzimtenes apciemojumiem. Tie atzīstami tikai atsevišķos gadījumos, ja apstākļi to prasa un sirdsapziņa pieļauj. Ja to dara kādas organizācijas valdes locekļi, tam no sava amata jāatsakās. „Daugavas Vanagiem nav jāgaida, ko teiks citi. Tā ir cīnītāju organizācija, kas apvieno 9000 biedru," uzsvēra J. Lācis.

Tuvākā laikā paredz sasaukt īpašu biedru sapulci, kur darba kārtā būs tikai Latvijas apmeklējumi un sakaru jautājums, jo šai biedru sapulcei ieilgstot, nepaspēja jautājumu vispusīgi pārrunāt. Apvienības valde izraudzīs kompetentus referentus, kas varētu piedalīties paneļdiskusijā. Sapulces dalībnieku vēlēšanās bija redzēt šādu sanāksmi vēlākais divu mēnešu laikā.

Sapulces ievadījumā V. Irbe saņēma DV CV atzinības rakstu, bet E. Dāboliņa-Tomasa un J. Gailis – DV ASV valdes goda rakstu. K. Kitners sniedza pārskatu par apvienības darbību. Apvienībā ir 329 biedri, no tām 76 vanadzes un 6 jaunieši, bet nav jauniešu vadītāja. Nama uzturēšanas izdevumi auguši, bet sarīkojumu apmeklētāju skaits pazeminājies. Vanadžu kopas priekšniece A. Skara paskaidroja, ka kopas kasē 2838 dolaru. A. Puķīte ziņoja, ka vīru ansamblī dzied 20 dalībnieku. J. Šķiņķis norādīja, ka futbola kopai šogad aprit 20 darbības gadu, kopā 15 biedru. Visā darbības laikā apzināti ap 100 futbolistu. Tēlotājas mākslas sekcijā 19 aktīvi mākslinieki, no tiem 3 keramiķi. Šacha kopu vada J. Lācis, tajā 11 dalībnieki, bet aktīvi darbojas tikai puse, kas izskaidrojams ar nedrošību Ņujorkas ielās un nokļūšanu vakaros uz spēlēm, kā arī ar to, ka spēlētāji kļūst vecāki.

Kā Ņujorkas latviešu organizāciju padomes priekšsēdis J. Lācis kritizēja 18. novembra sarīkojuma izkārtošanas veidu. Šis sarīkojums parasti bijis kopējs, ko rīkojusi padome, bet šogad notikuši trīs atsevišķi sarīkojumi, pie kam Bronksā un Longailendā to rīkojušas skolas. Visi tomēr bijuši apmierināti, jo sarīkojumi pulcinājuši pietiekami daudz apmeklētāju.

Pēc garākām debatēm nolēma apvienības biedru maksas paaugstināt no 6 uz 12 dolariem gadā.

Par apvienības priekšnieku ievēlēja līdzšinējo K. Kitneru, bet valdē A. Puķīti, V. Svētuli, O. Reinholdu, I. Upmani, R. Turku, J. Šķiņķi, O. Baumani, J. Baumani, J. Aistu un K. Liepiņu.

Revīzijas komisijā A. Valters, J. Lācis un J. Skrundēns. Delegāts ALAs kongresā būs A. Valters, Ņujorkas organizāciju padomē J. Lācis un K. Kitners, bet uz DV kopsapulci Mineapolē delegātu izraudzīs valde. Sapulcē piedalījās 35 biedri, to vadīja D. Maļinovskis. **V. I.**

Arī Hamiltonas DV pret sakariem

DV Hamiltonas nodaļas gada sapulci 4. februārī Hamiltonas latviešu biedrības namā ar svētbrīdi ievadīja māc. E. Pavasars, bet atklāja nodaļas valdes priekšsēdis Arvīds Kalupnieks ar vārdiem: „Tavs ir tas, ko tu esi devis otram." Ar klusuma brīdi godināja pagājušā gadā aizsaulē aizgājušo vanadzi M. Vērpeli. Kopsapulces 50 dalībnieku par sapulces vadītāju ievēlēja Ēriku Robežgruntnieku, bet par sekretāri Baibu Šmitu-Kalēju; par balsu skaitītājiem izraudzīja O. Ieviņu un I. Krūziņu.

A. Kalupnieks ziņoja, ka aizvadītā gadā izkārtots karnevāls „Pastalnieki Pigbridžā", LNF Zviedrijā filmu izrāde, DV KV šaušanas sacensības Lielupē, E. Rodzes-Ķīseles referāts, biedru izbraukums, DV nodaļas gada svētki un DV Kanadā teātŗa izrāde. Līdzekļu vākšanas akcijas kopējais devums bijis 905 dol. Aprūpes darbā nodaļa atbalstījusi latviešu skolu, gaidas un skautus, Minsteres latviešu ģimnaziju Vācijā, tāpat sniegts materiāls atbalsts sporta laukuma apkopšanai Sidrabenē un grūtībās nonākušiem tautiešiem Vācijā un Hamiltonā. Slimo un dzīves grūtību piemeklēto vajadzībām nodaļa abonē 6 eks. laikrakstu Latvija Amerikā.

Ar DV KV atzinības rakstu apbalvoti Elga Dāboliņa un N. Ozoliņš, bet par nopelniem sportā ar DV sporta nozīmi bronzā apbalvots šaušanas sekcijas dalībnieks Jānis Rudzroga. Ziņojuma nobeigumā A. Kalupnieks pateicās vanagiem un vanadzēm par nodaļai veltīto darbu un ikvienam latvietim par parādīto atbalstu.

Nodaļas kasieris K. Salenieks ziņoja, ka nodaļas kasē pašreiz atrodas 8821,22 dol. Pērngad aprūpes mērķiem izdots vairāk nekā 960 dol. Biedrzinis E. Reinis ziņoja, ka nodaļā pašreiz 160 biedru, to skaitā 64 vanadzes. Pievienojušies 6 jauni biedri, bet izstājušies 10.

Ziņojumu par vanadžu kopas darbību nolasīja kopas vadītāja Elza Šteina. Notikušas 6 kopas sanāksmes un 2 vakarēšanas. Vanadžu kopa izkārtojusi R. Dzilnas-Zaprauskas koncertu, pavasaŗa sarīkojumu ar bazāru „Kad purenes zied", pankūku vakaru un B. Kundrātes-Bērziņas gleznu izstādi. Vanadzes piedalījušās arī nodaļas sarīkojumu veicināšanā — masku ballē, gada svētkos u.c., tāpat veikušas saimniecisko darbu izkārtošanu jaunatnes sporta svētkos un piedalījušās vanadžu sarīkojumā „Romas pagrabiņā". Etnisko grupu Ziemsvētku izstādē Hamiltonā vanadzes rīkojušas latvisko ēdienu galdu. Aprūpes darbā apmeklēti sirgstošie un gados vecie tautieši.

Nodaļas sporta kopas Sparta priekšsēdis Ivars Leja informēja, ka kopā darbojas 35 sportisti, to vidū 20 jauniešu. Sieviešu un vīriešu volejbola komandas piedalījušās Kanadas latviešu meistarībā, Draudzības dienu turnīrā un latviešu turnīrā Sirakūzās. Pārstāvot vietējo YMCA, vīriešu komandā gūta uzvara Ontario provinces senioru līgā. Jaunatnes volejbola komandas piedalījušās jaunatnes un sporta svētkos Sidrabenē, kā arī vairākās sacīkstēs ar igauņu un Toronto latviešu jaunatnes komandām. Notikusi draudzības spēle futbolā ar Toronto komandu. Jaunieši piedalījušies arī peldēšanas sacīkstēs Toronto.

Drāmatiskās kopas pārstāve Laura Roze ziņoja, ka kopā darbojas 9 jaunieši, kas sagatavojuši vairākus īsuzvedumus Lizetes Kalvānes režijā, kā arī citus priekšnesumus vairākiem DV sarīkojumiem, Hamiltonā, Toronto u.c. Rudenī paredzēts Daces Kārkliņas koncerts. J. Dubinskis nolasīja atsaucīgu revīzijas komisijas ziņojumu.

Kopsapulce pieņēma Ojāra Ieviņa priekšlikumu lūgt DV KV stingri ievērot centrālās valdes lēmumu, kas noraida jebkuŗu sadarbību ar Latvijas okupācijas varas pārstāvjiem. Sporta kopas priekšsēdis I. Leja lūdza nodaļu materiāli atbalstīt Spartu, jo telpu īre dārga jauniešu treniņiem. Pilnvaroja valdi piešķirt atbalstu iespēju robežās.

Ierosināja pavairot un izplatīt, it sevišķi jauniešu vidū, politiskus materiālus par latviešu stāvokli šodien. J. Gailītis aicināja šāgada DV delegātu sanāksmē Toronto iekustināt Bērzaines jautājumu, jo pēc ienākušām ziņām šis īpašums neesot piemērots kaŗa invalidiem.

Šogad bija pārvēlami divi valdes locekļi un valdes priekšsēdis, bet pēc abu atlikušo valdes locekļu V. Dāboliņa un K. Salenieka atteikšanās sapulcei bija jāpārvēl visa valde. Par nodaļas valdes priekšsēdi ievēlēja Edgaru Remkinu, bet valdē Veru Immuru, J. Sirmgalvi un E. Reini. Atstāja valdei tiesības pieaicināt jaunatnes referentu un informātoru. Revīzijas komisijā ievēlēja J. Dubinski, A. Rozīti un A. Adītāju, bet par delegātiem Kanadas DV delegātu sanāksmē Toronto ievēlēja O. Ieviņu un E. Robežgruntnieku.

Sapulces nobeigumā tās vadītājs E. Robežgruntnieks pateicās līdzšinējai valdei un tās priekšsēdim A. Kalupniekam par veikto darbu, aicinot vienoties DV dziesmā. BŠK

★ Kanadiešu militārie pārstāvji pamiera uzturēšanai Vietnamā izteikušies, ka viņu jaunās uniformas ir nepraktiskas un nepiemērotas Vietnamas klimatiskajiem apstākļiem. Īsās tumšzaļās bikses esot par karstu sutīgajos Vietnamas tropos, jo tumšā krāsa pievelk karstumu, bet atsegtie ceļgali — odu barus. Zaļās beretes neaizsargā seju pret sauli. Vienīgā praktiskā daļa ir vieglie, baltie krekli. Pusgaŗās zeķes esot par stingrām un smagām, melnās kurpes 95–100 gradu karstumā — par apgrūtinājumu. Visi vietnamiešu un ārzemju karavīri valkā vieglās vasaras haki krāsas gaŗās bikses, bet īsās — tikai kaŗavīri sporta nodarbībās un mazi bērni. Kanadiešiem, kas ierīkojas galvenajās mītnēs septiņos Dienvidvietnamas apgabalos pamiera uzraudzīšanai, izsniegtas arī gaŗās bikses, bet tās esot izgatavotas no smaga auduma, tumši zaļā krāsā, gandrīz melnā.

DV Kalamazū apvienības gada sapulce

Uzsākot DV Kalamazū apvienības 21. darbības gadu, 10. februārī biedru gada sapulcē Latviešu biedrības namā, apvienības priekšnieks A. Minka ar klusuma brīdi aicināja godināt aizvadītā gadā veļiem piepulcētos biedrus R. Benderi un R. Ozoliņu. DV Kalamazū apvienībā pašreiz 113 biedri. Piešķirti 260 dolari jauniešu stipendijām. Pie apvienības darbojas vanadžu ansamblis, šaušanas sporta, drāmatiskā un vanadžu kopa. Šāgada budžetu, kopā ar aprūpes līdzekļiem, 6183 dol., pieņēma bez iebildumiem.

Pēc revīzijas kom. pr-ža V. Šmita ziņojuma un pateicības valdei par darbību, sapulce apstiprināja pagājušā gada darbības pārskatus. Šaušanas sporta kopas vadītājs L. Skrupšķelis cildināja aktīvos jauniešus un ierosināja māla baložu šautuves iekārtošanu Gaŗezerā. Ierosinājums iestāties Latviešu fondā un iegādāties Gaŗezera akcijas neieguva balsu vairākumu.

Par apvienības priekšnieku jau 9. gadu ievēlēja Alfrēdu Minku, valdē: R. Zaķi, E. Krastu, A. Krūmiņu, J. Kalniņu, E. Dīriķi, A. Elksni un Z. Bērziņu. Revīzijas komisijā: V. Šmitu, Ž. Balceri un J. Žumburu. Vanadzes atsevišķā sapulcē par priekšnieci ievēlēja līdzšinējo Vandu Zaķi, vietnieci Z. Bērziņu, sekretāri G. Minku, sekr. vietnieci F. Krastu, kasieri L. Krūmiņu, saimniecības vadītāju Z. Bašķeri, palīdzi M. Žumburu un mantzini — B. Benderi.

Par delegātiem uz DV kopsapulci Mineapolē izraudzīja A. Minku, R. Jankavu un V. Zaķi. Sapulcē piedalījās 27 biedri un to vadīja V. Rinkušs, protokolēja E. Krasts.

Pēc sapulces risinājās biedru vakars, par cienastu rūpējoties vanadzēm. **V. Boķis**

LŪDZU KLAUSIETIES
Toronto Latviešu misijas radio raidījumu 17. gadagājumā
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētd. no pl. 9—9.30
Niagaras WHLD raidījums
(vilnis 1270)
Informācija — tālr.
Toronto 261-4218.
Adrese: 106 Dorset Rd.
Scarboro, Ont. A. Lakšmanis

Kristīgs latviešu
radio raidījums
PRIEKA VĒSTS
katru svētdienu pl. 2.45 p.p.
no Niagaras WHLD raidītāja
Vilnis 1270 AM
Vadītājs Dāvids Miķelsons
60 Stevenson Rd., Rexdale,
Ont., tālrunis: 749-0832

Dievkalpojumi

Kanadas baznīcās

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 767-2310. Sv. Jāņa draudze, tālr. 921-3327, 200 Balmoral Ave.

Svētdienās dievkalpojumi pl. 11.00; Svētdienas skola pl. 10,30; jauniešu grupa pl. 10 un iesvētes mācība pēc dievkalpojuma.

Māc. A. Čops, 38 Balaby Cr., Don Mills, tālr. 449-4087; Sv. Andreja draudze, tālr. 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

25. febr. pl. 3 dievkalpojums. Pēc dievkalpojuma Dāmu komitejas gadskārtējais bazārs ar tējas galdu baznīcas zālē.

4. martā pl. 3 dievkalpojums. Pēc dievkalpojuma draudzes vakars zālē.

11. martā pl. 11 dievkalpojums, pl. 12.30 iesvētes mācība.

18. martā pl. 3 dievkalpojums; pl. 1.30 iesvētes mācība; pl. 4 pēc dievkalpojuma draudzes gadskārtējā sapulce ar mācītāja vēlēšanām.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 757-2739. Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnabas baznīcā, 361 Danforth Avenue.

25. februārī plkst. 2 pēcp. dievkalpojums un svētdienas skola. Tūlīt pēc dievkalpojuma iesvētes mācību stunda.

MONTREALA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Ave., Montreal 28, P.Q. Tel. HU 9-3224. Montrealas latviešu ev.-lut. Trisvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Ave.

4. martā pl. 1.30 pēcp. Kalpaka piem. dienas dievkalpojums.

Otrdien, 6. martā, pl. 2.00 pēcp. draudzes namā pensionāru sanāksme.

OTAVA

Māc. E. Lange, 364 Pleasant Pk. Rd.; tel. 783-3906, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pēteŗa lut. baznīcā, 400 Sparks ielā.

HAMILTONA

Hamiltonas latviešu ev.-lut. Kristus draudze, 18. Victoria Avenue South.

25. februārī pl. 10.30 no rīta bērnu dievkalpojums ar sekojošu svētdienas skolu; pl. 11 dievkalpojums; pl. 10.15 stunda abām Bībeles klasēm.

4. martā pl. 11 no rīta plkv. Oskara Kalpaka piemiņas dievkalpojums. Piedalās draudzes koris dir. A. Kārkliņas vadībā. Gaidas un skauti.

TORONTO BAPTISTU draudzes dievkalpojumi svētdienās pl. 4 pēcp. Walmer ielas baptistu dievnamā (ieeja no 188 Lowther Ave.). Māc. R. Ekšteins.

25. febr.: Neredzamā pasaule.

RELIĢISKĀ DZĪVE

Archibīskaps Arnolds Lūsis

Baznīcas nozīme latviešu tautas likteņgaitās un kultūras vēsturē

(1. turpinājums)

Uz šo pirmo, latviešu bērniem celto skolu sliekšņa mūs sagaidīs Alūksnes draudzes mācītājs prāvests Ernests Gliks (1652.—1705.), kas tik dedzīgi cīnījās par skolu atvēršanu, ka latviešu un vācu draudzes dievkalpojumos divus kūtros muižniekus, kas skolu ierīkošanu kavēja, esot nolādējis „elles ugunīm". Viņa dedzīgā rīcība nav palikusi bez sekmēm. Latviešu bērni uz skolām nākuši tik lielā skaitā, ka drīz vien aptrūcis skolotāju.

Skolu iekārtošanā latviešu bērniem lieli nopelni ir arī Vidzemes ģenerālsuperintendentam Johanam Fišeram, kuŗš zviedru karalim Kārlim XI Stokholmā demonstrējis latviešu zēnu apdāvinātību un atjautību mācībās. Arī rakstot priekšvārdu bībeles izdevumam latviešu valodā, šis Vidzemes baznīcas augstākais vadītājs norāda, ka „Dievs savā žēlastībā darījis latviešu sirdis labprātīgas uz mācīšanos, un pie tam tik neparasti spējīgu, ka grūti to ticēt tam, kas to nav redzējis."

Kad t.s. Ziemeļu kaŗa laikā krievu kaŗaspēks ieņem Alūksnes pili un pilsētu, Ernests Gliks kopā ar ģimeni aizvests uz Maskavu. Pēc dažiem gadiem viņa audžumeita Marta kļūst par Krievijas carieni — Katrīnu.

Mēs, latvieši, Ernestu Gliku it īpaši atceramies kā bībeles tulkotāju latviešu valodā. Jaunās derības tulBībeles tulkotāju latviešu valodā. Jaunās derības tulkošanu, aicinot talkā tikai vienu pārrakstītāju (mācītāju Vitenu), Gliks beidzis 1685. gadā. Ap 1689. gadu viņš beidzis arī Vecās derības tulkošanas darbu. (Pēdējā laikā izdarītie pētījumi pielaiž varbūtību, ka bībeles tulkošanā piedalījušies arī citi autori un ka Gliks izmantojis arī citu, piem., Firekera izdarītos tulkojumus. Glika valodā neskanot alūksniešiem raksturīgais dialekts. Bet, lai nu tas būtu kā būdams, līdz pat Kronvalda laikiem, Glika ieviestā rakstība bija pamats latviešu literārās valodas tālākai attīstībai.

No Glika tulkotās bībeles pirmā izdevuma vēl saglabājušies un apzināti 29 eksemplāri. Divi no tiem ir Amerikā, un viens pieder Baznīcas Virsvaldei.

Pa aizaugušajiem vēstures ceļiem ejot, mēs nonāksim senajā Jelgavā, kur hercoga Jēkaba laikā 17. g.s. vidū Juris Mancelis uzrakstīja savas „Desmit sarunas" ar latviešu zemniekiem, liecinot, cik daudz gudrības un labu tikumu viņš atradis latviešu dzīves ziņā. Savās svētrunās viņš bieži lieto latviešu vidū noklausītās parunas un sakāmvārdus; viņa valoda ir sulīga, pievestās līdzības saprotamas un iegaumējamas.

Interesanti atzīmēt, ka Mancelis jau toreiz ir atskārtis, kādas briesmas latviešu tautai draud no lielā kaimiņa austrumos. Dažos spredikos viņa vārdi tīri vai pravietiskā gaišredzībā.

Viņš raksta: „... Tee leeli Kreewi to Widd-Semmne ween ghausche ispostija / bett irr tos Ļaudis mohcija / pinngkeja / dieraja / swillinaja un zeppe Eetzmā usdurtus ka Zuhkas / ar Pahtagham Azzis no Peeres iskappaja / Seewas / Ghaspaschas un Jumprawas kauna licka un apsmehja / cittus nokahwe / cittus par muhschighaeem Wargheem Kreewa Semmeh nowedde / cittus turpat plickus / ka no Mahtes dzimuschus us Tiltu wedde / ar Nuhju peb Bohsi preeksch peeres sweede un licka tohs tad Uppeh eepullt / apsleeckt / ... un t.t."

Zemgales mirdzošajos kviešu laukos tajā pašā laikā sastapsim arī pirmo ievērojamāko latviešu dziesmiņeku Kristoferu Firekeru, kuŗš kādu laiku studējis teoloģiju Tērbatas universitātē (immatrikulējies 1632. gadā), bet, liekas, nebūs ieguvis mācītāja tiesības (varbūt tāpēc, ka precējies ar kādu turīgu latviešu saimnieci Dobeles apkārtnē). Firekers triekas lēkmē zaudējis valodu un kustību spējas, mirst ap 1680. gadu. Viņa latviešu tautai atstātais mantojums ir ap 180 garīgas dziesmas — tulkotas vai sacerētas labā ritmā un latviešu valodā. Viņa oriģināldziesmas vēl tagad atrodamas mūsu Dziesmu Grāmatā, un saista ar savu skaistumu un domu bagātību.

Piemēram dziesmā: Redz', šī diena jau pagalam, kurā ir skaistais pants: Dievs pie dvēseles mūs svētījs šķīstījs, Vētījs — Mums bij' skaidriem graudiem būt, Zaļot, augt, uz augšu cerēt, Lieti derēt, Augļus nest Un svētiem kļūt...

Nevarēsim šeit pieminēt visus darbus, ko baznīca ielikusi mūsu kultūras apcirkņos laikmetā, kas iezīmē pirmo grāmatu un rakstu iznākšanu latviešu valodā.

Bet apstāsimies atmiņās pie kāda 1796. gadā Sunākste kapsētā uzcelta kapakmens. Tur lasīsim vārdus:

„Še aprakts G. F. Stenders. Latvis. Dzim.1714., mir. 1796. ar savu gaspažu."

Gothards Fridrichs Stenders (Vecais Stenders) bija vācietis. Bet dzīvodams latviešu tautas vidū, viņš bija to iemīļojis un tādēļ pats licis, lai viņa kapakmenī iekaļ vārdu „Latvis".

Mūsu literātūras vēsturnieki kā gandrīz leģendāru notikumu ir aprakstījuši tautiskās atmodas laikmeta darbinieka Krišjāņa Valdemāra latvieša uzdrīkstēšanos vārdu „Latvis" rakstīt vizītkartē, ko viņš 1854. gadā piespraudis pie savas nabadzīgās studenta istabiņas durvīm Tērbatā. Bet vai vēl lielāku uzdrošināšanos nav parādījis šis Dieva vārdu sludinātājs, vienā no mūsu tautai visbezcerīgākiem laikmetiem, kuŗš, lai gan vācietis, tomēr apliecinājis savu piederību pie latviešu tautas? Mūsu vēsturnieki samērā bieži ir norādījuši, ka starp vācu tautības mācītājiem gandrīz visi esot bijuši pret to, ka latviešu jaunieši laužas ārā no „zemnieku kārtas" un cenšas pēc izglītības. Par šo problēmu vajadzētu izdarīt nopietnākus pētījumus. Nevarēsim noliegt, ka daži mācītāji būs bijuši nelabvēlīgi noskaņoti latviešu jauniešu vēlmēm iegūt augstāko izglītību. Bet šaubos, vai to skaits būs bijis pārāk liels... Katrā ziņā Vecais Stenders nav piederējis šiem mācītājiem. Atcerēsimies tikai, piemēram, viņa pantus: „Cik spēdams lasi grāmatas, Tās prātu pacilā!" Vai „Cienījamās līgaviņas — Manas mīļās grāmatiņas, Jūsu runas, jūsu runas, Ir man gudras mācībiņas..."

Visi mūsu vēsturnieki ir vienisprātis, ka Vecais Stenders, kuŗš Kurzemei devis pavārdu Dievzemīte, ir latviešu laicīgās literātūras nodibinātājs.

Bet viņam ir ļoti lieli nopelni mūsu kultūras vēsturē arī divu citu iemeslu dēļ. Un, proti, viņš izdevis pirmo nopietni vērtējamo ābeci latviešu valodā; viņš izdod Latviešu Gramatiku (Lettische Grammatik — 1761. g.), un 1789. gadā iznāk viņa ievērojamākais darbs Latvju Vārdnīca (Lettisches Lexicon).

Jāpiezīmē, ka jau savā gramatikā Stenders iesāk cīņu pret vēl šodien bieži lietoto vārdu galotni „šana". Daudz labskanīgāk pēc viņa domām skanētu vārdi bez šīs galotnes, piemēram, grība, redze, dzirde, oža, bauda, jūta u.t.t.

Skolotājiem, kas māca latviešu bērnus, Stenders dod šādu padomu: „Neieradini skolas bērnu vienā vienīgā skaņā, kā ar duršanu, nedz arī ziņģes vīzē, kā kaucin kaucot, bet skaidri lasīt, itin tā, kā prāta ļaudis mēdz samanīgi runāt, proti, kur vajaga, balsi cilāt, un kur vajag, balsi nolaist, un visus vārdus ar pusmuti, nedz putru putrām, bet lēni un skaidri izsacīt."

Vecā Stendera Leksikonā ir daudz skaistu latviešu vārdu, kas mums daļēji jau aizmirsušies, piemēram, bula laiks, birga, dardedze (varavīksna), dresna — driesna (rīta un vakara blāzma), jundēt....

V. Plūdons norāda, ka no Stendera vārdnīcas J. Rainis aizguvis arī populārus vārdus savām personām lugās. Piemēram, Antiņš, Gatiņš, Bierns, Lipsts, Tots.

Lieti šai sakarībā der atcerēties arī šī mācītāja rūpes par latviešu zemnieku labklājību. Laikā, kad latviešu zemniekiem klājās ļoti grūti, Vecais Stenders muižniekiem atgādina:

„Jūs, kungi, klausaities! Mēs maizes tēvi esam, Mēs jums to maizi nesam Ar saviem sviedriem! Kā saviem audzēkņiem. No kā ir jūsu lauki Tik bagāti un tauki? Kas ar, kas sēj, kas plauj? Kas šķūņos mantu kraup? Kas rijā kuļ un vētī, Kas pilda jūsu klēti? To mēs vis' padaram, Priekš jums mēs sakrājam."

(Turpinājums sekos)

Mazas draudzes liels devums

TORONTO BAPTISTU DRAUDZES GADA SAPULCE

Toronto baptistu draudzes gada sapulcē 11. februārī pēc dievkalpojuma piedalījās 55 balstiesīgi draudzes locekļi. Draudze pag. gadā pavairojusies par 3 locekļiem, kas ieceļojuši no Brazilijas, tie ir: Zenta Krastiņa, Norberts Preiss un Rainis Trejāns. Uz šāgada 1. janvāri draudzē bija 109 locekļi. Joprojām iznāk draudzes mimiografiski pavairotais izdevums Idejas un ideāli.

Draudzes ienākumi ziedojumos 1972. gadā bija 13.414,29 dol., kas ir 123 dol. uz katru draudzes locekli gadā, bet ja atskaita skolniekus, nestrādājošus un ģimenes locekļus, tad caurmēra ziedojums gadā (75 ziedotāji) ir 178 dol. Pensionāri ziedojuši 119, 130, 165 260 dol. un līdzīgas summas.

Draudzes padomē, balsojot atklāti, šogad ievēlēja: Jāni Ābeli, Žani Hertneru, Hariju Jansonu, Adolfu Preisu, Voldemaru Simanovski, Valdi Skudru un Jāni Statku; revīzijas komisijā — Adolfu Sudmali, Kārli Dāboliņu un Miķeli Beņķīti. Draudzes priekšnieks V. Simanovskis, kārtībnieku pārzinis V. Simanovskis, Svētā vakarēdiena galda pārzine Alma Dobele, koŗa diriģents Arvīds Purvs, koŗa saimnieks Žanis Gertners, māsu pulciņa priekšniece Hilda Zariņa, svētdienas skolas vadītāji Rita Lāma un Jānis Arājs, jauniešu grupas vadītāja Rita Lāma, draudzes pianistes Ilze Ābele, Velta Nama, Rita Lāma un Mudīte Ekšteine. Draudzes kasieŗa pienākumus veic Jānis Ābele un Nellija Ābele. Draudzes „kanceles komitejā" (jauna mācītāja atrašanai) ievēlēja Hariju Jansonu, Leonu Namu un Ādolfu Sudmali.

Draudze atbalsta latviešu baptistu ārmisiju Bolivijā un Paranas jūrmalas misiju Brazilijā, kā arī misionāres Tiliju Gobu un Margrietu Tarčinu Indijā. Draudzes māsu pulciņš (21 aktīva biedrene) nosūtījis uz Latviju 5 jaunu un uz Boliviju un Braziliju 10 lietotu drēbju saiņus. Pulciņš algo vienu iedzimto misionāru Rinkonā, Bolivijā, kā arī regulāri pabalsta vienu gados vecu latviešu baptistu draudzes locekli Vācijā. Draudze ar brīvprātīgiem ziedojumiem pabalsta baptistu apvienības nometni Amerikā, latviešu ģimnaziju Toronto, latviešu kaŗa invalidus Kanadā u. c.

Māc. R. Ekšteina pārdomu vakars ceturtdien, 29. martā, pl. 8 Latviešu namā par tematu: Daimoni un Jezus Kristus. —e

★ Kanadas federālā valdība apsver ceļojumu pabalstu piešķiršanu vecākiem pilsoņiem, lai tie varētu apmeklēt savu dzimto provinci vai savu dzimteni ārpus Kanadas. Šā ierosinājuma ietvaros valdība segtu daļu ceļa izdevumu vecākiem pilsoņiem, kas ieceļojuši Kanadā no citām valstīm vai arī pārcēlušies uz citām provincēm no savas dzimtās vietas Kanadā.

LA DZĪVE ĶONIŅ ĶĒNIŠ!

VENTIŅ VAKAR GAIDAMS ATKLĀT VĒSTAL VENTIŅ VILEM UZRAKSTĒJS KRIŠS ĶEPALS

Ventiņ Vil, tu veceis ād, ku tu vis laik bij ielīds, ka no tev nedzierd ne čip, ne grab. Vis tagad roujes vaig sviedres gan a kultūr, gan vešs apmaiņ, bet tu kā dižes ventiņ touts barveds neklape ne a ousem. Ja nu tagad Eirops drošebs konference Rīg akal noliks pa galvspilsēt, ko ta mēs dares a sov Pilten? Posts un nelaim a tād poletik, ja mēs paš sovs liets nekusten uz priekšu. Piltnei jau sen vajdzej būt diže gālspilsēts gode, bet tas nabag pleķits tagad nemāz nau kultūrs apmaiņe ieskaitets. Kālab tu nepaaicen Piltens prāģer orķester te paciemtes un uzspēlt kād marš. Ta tik tu redzt, kā mēs te vis dancet kamēr gāls uz riņķ griežes.

Es dzirdēj, ka tu 3. marte izsludnejs ventiņ saiešen Daugavs Vanag māje Toronto, bet va tu i padomejs ko mēs tur dares? Es dzierdej, ka piec koniņ samukuš kopē un nospriedduš taise liel dump, ja vien no viņem necels pa ķēniņ. Tu pats a vēl tagad atcerses kād nelaim mūs zeme bij a ķoniņem, kas negribej nevienem klouset, tik klanjes paš sovem ķeniņem, kas pats sēdej uz als muc un nevien nelaid tur klāt. Tas ķeniš tagad i no als muc nokrits beigts un pagalam, bet ķoniņ grib dabet cit viņ viete. Mēs tač nevar pielaist, ka tād ķoniņ taises iejemt Pilten un mūs diže ventiņ tout izrīket pēc sov prāt. Tālab tu, Ventiņ Vil, uzrakst tād lab smuk vēstal un taje ventiņ vakre pajem tint līdz, la mēs vis va parakstet un nosūtet prezidentam, la viš a tiem ķoniņem nemaz nerune. Mēs ventiņ vien paš pa sovei modei nokārtes to liet un Piltne izbruģes viss iels, la izskates pēc īst gālspilsēt. Bet tu uzmanes, la rīdzniek nedabe to zīnet, citād viņ ķepreses mums prete un škandāls vien tik būs.

Tos Piltens prāģers tu Vil a neaizmierst paaicinēt uz mūs ventiņ vakar, un piekoden, ia viņ saves rages saštope lab doudz žāvētes buts iekše. Tā būs lielāke kultūrs apmaiņ un man jau tagad siekals tek pa to domjet.. La Valdiš sacep lab doudz speķroušs un sarīve borkans priekš sklandroušem. Va gadtes, ka pie mums ienāk kāds no cit pus pie mums paciemtes un ta la mēs nepaliek koune a cienast. Es pagādes kād baļļiņ un noliks pie dorem a skābe putr, la vis va pastrēbtes mūs labe dzērien A rūgaš-pien kunkļem jau tā švakāk, jo govs te nedod tād pien.

Bumbur Almiš māces visāds perš ko skaitēt duš uzprišnēšnej un ja man lab izdoses a to skābputr, varbūt es pats a palaides kād niķ. Ta nu Vil, sajemes dūšīg uzplete biks un novikse zabāks, la 3. marte DV māje mēs tos ķoniņš va sasiest luptes a vis viņ ķeniņ.

Krišs Ķepals

BĒŖU FONDA DALĪBNIEKI NOVECO

Grand Rapidu Vienības draudzes sabiedriskās telpās draudzes bēŗu fonda sapulci 11. februārī atklāja fonda priekšsēdis A. Rupmejs, kuŗu sapulce izraudzīja par sekretāŗu, bet tās vadību uzticēja H. Ritumam. Fonda priekšsēdis un kasieris A. Uglenieks sniedza pārskatu par fonda darbību aizvadītā gadā. Fondā uz 1. janvāri bija 93 biedri. 6 miršanas gadījumos piederīgiem izmaksāts 400 dol par katru apbedīšanu. Draudzes revīzijas komisijas priekšsēdis Ed. Birznieks ziņoja, ka fonda darbība noritējusi saskaņā ar statūtiem. Darbības, kases pārskatus un ziņojumus pieņēma vienprātīgi. Tāpat priekšlikumu paaugstināt gadskārtējās vienreizējās iemaksas no 3 dol. uz 4 dol., bet maksu par katru miršanas gadījumu atstāja līdzšinējo 4 dol. Sapulcē piedalījās 24 dalībnieki. Apm. puse fonda dalībnieku ir vecāki par 65 gadiem, 20 — vecāki par 60 gadiem, bet jaunāki par 60 gadiem — 28. V. Z.

VANADŽU KOPAS SAPULCE GRAND RAPIDOS

DV Grand Rapidu apvienības vanadžu kopas gada sapulci 11. februārī Latviešu biedrības namā atklāja kopas priekšniece E. Brūna, vadīja B. Maine un protokolēja I. Vanuška. Piedalījās arī apvienības priekšnieks A. Balodis. Vanadžu kopas priekšniece ziņoja par aizvadītā gada veikumiem, bet par kases stāvokli — kasiere V. Pole. Par jaunatnes pasākumiem ziņoja O. Jansone. Kopas priekšniece arī nākošam darbības gadam būs līdzšinējā Elvīra Brūna, kuŗu ievēlēja aizklātā balsošanā ar visām balsīm, vienai atturoties, bet valdē ar aklamāciju ievēlēja: V. Poli, A. Švechu, O. Roziņu, Z. Vēliņu, I. Vanušku un O. Bārdiņu. Par delegāti 19. vanadžu salidojumam Mineapolē izraudzīja E. Brūni. Sapulcē piedalījās 16 vanadzes. V. Z.

Mūsu mīļais filistrs

Vilis Martinsons

dzimis 1903. g. 21. decembrī Rīgā,
miris 1973. g. 11. februārī Toronto.

KORPORĀCIJA TALAVIJA

Julianna Vitoliņš

dzimusi 1889. gada 8. decembrī
mirusi 1973. gada 14. februārī Toronto.

Sv. Jāņa ev. lut. latviešu draudzes Toronto Palīdzības Fonds

Mūsu filistrs

Kārlis Norvelis

dzimis 1906. g. 13. maijā Kocēnu pagastā, Latvijā,
miris 1973. g. 5. februārī Klīvlandē, Ohio.

Lettgallia's konvents

DV Manitobas nodaļas gada sapulce

DV Manitobas nodaļas gada sapulci D. un J. Jandavu ģimenes mājā atklāja nodaļas valdes priekšsēdis V. Stenders. Ar klusuma brīdi piemineja mūžībā aizgājušos organizācijas biedrus. Sapulcē bija ieradušies 19 nodaļas biedri. Par sapulces vadītāju ievēlēja T. Puisānu, par sekretāru A. Kēleri, balsis skaitīja V. Stenders un M. Jandavs.

Pēc kases ziņojuma bija redzams, ka visvairāk ieņemts par Manitobas provinču valdības loterijas ložu pārdošanu — 1600 dol., bet no gadskārtējā bazāra — 350 dol. Divas ziedojumu akcijas devušas ap 200 dol., kas nosūtīti DV Kanadas valdei. Atbalstīts jauniešu brauciens uz Vankuveras dziesmu svētkiem. Nodaļa piedalījusies DV Kanadas valdes ložu pārdošanā. Pārdotas visas saņemtās 1000 lozes. Noorganizēti divi radioraidījumi Altonas raidītājā Nodaļas vanadžu kopa sekmīgi piedalījusies „Folkama 72" sarīkojumā, kas devis organizāciju kopējā kasē 1100 dol.

Valdes un revīzijas komisijā ar aklamāciju ievēlēja: nodaļas valdes priekšsēdi: T. Puisānu, priekšsēža vietn. J. Jandavu, sekretāru K. Smolinski, kasieri V. Jandavu, biedrzini un mantzini St. Stepuli. Revīzijas komisijā: J. Zariņš, V. Stenders un A. Kēlers. Par vanadžu kopas priekšnieci paliek līdzšinējā L. Smolinska. Mednieku un makšķernieku kopu vada M. Jandavs, J. Smolinskis un G. Reinfelds.

Piešķīra 100 dol. pabalstu Minsteres latviešu ģimnazijai Vācijā un 100 dol. DV CV Latvijas interešu aizstāvēšanai Eiropas drošības konferencē. Pēc viena gada pārtraukuma nodaļa atkal piedalīsies Manitobas valdības ložu pārdošanā, tā gūstot līdzekļus kultūrālo mērķu sekmēšanai.

Pirmajā sēdē jaunā valde pieaicināja par ārējās informācijas daļas vadītāju A. Kēleri, bet par iekšējās informācijas — J. Zariņu. Aprīļa beigās notika nodaļas gadskārtējais bazārs, maija sākumā Mātes dienas un Kurzemes cietokšņa krišanas atceres vakars. Nodaļas valde aicina visus biedrus piedalīties DV KV rīkotās DV dienās 26. un 27. maijā Toronto.

J. Z.

PIRMĀ LATVIEŠU BASKETBOLA SKOLA KANADĀ — SIDRABENĒ

Latviešu sporta apvienības Kanadā protektorātā tiek organizēta pirmā latviešu basketbola skola, kas sāksies 8. jūlijā un ilgs vienu nedēļu. Basketbola kursu vadītājs būs Jānis Daugavietis, bet par instruktoriem darbosies basketbola speciālisti. Kursos varēs piedalīties meitenes un zēni. Paredzētas divas vecuma grupas: no 12 — 14 g. v. un no 15 — 17 g. v., izņēmuma gadījumā arī 18 g. v. Kursanti dzīvos atsevišķās teltīs. Viņu nodarbību programmā būs viss, kas nepieciešams basketbola spēles mākas apgūšanai, bumbas tehnika, mešanas veidi, drills, piespēles, aizsardzība, uzbrukuma veidi, kondicijas vingrojumi, treniņu spēles u. t. t. Sakarā ar basketbola kursu organizēšanu tiks pārbūvēts un paplašināts Sidrabenes basketbola laukums.

Interesentiem jāpieteicas savlaicīgi, jo dalībnieku skaits katrā vecuma grupā ierobežots. 40 dol. dalības maksā ieskaitītas teltis, pārtika un mācības līdzekļi. Pieteicoties jāiemaksā 15 dol.

Informāciju sniedz kursu vadītājs Jānis Daugavietis: 921-5171 (darbā) un 694-0307 (mājās) vai basketbola nozares vadītājs Žanis Zentiņš: 233-0960. Adrese: J. Daugavietis, 40 College St., Central YMCA Toronto, Ont.

JAUNATNES VOLEJBOLA MEISTARSACĪKSTES KANADĀ

Jaunatnes volejbola meistarsacīkstes risinājās Toronto. Jaunatnes volejbola vienība ir arī Montrealā, bet tā šoreiz nebija savu vienību pieteikusi. Bija paredzētas trīs klubu vienības — Toronto latviešu YMCA, TLSK un Hamiltonas Sparta, kuŗām bija jāspēlē pēc divzaudējumu sistēmas. YMCA vienība nebija pilnā sastāvā, tai nācās zaudēt bez spēles. Sparta un TLSK bija reprezentētas ar tik vienādām komandām, ka uzvarētāju izšķīra tikai trešās spēles trešā seta uzvarētājs. Pēdējā setā abas vienības daudzkārt servēja seta bumbu, kas izšķīra uzvarētāju.

Pirmā spēlē TLSK uzvarēja pirmo setu ar 15:7, bet otrā setā Sparta no 9 punktu deficita spēja panākt uzvaru ar 15:10 un uzvarot trešo setu ar 15:13, bija guvusi uzvaru pirmā spēlē. Otrā spēle beidzās atkal TLSK labā ar 15:5, 12:15 un 15:13. Sevišķi drāmatisks bija trešās spēles pēdējais sets, kad Sparta veda ar 14:9, bet nespēja iegūt izrūkstošo punktu. Servēm nemitīgi mainoties, TLSK panāca pretinieku un savukārt servēja daudzreiz seta bumbu ar stāvokli 15:14. Laimīgāka bija Sparta, kas beidzot uzvarēja ar 17:15 un kļuva par jaunatnes meistarvienību. Pēdējā spēlē pirmo setu uzvarēja TLSK ar 15:12, bet otrā setā uzvarēja Sparta ar 15:13.

Vērojot abas vienības, bija jākonstatē, ka latviešiem veidojas jauna un talantīga volejbola audze. Protams, īsti panākumi būs gūstami tikai tad, ja jaunie volejbolisti nopietni trenēsies. Kanadas volejbola līmenis kļuvis ļoti labs, kādēļ panākumus gūs tikai tas, kas treniņiem veltīs visnopietnāko vērību.

Jaunajā meistarvienībā spēlēja: J. Dzelme, E. Bitmanis, V. Matisons, U. Lazdiņš, A. Žulps, H. Amoliņš, M. Moruss, K. Vālodze, A. Lazdiņš, A. Jēkabsons.

TLSK spēlēja — A. Siksna, A. Ozoliņš, A. Grants, G. Paukšens, H. Lenis, G. Tannis, V. Skujiņš, D. Kuksis.

Ž. Zentiņš

Rokdarbu klāsts Toronto latviešu skolas bazārā, kuŗu apbrīno speciālās klases audzēkne Rita (pa kreisi) un Aina Saulītes. Foto: J. Liģers

Atbalstāms kultūras darbs

Amerikas latviešu apvienība izsūtījusi aicinājumus ziedot Kultūras fondam. Aicinājumā norādīts, ka līdzekļus vajaga latviešu skolu vajadzībām mācību grāmatu izdošanai un mācības līdzekļu sagādei visā pasaulē, paidagoģiskas literatūras sagatavošanai, skolotāju kursu organizēšanai, latviešu skolēnu pārbaudījumu stipendijām, jaunatnes audzināšanas pasākumiem, kā Divreiz divi nometnēm, skautu un gaidu kustībai u.c. Līdzekļus vajaga arī pētījumiem par dzīvi okupētā Latvijā un šejienes latviešu kultūras dzīvi, tāpat ALAs Izglītības un Kultūras biroju darbam.

Kultūras fonds sola jaunas un labākas skolu grāmatas, lielāku atbalstu skolotāju sastāva uzlabošanai un dažādiem kursiem, latviešu zinātnieku darbam un latviešu valodas komisijai, jaunatnes nacionāliem kultūras un izglītības pasākumiem. Jāuzlabo arī skolu mācību programmas, piemērojot tās pašreizējās latviskās dzīves vajadzībām. Lai visu to paveiktu, jāsavāc vismaz 20.000 dolaru.

Aicinājums izsūtīts Amerikas latviešu apvienības Kultūras fonda vārdā, norādot, ka pēc nākamā ALAs kongresa apstiprinājuma, Ziemeļamerikas latviešu kultūras fonda vietā darbosies Pasaules brīvo latviešu apvienības Kultūras fonds ar kultūras darbiniekiem no visas brīvās pasaules. Lielākā daļa no pagājušā gada ziedojumiem piešķirta skolām, jaunatnes darbam un kultūras veicināšanai. Balvām un prēmijām izdots tikai mazliet vairāk nekā 10% no savāktiem līdzekļiem.

Kultūras saglabāšanas un jaunrades darbs ar katru gadu kļūst grūtāks. Pašreizējās pamatskolu grāmatas novecojušās un nespēj bērnus ieinteresēt. Šim laikmetam piemērotu grāmatu izdošana ir daudz dārgāka nekā veco grāmatu pārspiešana.

Jāatbalsta pasākumi, kas veicina pētījumus par latviešu tautas attīstību okupētā Latvijā un brīvajā pasaulē. Tagad iegūti arī dati par latviešu tautas pārvēršanu minoritātē Latvijā, kas atspoguļojās tautas skaitīšanas rezultātos.

Pagājušo gadu bijis līdzekļu trūkums, lai tos piešķirtu daudziem pasākumiem. Daļu šogad savākto līdzekļu nodos PBLA Kultūras fonda vajadzībām.

Aicinājumam pievienots arī pārskats par iepriekšējā gada ziedotāju skaitu dažādos ASV apgabalos. Neskaitot tās vietas, kur latvieši ir zem 10, devēju bijuši starp 10 un 20%.

Visvairāk aicinājumu izsūtīts Ņujorkas pavalstī, ap 2000. No tiem Kultūras fondam ziedojuši 298 vai 15%, bet ALAs darbībai 240 vai 12%, Mičigenā 223 ziedojuši KF un 178 ALAi. Ilinojā KF ziedojuši 173, bet ALAi 116 vai 9%. Kalifornijā KF ziedojuši 136 vai 12% un ALAi 55 vai 5% no izsūtītiem aicinājumiem. Devīgākie ziedotāji bijuši Ohio: KF 22%, ALAi 20%.

Vk

MANČESTRA

Mančestras latviešu ev.-lut. draudzes jaunatnes pulciņš savā sapulcē, piedaloties 19 jauniešiem, ievēlēja jaunu valdi šādā sastāvā: priekšniece Dace Vijupa, priekšn. vietn. Ilze Ķīsele, sekretārs Valters Ezeriņš, viņa vietn. Karīna Urtāne un Inta Ezeriņa, kasieris Guntis Grabažs. 10. martā pulciņš rīko masku balli.

Konektiketas medneku un makšķernieku kluba gada sapulcē no 41 biedra piedalījās 17. Sapulci vadīja kluba priekšnieks J. Bērziņš, kas nolasīja arī aizvadītā gada darbības pārskatu. No revīzijas komisijas ziņoja V. Bervalds un lūdza sapulci izteikt valdei pateicību. Pārvēlēja valdi un revīzijas komisiju. Kluba priekšnieks arī turpmāk būs J. Bērziņš, kasieris — līdzšinējai St. Kviesis, bet sekretāram V. Puupam vairs nekandidējot, sajā amatā ievēlēja V. Kupri. Revīzijas komisijā: V. Bervalds, E. Turķis un J. Čemers.

P. S.

Pieci referāti Kultūras dienu sarīkojumā

Londonas (Ont.) latviešu kopas Kultūras dienu sarīkojumā, reizē atzīmējot arī Draudzīgā aicinājuma atceri, paneļa diskusijās par tematu — Latviešu valodas un literatūras mācīšana skolās un kursos no Latvijas neatkarības laika līdz tagadnei — piecus īsus referātus nolasīja studenti Aina Krūmiņa un Andris Aukmanis, profesors Ivars Avotiņš, agrākais skolotājs Indriķis Zvagulis un profesore Elfrīda Karlsone - Bērziņa. Referāti izraisīja dzīvas pārrunas, kuŗās piedalījās kā panelisti, tā klausītāji. Diskusijas vadīja Londonas latviešu kopas priekšsēdis prof. Aleksis Dreimanis.

Toronto universitātes valodu studente Aina Krūmiņa iesāka savu referātu ar moto: „Saglabājiet jaunatni!" — Latvietības saglabāšanai jaunatnē nepieciešama latviešu valoda, tāpat kā mājai pamats. Viņa iztirzāja veidus, kā tagad trimdā var uzturēt un veidot šo latvietības pamatu: latviešu skolas un nometnes, un kāda nozīme ir skolotājiem, nometņu vadītājiem un vecāku nostājai. Beigās viņa pastāstīja par Divreiz divi nometnēm.

Rietumontario universitātes vēstures students Andris Aukmanis stāstīja par Minsteres latviešu ģimnaziju Vācijā un Rietummičigenas universitātes latviešu valodas un literatūras kursiem, kā arī mācīšanas metodēm tajos. Rietumontario universitātes klasisko valodu profesors Ivars Avotiņš, kas latviešu vidusskolu beidzies bēgļu nometnē Vācijā, atcerējās, ka tur trūcis mācības līdzekļu, bet skolotāji iemācījuši skolniekus brīvi izteikties pareizā latviešu valodā. Tas toreiz bija vieglāk nekā tagad, jo skolnieki dzīvoja latviskā vidē — latviešu nometnē. Sekmīgi darbojās arī literatūras pulciņš, kuŗā iztirzāja latviešu literatūrā attēlotos tipus.

Jaunatnes audzinātājs Indriķis Zvagulis kavējās atmiņās par trim skolotājiem: kādu lauku pamatskolas skolotāju, kam bija jāmāca 70 dažāda vecuma skolnieki vienā klasē; pēc tam par Rīgas pilsētas 1. ģimnazijas skolotāju Ansi Kurmi, kas labi sagatavoja savus skolniekus, īpašu vērību veltot latviešu valodas pareizībai un tīrībai; viņš mācīja plašu kursu kā latviešu, tā cittautu literatūrā. Ja Kurmis vērtēja literatūras tēlus ar romantiķa skatu, tad Zvaguļa nākošais skolotājs Rīgas skolotāju institūtā docents Jānis Alberts Jansons bija reālists, prasot no saviem skolniekiem literatūras tēlu patstāvīgu izvērtēšanu, saskatot katrā kā pozitīvo, tā negātīvo. Viņš iepazīstināja skolniekus arī ar jaunajiem rakstniekiem, lika daudz lasīt; pareizrakstībā bija liels pedants.

Referātu virkni nobeidza Rietumontario universitātes fiziskās audzināšanas profesore Elfrīda Karlsone-Bērziņa, vispirms iztirzājot ar piemēriem, kā viņas skolotāji Latvijas neatkarības laikā mācīja latviešu valodas pareizību un precīzāti. Sekoja interesanti atmiņu tēlojumi par trim viņas skolotājiem Rīgas izglītības biedrības ģimnazijā, kas vēlāk pārveidojās par Rīgas pilsētas 2. ģimnaziju — par dzejnieku un filozofu Frici Bārdu, kas savos skolniekos ieaudzināja mīlestību pret dzejas skaistumu, par liriķi Kārli Krūzu, kas mācīja valodas skaistumu, rūpīgu izteiksmes formu un piegrieza vērību dzejas stilam. Beidzot referente stāstīja par literātūrvēsturnieku Kārli Kārkliņu, kas ievadīja savus skolniekus arī skandinavu rakstnieku darbu analizē.

Pārrunās līdztekus jautājumiem referentiem izvirzījās arī akūts temats — par latviešu valodas lietošanas problēmām mūsu jaunākā paaudzē trimdā.

Sarīkojums bija ļoti labi apmeklēts, ieskaitot arī labu skaitu jauniešu. Mājīguma sajūtu veicināja Londonas latviešu kopas dāmu komitejas sagādātā kafija un cepumi, kā arī pavasaŗa ziedi, kuŗus referentiem pasniedza dāmu komitejas priekšniece J. Sāra. Sarīkojuma dalībnieki vēlāk izteicās, ka līdzīga veida pārrunas būtu rīkojamas biežāk.

D.

Pēc Mērnieku laikiem Amerikā

BRĀĻU KAUDZĪŠU ROMĀNA PĀRLAICĪGIE VAIBSTI

„Tagad nu, Oliņa tēv, ir skaidri zināms, ka nākošā pavasarī būs mērnieki klāt," viņš iesāka tūliņ un tā, kā mēdz runāt par tādām lietām, kas sen gaidītas un pēdīgi sagaidītas.

„Jā, jā, tad nu vienreiz būs sadaudzināti gan tie piemeklēšanas laiki. Kur tad tu, Prātniek dēls, to dzirdēji?" Oliņš jautāja, bet nevis ar tādu vienaldzību, kādas varētu no tik veca vīra sagaidīt.—

Tā lasāms grāmatā, kuŗas lapu malas apdzeltējušas gadu gaitā. Arī grāmatām, tāpat kā cilvēkiem, ir savi raksturīgi likteņi. Par mazliet apdrupušo sējumu, kas pašreiz pagadījies rokā, zināms, ka tā kādreizējais īpašnieks bijis pārticis cilvēks, mīlējis krāt rakstus, darījis cilvēkiem labu. Taču viņa mūža dienas nogrieza čekas kalpi, pie kam mocītāju pulkā, tā stāsta chronikas, grozījies arī viņa skolas biedrs. Visiem notikumiem allaž ir klāt arī klusi skatītāji, statisti, kas notikumu atstāstījumu iznes pasaulē. No tādiem pat čeka nav spējusi atbrīvoties. Kādi vienmēr paliek pāri, kas, varām mainoties, pastāsta iepriekš slēpto, notikušo.

Vedas nule pāršķirstīt šo raksturīgo sējumu, jo „tagad nu ir skaidri zināms", ka Savienotās Valstis pārstaigās Mērnieku laiki, vai kā Oliņa tēvs kādreiz gluži čagani izsaucies: „Tad nu vienreiz būs sadaudzināti gan tie piemeklēšanas laiki!"

Tagad nu, kad beidzot filmu ruļļi atpakaļ pie „mērnieku cienīgtēva" (lasi — Padomju savienības sūtniecībā Vašingtonā), varam pārlūkot pārmērītos pagastus. Lai piedots, ka šai sakarā pabieži nāksies pieminēt mūsu tautas lielo filozofu Ķenci, jo vai tad kādreiz nemēdzam apstiprināt, ka pasaules trīs lielākie filozofi esot Kants, Konts un Ķencis!

Tātad: pirms pašas filmas mūs sasniedza baumas, vai kā nupat pieminētais Ķencis teicis: „Tas garais, kas pie dirāšanas jēriem kājas turēja... tas stāstīja, ka mērnieks arī esot viņam tikpat kā pazīstams un muižā visi valdnieki draugi, bet nosacīja gan, lai nevienam nestāstot." Nevienam nestāstāmais noslēpums drīz ceļoja no mutes mutē: Mērnieku laiki nāk! Jā, vai gan Mērnieku laiki būtu Mērnieku laiki, ja tiem pa priekšu neietu dažādu baumu, minējumu un sarežģījumu daudzinājums?

Vispirms jau tika meklēti rokā filmas sagādātāji. Būtu tā kā ALJAs valde, kā nebūtu valde, kā būtu daži atsevišķi tās locekļi vai pat tikai tās priekšsēdis Mārtiņš Zandbergs viens pats, pie tam nevis savā priekšsēža kapacitātē, bet gan būdams gluži privāta persona. Tā vispār turpmāk varētu izvērsties par interesantu problēmu — kad un kādos apstākļos mūsu organizāciju vadītāji ir savu vadīto biedrību pārstāvji un kad pavisam privātas personas, kam ar viņu parādīšanos sabiedrībā nav vairāk sakara, kā blēņu mērnieka Grabovska puišiem ar zemes īstajiem uzmērīšanas darbiem.

Lai nu šā vai tā, bet šoreiz vaina pie jaunatnes vien likās meklējama, un dažs labs vecāks cilvēks līdz ar Ķenci varēja izsaukties: „Ak, Kungs Jēzus! Kad mēs augām, tad tā negāja!", bet dažs labs jaunietis tīri dusmīgi uzrāties: „Kas tev daudz par to jāzina, no kurienes viņi brauc!" (kā tas slātaviešu puisis, kas pavadīja blēņu mērniekus Čangalienē).

Tā gan ir — lai nu brauc, no kurienes braukdami, kad tikai atbrauc! Taču tieši ar šo atbraukšanu likās kaut kas sarežģījies. Pa to laiku turpināja ceļot baumas: nupat ir tikpat kā klāt — jau rādīšot Gaŗezera vidusskolā, nē, nē, kur nu vidusskolā — Rietummičigenas latviešu valodas kursos gan! Vai — atgriežoties pie tā paša Ķenča: „..esot jau atvests gatavs krokodiļu pūšļos ar Nīlupes zirgiem līdz kaligrafijai".

Kamēr pērnā vasara tecēja savu tecēšanu pretī rudenim un filmas vēl arvien nebija, nedz „kaligrafijā", nedz Amerikā, ļaužu mēles veikli sprieda, kāda gan šī filma būs. Latviešu pašu ļaužu taisīta, bet komūnistu uzraudzībā tomēr, un vai tad nu nezināms, ka „velns arī izrādās brīžam kā gaišības eņģelis", kā novērojis savā laikā pats Prātnieks! Un vai filmu mums atvēlējusi „platā vai šaurā mīlestība" no Rīgas kungu puses?

Beidzot filmu ruļļi, vienalga, platas vai šauras mīlestības sūtīti, klāt bija, un mēs visi varējām stāties pie „progmara" nākamā punkta „blamierēšanas iet filmu skatīties, neiet? Jautājums dažbrīd izvērtās gandrīz par tikpat karstu strīdus ābolu kā slātaviešiem un čangaliešiem pārspriedums par mērnieku cienīgtēva izrīkoto goda maltīti. Ķencis gan būtu brīdinājis: „Dievs lai pasarg' no tāda trakuma, ja, mērnieku laikiem nākot, mēs ar naidu šķirtos!" Bet vai nu visus brīdinājumus var iegaumēt!

Dažs tad nu arī palika mierīgi mājās sēžam, dažs gāja uz „ķinīti", kad laiks bija pienācis, un gāja arī iekšā, bet dažs ar plakātiem stāvēja pie durvīm, lai vēl pēdējā mirklī brīdinātu neapdomīgus tautiešus no vieglprātīga soļa, jo taču jau Oliņa tēvs bija teicis: „Kad tas ļaunais nāk virs zemes, tad viņš visādas nezāles kaisa!" Protams, viegli bija tiem iekšā gājējiem, kas, kā Pietuka Krustiņš, varēja izbildināties, ka dara to „strādādami priekš tautas", jebšu avīzēm par visām notikšanām rakstīdami. Citiem nu vajadzēja ar sirdsapziņu un kaimiņu iespējamām paļām tikt galā katram uz savu vīzi, ejot uz tādu neparastu, vēl nekad nebijušu sarīkojumu.

Gāja arī visādi ar pašiem filmu ruļļiem: dažuviet tie bija jāgaida kā čangaliešiem mērnieki no Slātavas valsts, dažuviet atkal tie noklīda kā Grabovska rokās nonākušie Slātavas un Čangalienas košākie mērnieku ruļļu eksemplāri.

Taču atgriezīsimies vēlreiz pie skatītājiem! Tai izrādē, kur man gadījās būt, par tiem varēja teikt, kā tas čangaliešu tiesas vīrs bija teicis: „Ko nu, bāliņ, par nesatikšanu! Kur lai vēl tādu mīlestību atrod, kāda ir čangaliešiem un slātaviešiem? Raugi, tagad pat: satiekas uz ceļa vidus un ēd, gandrīz jāsaka, vienu kumosu." Sēdējām visi vienā zālē, sākot ar Daugavas Vanagu priekšnieku un beidzot ar bārdainu jaunekli, par kuŗu Oliņa tēvs būtu sacījis: „Man viņš nepatīk no laika gala, īsti tādēļ, ka viņam ir bārda, jo tādiem cilvēkiem es nekā nevaru uzticēt; man viņi tādi kā burlakas vien izliekas."

Pirms nodzisušas telpā gaismas un esam nokļuvuši Mērnieku laiku valstībā, drusku vaļas paklausīties skatītāju valodās. Kāds tautietis, kā pats saka, „lasa lekciju" saviem kaimiņiem. Lai viņš piedod man indiskrēciju, bet šai vietā, „izkrītot no šī raksta rāmjiem", gribētu teikt, ka latviešu kultūras vēsturei būtu varbūt nodarīts liels zaudējums, ja viņa lasītā „lekcija" paliktu tikai viņa kaimiņu zināšanā. Varbūt viņš patiesi kādreiz varētu nolasīt īstu lekciju ar tām zināšanām, kas viņam par Kaudzīšu dzimto novadu Piebalgu. Izrādās, Kaudzīši pie romāna pārrakstīšanas nodarbinājuši skolēnus ar skaidrākiem rokrakstiem. Stāstītāja māte dažu labu stundu pavadījusi pie Mērnieku laiku manuskripta. Viņa arī zinājusi pieminēt piebaldzēnus, romāna prototipus. Stāstītājs pats tovakar nācis, lai uz ekrāna sastaptu ne vien savu mātes dzimto pusi, bet arī skolas biedru, kas tagad kāds no tēlotājiem filmā.

Vistuvāk patiesībai varbūt nonāksim, ja mēs teiksim, ka pēc filmas mums visiem vislabāk palika prātā tēlotāja, kas nerunāja neviena vārda. Tā bija Latvija pati.

Citādi būtu grūti ko teikt, jo šādu vai tādu iemeslu dēļ filmas tecējums bija visai saraustīts. Bet vai tad Ķencis jau netika mierinājis: „Jāiztiek, kā ir!" Diezgan drošs ir arī tas, ka nekādu komūnistisku propagandas darbu vai nedarbu filmā saskatīt nevarēja. Pat Švaukstą trijjūgs ir gluži pēc grāmatas. Palika, kā Bisars sen mūs visus drošinājis: „Siltu var dzert droši kaut kuŗā brīdī!"

Komūnistu propaganda nāca pēcgalā, pēc „lielā darba laimīgas nobeigšanas firmamenta bezgalībā". Tūrists no Rīgas Jāzeps Tumovs - Beķis, kas Sanfrancisko ciemojās pāris nedēļu pēc Mērnieku laiku izrādes šai pilsētā, rīdziniekiem Literātūrā un Mākslā liecina, it kā pats savām acīm redzējis: „...Izgāzušies reakcionāru pūliņi izolēt emigrantu masu no visa, kas notiek Padomju Latvijā. Par to var spriest kaut vai pēc pilnas zāles Sanfrancisko, kad tur demonstrēja filmu „Mērnieku laiki". Kāds matēmatisks lielums ir „pilna zāle", un kā to, Rīgā sēdēdams, varēja saskatīt Tumovs - Beķis? Vēlreiz atgriežoties pie vecajiem, labajiem Mērnieku laikiem, jāteic: „Mums, grēciniekiem, tas paliek apslēpts", jo — „Runas vīriem spēks rokā, un ko tie nosprież, tas paliek."

Šrekhubers

Minimālo algu paaugstināšana

Ontario provincē strādājošiem ir liels ieguvums, ka viņus aizsargā Darbavietu Normas likums (Employment Standards Act). Mēs esam atkal paaugstinājuši minimālās strādājošo algas.

Ar 1973. gada 1. februāri minimālās algas tiek paaugstinātas:

VISPĀRĒJĀ INDUSTRIJĀ — $1.80 stundā.
KONSTRUKCIJAS DARBOS $2.05 stundā.
SKOLNIEKIEM ZEM 18 gadiem $1.45 stundā.

Ja jūsu alga ietilpst minimālo algu grupā, pieprasiet jauno Minimālo Algu (Minimum Wages) aprakstu, lai iepazītos, kā šis likums jūs var pasargāt.

Rakstiet:

Employment Standards Branch
Ontario Ministry of Labour
400 University Avenue
Toronto, Ontario.
M7A 1V2
Phone: 965-5251

EMPLOYMENT STANDARDS BRANCH

ONTARIO

MINISTRY OF LABOUR.

Hon. Fern Guindon, Minister

DĀVANAS KATRAM GADĪJUMAM —

KERAMIKA, ROTASLIETAS, ĀDAS UN KOKA IZSTRĀDĀJUMI, AUDUMI, GRĀMATAS, APSVEIKUMU KARTĪTES

DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNICĀ —

Latviešu namā, 491 College ielā, Toronto 174
(atvērta katru dienu no pl. 12 dienā līdz 8 vak., sestdienās no pl. 9 — 1 dienā, svinamās dienās slēgta).
Pieņem maksājumus par laikrakstu un sludinājumus.
Pārsūtām naudu, certifikātus un saiņus uz Latviju (pēc kataloga). Tuvākai informācijai zvaniet

921-7121

Vācijas miljoni krievu revolucionāriem

(Nobeigums)

1915. g. septembrī Keskuela jau varēja ziņot vāciešiem, ka Ļeņins, nākot pie varas, noslēgtu mieru ar Vāciju, proklamētu Krievijā republiku, nacionālizētu lielos zemes īpašumus, ievestu 8 stundu darba dienu un pasludinātu autonomiju minoritātēm. Viņš pieprasītu arī krievu armijas izvākšanu no Turcijas un uzbruktu Indijai, lai atbalstītu Vācijas cīņu pret Angliju.

Šāda piekāpšanās Vācijas priekšā vērojama arī vēlāk 1918. g., noslēdzot Brest-Ļitovskas mierlīgumu. 1915. g. vasarā sanāca sociāldemokratu konference Cimervaldē, netālu no Bernes. Šī konference deklarēja, ka sociāldemokratiem jācīnās par mieru un „sociālisma svētajiem mērķiem." Ļeņins gan parakstīja šo deklarāciju, bet vēlāk kopā ar saviem domu biedriem paziņoja, ka viņi neesot ar to apmierināti, jo te neesot konkrētas programmas šo ideālu sasniegšanai. Tāpēc viņš ieteica balsot pret kara kreditiem, vērsties pret karu legālā un illegālā presē, organizēt ielu demonstrācijas pret valdību, brāļoties tranšējās un noorganizēt saimnieciskus streikus. Pilsoņu karš, nevis pilsoņu miers, tas ir mūsu sauklis".

Ļeņins pats arī vēl nedomāja par sava plāna iedzīvināšanu. Šai laikā viņš pārtrauca sakarus ar „Ukrainas atbrīvošanas līgu", jo tur valdīja mazinieki. Viņš gatavojās pārtraukt sakarus ar Helfandu, jo baidījās, ka viņš vēlas pārņemt partijas vadību. Tāpēc viņš nosūtīja savu uzticamāko draugu Polijas marksistu Ganecki uz Dāniju, lai sekotu Helfanda darbībai. 1916. g. vasarā viņš pārtrauca ņemt naudu no Keskuelas, jo domāja, ka tas esot provokātors. Šai laikā Ļeņins jutās ļoti vientuļš, un no 1. jūlija līdz septembra vidum kopā ar sievu atpūtās kalnos. Naudas viņam bija ļoti maz, viņš rakstīja gan M. Gorkijam, gan radiem un pat plānoja publicēt Paidagoģisku enciklopēdiju.

Tai laikā Helfands bija ļoti aktīvs Dānijā, kur publicēja savu žurnālu „Zvans" („Kolokol") 2 reizes nedēļā. Viņa spiegu tīkls darbojās ļoti aktīvi, un tā viņš saņēma plašu informāciju no Krievijas. Helfands ziņoja Vācijas sūtnim Dānijā, ka pēc viņa vērtējuma revolūcijas noorganizēšanai Krievijā vajadzīgi 20 miljonu rubļu. Problēma bija sadabūt tik daudz naudas krievu valūtā. Viņš noorganizēja plašu tirdzniecību ar Krieviju caur Somiju. Krievijā gan bija publicēts likums par tirgošanos ar ienaidnieku, kur bija paredzēts, ka Krievijā atļauts ievest Vācijas metallus, ieskaitot kaparu, dzelzi, tēraudu, alumīniju, niķeli, alvu un svinu.

Krievu valūtas krietnu daļu Helfands atstāja Krievijā sadalīšanai revolūcionāriem. Viņš sadarbojās arī ar sociālrevolūcionāru vadoņiem Černovu un Bobrovu, kas dzīvoja ārzemēs, lai ar viņu starpniecību iesūtītu naudu Centrālajā Krievijā. 1916. g. februārī notika Amerikas ebreju palīdzības komitejas sasauktā masu sapulce, kur savāca 6½ miljonu dolaru ebreju trimdinieku atbalstam, bet no šīs summas vienu trešdaļu nosūtīja uz Krieviju revolūcionāru atbalstīšanai.

1916. g. Vācija saņēma labvēlīgas ziņas no Krievijas. Petrogradā notika streiks, pieauga pretišķības cara Nikolaja II un Valsts domes starpā, arī armijā bija saspīlēts noskaņojums. Helfands cerēja, ka jau 1917. g. 22. janvārī, svinot „asiņainās svētdienas" atceri, var notikt lielāka eksplozija. Bet bija arī nepatīkama ziņa, ka, gāžot caru, nodibinājusies liberāļu valdība, kas vēlas turpināt karu pret Vāciju. 1916. g. septembrī A. Keskuela satikās Stokholmā ar Miļukovu, kas ziņoja, ka kadeti gan ir pret caru, bet aizstāvēs Krieviju daudz patriotiskāk nekā cars. Tāpēc Vācijā plānoja slēgt seperātu mieru ar caru, kuram atļautu apspiest revolūciju Krievijā. Tur Protopopovs bija carienes padomnieks un kopā ar premjēru Štirmeru bija pret Angliju. Arī Raspuķins bija pret karu. Tāpēc kontakts ar Ļeņinu tika pārtraukts.

Par vidutāju Vācijas un Krievijas starpā kļuva Zviedrijas premjērs Vallenbergs, kas savukārt izmantoja Zviedrijas sūtņa Petrogradā starpniecību. 1917. g. sākumā Vācijā pienāca ziņa par Raspuķina nogalināšanu. Vācija nolēma nogaidīt turpmāko notikumu attīstību. Tomēr notikumi risinājās ļoti strauji. 27. februārī (7. martā) izcēlās revolūcija, kurai sākumā nebija neviena vadoņa. Valsts dome uzņēmās vadību un vēlāk nodibināja Pagaidvaldību ar kņazu Ļvovu priekšgalā. Līdztekus nodibinājās Petrogradas „Padome", kas arvien vairāk palielināja savu ietekmi.

Vācijas plāni par separāto miera līgumu nokavējās, jo jau 15. (28.) martā cars Nikolajs II atteicās no troņa. 19. martā Ļeņins sāka plānot braukšanu uz Krieviju. Viņš kopā ar saviem domu biedriem nolēma braukt caur Vāciju, jo braukt ar Francijas un Anglijas atbalstu būtu bīstami vācu zemūdeņu dēļ. Vācijas valdība labprāt atbalstīja šo braucienu ar „aizplombētiem vagoniem", ar to piešķirot viņiem eksterritoriālas tiesības. Braucienā piedalījās 19 boļševiku, 6 ebreju „Bunda" biedri, 3 internacionāli meņševiki un 4 citi, to vidū kāds 4 g. vecs zēns. No Vācijas viņi devās uz Zviedriju un pēc tam uz Somiju. 16. aprīļa vakarā Ļeņins ar biedriem iebrauca Somijas stacijā Petrogradā. Tur partija, ieskaitot boļševikus, bija par kara turpināšanu un par Pagaidvaldības atbalstīšanu. Ļeņins nāca ar pilnīgi radikāliem priekšlikumiem, kurus vēlāk iedzīvināja. Tas uzskatāmi pierāda personības lielo nozīmi vēsturē, ko marksisti arvien vēl neatzīst.

OTTO N. GREBŽES

59. GLEZNU IZSTĀDE

Sv. Jāņa baznīcas telpās, 200 Balmoral Avenue Toronto, no 1973. gada 17. febr. līdz 4. martam.

Izstādes atklāšana sestdien, 17. februārī, pl. 5 pēcp. Izstādi atklās Mr. William Boytchuk (alderman Ward 1, Toronto City Council)

Izstāde atvērta sestdienās un svētdienās no pl. 3—9 vakarā, darbdienās no pl. 6—9 vakarā.

Ielūgumus neizsūtīs. Visi laipni aicināti.

Mūsu mīļais

Vilis Martinsons

pēkšņi aizsaukts mūžībā.
Dzimis 1906. gada 21. decembrī,
miris 1973. gada 11. februārī.

Apglabāts Jorkas kapsētā Toronto.

Dziļās sērās

sieva un sievas māsa ar piederīgiem

Mūsu centīgā līdzgaitniece

Zelma Kristapsone

mirusi 1973. gada 13. februārī Toronto

Viņu mīļā piemiņā paturēs

Latviešu saimniecisko darbinieku apvienība Kanadā un dāmu komiteja

Draudze pārdod savu baznīcu

Mainoties tautību nogrupējumiem Čikagā, latviešu ev.-lut. Sv. Jāņa draudze bija spiesta pārdot savu dievnamu un pāriet īrētās pagaidu telpās. Draudzes vadība un māc. G. Straumanis bija ievadījuši sarunas ar četrām amerikāņu draudzēm, ik svētdienas noturot dievkalpojumus katrā no šo draudžu baznīcām. Tā ikvienam draudzes loceklim bija iespēja iepazīties ar telpām, kā arī publiskā transporta parocību.

Draudzes gada sapulcē piedalījās 234 balstiesīgi draudzes locekļi. Sapulci atklāja māc. G. Straumanis ar lūgšanu, bet darba gaitu vadīja draudzes priekšnieks Ed. Venters; protokolēja sekretārs A. Gaiķis. Apspriežot jautājumu par draudzes jauno mājvietu, 179 balsis izšķīrās par amerikāņu Sv. Jāņa baznīcu pilsētas ziemeļrietumu daļā. Baznīca ir plaša, labām ērģelēm, ērti sasniedzama gan ar pilsētas, gan privātiem satiksmes līdzekļiem. Dievkalpojumi var notikt katru svētdienu plkst. 2 pēc pusd. Iespējams izmantot arī draudzes blakus telpas, trīs darbdienu vakaros un visu sestdienu.

Draudzes vadībā aklamācijas kārtībā ievēlēja līdzšinējos — draudzes priekšnieku Ed. Venteru, priekšnieka vietnieku A. Birkenu, kasieri P. Ozoliņu un sekretāru A. Gaiķi. Draudze jauno kalendāra gadu iesāks ar 873 locekļiem.

Ilze Šīmane

OTAVA

Uz 75 mūža gadiem 24. janvārī atskatījās bijušais ugālietis Matīss Rasa. Jubilārs dzimis 1898. gadā, Ugāles pagasta Vecpriekuļos. Bērnību pavadījis tēva mājās. Pirmā pasaules karā cīnījies krievu armijā, vēlāk latviešu strēlnieku pulkos, bet kara beidzamajā posmā piedalījies Latvijas atbrīvošanā. Pēc atgriešanās dzimtajā pagastā ieguva jaunsaimniecību, kurā saimniekoja līdz Latvijas atstāšanai. Rosīgi darbojās arī Ugāles pagasta valdē, skolu valdē, kā arī aizsargos. Bēgļu gaitās nokļūst Šverinā, vēlāk Libekā, dzīvojot Mēzenes nometnē, no kurienes kopā ar ģimeni 1949. gadā izceļoja uz Angliju. 1953. gadā pārceļas uz Kanadu un apmetas uz dzīvi pie dēla Arnolda un vedeklas Mārītes viņu iepirktajā Saulrietu saimniecībā Otavas tuvumā. Ar savu darbu, enerģiju un plašajām zināšanām lauksaimniecībā jubilārs ir neatvietojams balsts jaunās saimniecības nostādīšanā, kurā šodien ir vairāk nekā 100 liellopu ganāmpulks ar 47 slaucamām govīm. Gavilnieks ir Otavas latviešu ev.-lut. Miera draudzes loceklis. Ar aktīvu piedalīšanos draudzes lauku īpašuma Sprīdīši izbūvē, ziedodams daudz laika un darba, viņš kļuvis par latviskās centības un neatlaidības paraugu pārējiem draudzes locekļiem. Jubilāra dzīves gaitās liels palīgs bijusi viņa dzīvesbiedre Jūle. Ģimene svētīta ar dēliem Arnoldu un Voldemāru, meitu Liliju Porieti, kas ar ģimeni dzīvo Montreālā, un sešiem mazbērniem.

V. S.

Pastāvīgs darbs un labs atalgojums

DARBVEDIM VAI DARBVEDEI

un

iespiedumdarbu un sludinājumu vācējam vai vācējai

Zvanīt: 466-1514

LATVIEŠU NAMS
491 College St., Toronto
IZĪRĒ TELPAS
sarīkojumiem ● viesībām
● klāj viesību galdus ●
Tel. 922-2931

R. S. KANE Ltd.
apbedīšanas birojs
4812 YONGE STREET
(Sheppard Avenue tuvumā)
Willowdale
Ātrās palīdzības mašīnas
Jūsu rīcībā 24 stundas
221-1159

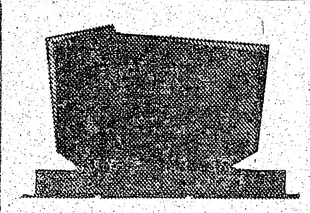

PIEMINEKĻI
Igauņu uzņēmums
YONGE MEMORIAL LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
Starp Eglinton un Davisville
487-2147, vakaros 445-8955
Kvalitātes darbs un eiropiešu mets

TRANSPORTA UZŅĒMUMS

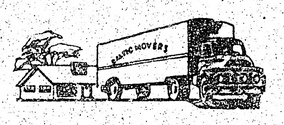

BALTIC MOVERS
TĀLR. 534-1403, Toronto

LATVIEŠU KAPA AKMEŅI

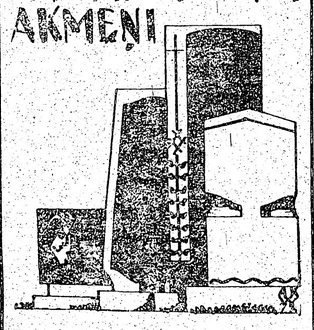

latvieša izpildījumā
A. A. Kopmanis
19 Millbrook Cr.
Toronto 6.
Tālr. 466-5126

LATVIJA AMERIKĀ
atsevišķi numuri pērkami
HAMILTONĀ
Northland Grocery
173 Glendale Ave., North

Daugavas Vanagu nams
PIEDĀVĀ ZĀLI
DAŽĀDIEM SARĪKOJUMIEM
PIEPRASIET TELEFONISKI
125 BROADVIEW AVE.
Tel. 465-5225
Daugavas Vanagu klubs
atvērts biedriem un viesiem
no pirmd. līdz sestd. no pl. 12 dienā — 1 naktī,
svētdienās no pl. 12—9 vakarā
DAŽĀDI DZĒRIENI AR MALTĪTĒM KATRA IZVĒLĒ. SVĒTDIENĀS DZĒRIENI TIKAI PIE MALTĪTĒM

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD
467 Sherbourne St. Toronto 5, Ont. 924-1408
RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJU
IZKĀRTOŠANA

Fotografiski darbi
ar izcilu kvalitāti!
Pieprasiet informāciju
par veikaliem jūsu rajonā
pasūtinājumu nodošanai
tālr. 863-1166
Benjamiņa
filmu laboratorija

Kanadas lielākais un labākais speciāli
EIROPIEŠU DELIKATEŠU UN
GAĻAS VEIKALS
Katru nedēļu kaut kas sevišķs
tip-top MEATS DELICATESSEN
1727 BLOOR ST. WEST
(pretim Keele pazemja stacijai)
YORKDALE SHOPPING CENTRE
FAIRVIEW MALL
Sheppard Ave. / Don Valley Parkway
ZIGGY'S AT SHERWAY GARDENS
(Queen Elizabeth un Highway 27)
HURON - SQUARE - SHOPPING CENTRE
Cooksville, Highway 10 & 5

A. Eglītis — TV RENTAL
17" — $ 8 mēnesī
21" — $ 9 mēnesī
23" — $10 mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE 7-1401

WEST ARKA
PIEDĀVĀ LIELĀ IZVĒLĒ
● DĀVANAS ● SKAŅU PLATES
● ROKDARBUS ● GRĀMATAS
2282 Bloor Street West — Toronto 9, Ontario.
Tel. 762-8751

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
125 BROADVIEW AVE., Toronto, Ont. M4M 2E9

Lūdzu sūtiet man LATVIJU AMERIKĀ uz
☐ vienu gadu $21.—
☐ 6 mēnešiem $11.50
☐ 3 mēnešiem $ 6.—
Mr., Mrs., Miss .....
Adrese: .....
.....
Čekus lūdzam rakstīt uz
LATVIJA AMERIKĀ PUBLISHING LTD. vārda.
Datums .....

kas? kur? ko?

Town & Country R. E. Ltd., Realtor
V. PALMA pārstāvis

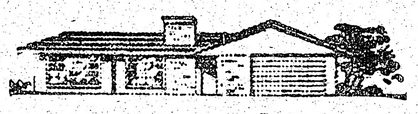

377 Glengarry Ave., Toronto 12, Ontario
TĀLR. 782-7246
Pērkot vai pārdodot savu nekustamu īpašumu, zvaniet nesaistīgai informācijai — 782-7246. Mājas lielā izvēlē visā pilsētā. Palīdzam sagādāt obligācijas un iemaksas māju pirkšanai uz izdevīgiem noteikumiem.

PAVASARA LE 1-7353
delikatešu veikals un konditoreja
361 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks St. ČUKULS

A. BĒRZIŅŠ Realty Ltd.
NEKUSTAMI ĪPAŠUMI, APDROŠINĀŠANA
OBLIGĀCIJAS UN NOTĀRS
316 Harbord Street, Toronto, Ont. Tel. 534-8447

DAŽĀDU ZIEDU MEDUS
dabīgs nepasterizēts
Ziedputekšņi (Pollen). Perupieniņš
(Royal Jelly) no
ĒRGĻU LIGZDAS DRAVĀM
30 Dewson Street, Toronto 17. Tālr. 534-0568

A. KRISTAPSONA
gaļas un gaļas
izstrādājumu veikals
1095 Queen Street East, Toronto, tālr. 466-5132

KALUPE
DIMANTI — PULKSTEŅI
LATVISKAS ROTAS
Zeltkales
Aldonas ĶIVLENIEKS-KORMS
Veikalā un darbnīcā 964½ Bloor St. W., Toronto 4, Ont. tālr. 533-2837

MĀJU ĪPAŠNIEKI, KAM NEPATĪK KRĀSOT SAVU MĀJU!
Sazinieties ar uzņēmuma īpašnieku — bez starpniekiem
ALUMINUM SIDING
● JUMTA IZBŪVES APŠUVUMI (dormers)
● LIETUS NOVADA CAURULES
● LOGI
● DURVIS
● MARĶĪZES (Awnings)
● JUMTU PĀRKARES (Soffit & fascia)

Īpašnieks Artūrs Mīme
CENTURY ALUMINUM INSTALLERS
248-9984 33 Noranda Drive
Toronto 15, Ont.

Vētras mākoņi virs...

(Turpinājums no 1. lp.)

gū dolara vērtības pārmaiņa atsaucās arī uz citām valūtām, un tā Kisingers no Pekingas devās tieši uz Tokiju, kur jau par tradicionāli kļuvušo amerikāņu-japāņu draudzību zināmā mērā apēnoja amerikāņu dolara un papānas jēnas jaunās attiecības un arī citas plaša apjoma starptautiskās tirdzniecības problēmas.

Svarīgākais pēdējo dienu notikums ir Ēģiptes prezidenta Asfara Sadata paziņojums, ka uz Vašingtonu dosies ēģiptiešu „Kisingers" — Sadata uzticības vīrs un padomdevējs valsts drošības jautājumos Ismails. Ismailu pieņēma pats prezidents Niksons, apspriedēs piedaloties arī Savienoto Valstu ārlietu ministram Rodžeram. Ceļā uz Vašingtonu Ismails apstāsies Londonā, kur tam paredzētas apspriedes ar britu premjēru Hītu un ārlietu ministru sēru Aleksu Daglesu Hjūmu.

Šī mēneša beigās Ēģiptes ārlietu ministrs Mohameds Zajats savukārt dosies diplomātiskā misijā uz Pekingu, un tā abu ēģiptiešu diplomātu misijas kopā saliekot, var sākt runāt par jaunu fazi vidējo austrumu konflikta novēršanā.

Domā, ka Ismails Vašingtonā uzsvērs Ēģiptes gatavību nokārtot Vidējo austrumu konfliktu miera ceļā, bet tajā pašā laikā atgādinās arī to, ka Ēģipte neatteiksies no territorijām, ko 1967. gada iskaŗā okupēja Izraēla. Ēģiptiešu ārlietu ministra ceļojums uz Pekingu ir sava veida ērkšķis Maskavas-Kairo jau tā ne pārāk labās attieksmēs. Ēģiptiešu valdība norāda, ka Vidējo austrumu konflikta nokārtošanā bez Vašingtonas, Pekingas un Londonas tā meklēs atbalstu arī Maskavā un Parīzē.

Ļoti zīmīgi, ka tūdaļ pēc Sadata uzticības vīra Ismaila vizītes Vašingtonā ieradīsies Izraēlas ministru prezidente Golda Meire. Izraēlas valdība lūgusi amerikāņu palīdzību apm. 500 milj. dolaru apmērā. No šīs summas 300 milj. paredzēti jauna tipa amerikāņu lidmašīnu iegādei, 100 milj. dol. celtniecībai, 65 milj. dol. amerikāņu labības iepirkšanai un 50 milj. dolaru Izraēlas valsts budžeta iztrūkuma segšanai.

Te jāpiezīmē, ka pirms dažām nedēļām Vašingtonā ieradās Jordānas valdnieks Huseins. Arī viņš prasīja un saņēma no amerikāņiem palīdzību apm. 100 milj. dolaru vērtībā. Tas ir zīmīgs moments, jo ar šo soli amerikāņi demonstrējuši sava veida neitrālitāti un spēruši soli uz priekšu labāku attieksmju radīšanai ar arabu valstīm. Kaut arī politiskie visziņi 1973. gadu jau paspējuši nodēvēt par Eiropas gadu, tas var izrādīties arī nozīmīgs Vidējiem austrumiem.

Lielo varu sacensība par ietekmi melnajā kontinentā nav nekas jauns. Kamēr angļi un franči savas lomas spēlē klusinātos toņos, amerikāņu interešu klātiene, vismaz ārēji, gandrīz nav manāma. Divas lielvaras, kas par katru cenu cenšas viena otru pārspēt savas politiskās ietekmes izplešanai Afrikā, ir Pad. savienība un sarkanā Ķīna. Melno „brīvības cīnītāju" atbalstīšanā Maskava un Pekinga pieliek visas pūles. Pašreiz melno sazvērnieku galvenais uzdevums ir iznīcināt portugaļu varu viņu kolonijās Angolā, Mozambikā un Bisavā. Portugale savu koloniju aizsargāšanai nosūtījusi apm. 100.000 vīru karaspēka kontingentu.

Ilgu laiku Pad. savienība apgādāja ar ieročiem Sudānu. Sudānas ziemeļos arabu majoritāte sāka karu ar dienvidsudāniešu melnajiem iedzimtiem. Šis pilsoņu karš ir tikpat kā noklusēts, un te jāievēro, ka asiņainās sadursmēs gāja bojā pāri par 1 milj. cilvēku. Gadījās, ka Maskava vēlējās Sudānā dabūt sev vēl paklausīgāku valdību, t.i., tīru komūnistu administrāciju. Maskavas organizētais apvērsums izvērtās asins pirtī, un Sudānas arabi padzina palikušos krievu padomdevējus. Tagad pēc 18 mēnešu ilgām tīrīšanām Sudānā starp arabiem un melnajiem iestājies pamiers.

Sudānā, Ugandā, Nigērijā un citās Afrikas valstiņās Maskava un Pekinga sacenšas diendienā slepenā karā par savas politiskās ietekmes paplašināšanu. Lielbritanija, Portugale un Francija savas intereses aizstāv bez liela trokšņa. Rodēzija un Dienvidafrika ir melno terroristu galvenais uzbrukuma mērķis. Būtu maldīgi pieņemt, ka Vašingtonai melnais kontinents būtu pilnīgi vienaldzīgs. Nigērijā amerikāņiem ir lielākā diplomātiskā pārstāvība. Abesinijas ķeizars Haile Selasijs ir vairākkārt mērojis ceļu uz Vašingtonu un tāpat to darījuši arī daudzi citi jauno Afrikas valstu galvas. Daudzi citi afrikaņu vadoņi mēro ceļu uz Maskavu un Pekingu. Viss tas paveŗ ceļu iespējai, ka 1973. gads patiešām būs arī melnajam kontinentam nozīmīgs gads.

★ Ontario provincē šogad izgatavotas 5 milj. dažādu motorizēto satiksmes līdzekļu atļaujas numuru jauna veida plātnes — pasažieŗu automašīnām, komerciāliem spēkratiem, motocikliem, piekabēm un motorkamanām. Plātnes šogad pirmoreiz ir ar trīs mainīgiem burtiem un cipariem, zilā krāsā uz baltas pamatnes, ar saukli: „Keep it Beautiful", mudinot rūpēties par Ontario provinces skaistumu. 1972. gada auto numurus drīkst lietot tikai līdz 28. februārim, bet pēc pusnakts, kad sākas 1. marts, visiem spēkratiem jābūt piestiprināti jaunie numuri. To maksa šogad ir: 4 cilindru motoriem — 23 dol., 6 cil. — 32 dol., 8 cil. — 40 dol., motocikletiem 15 dol., motorkamanām 10 dol. un piekabēm 5 dol. Liela daļa autovadītāju jauno numuru izpirkšanu atstāj uz pēdējām dienām, kad pie izsniegšanas birojiem Toronto stāv gaŗas gaidītāju rindas.

Plātnes, katru gadu pagarinot, būs derīgas 5 gadus.

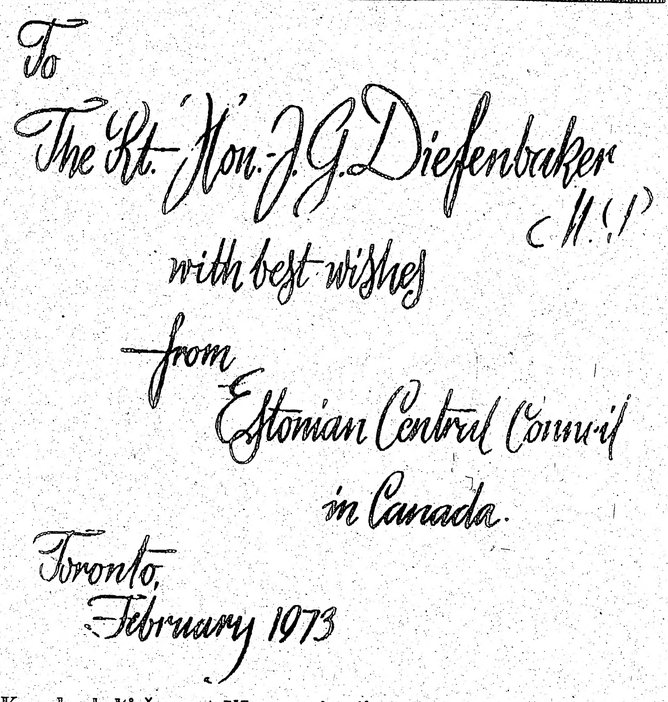

Kanadas baltiešu centrālās organizācijas igaunu iniciātīvā 21. februārī izbrauca uz Otavu, lai Kanadas parlamentāriešiem un senātoriem pasniegtu igauņu rakstnieka Arveda Virlaida grāmatu Kapi bez krustiem angļu valodas izdevumā, par ko plašāk bija ziņots jau mūsu laikraksta 3. janvāra numurā. Baltiešu pārstāvju delegācijai bija paredzēta pieņemšana pie Kanadas ģenerālgubernātora Rolanda Mičenera. No Toronto uz Otavu izbrauca arī LNAK valdes priekšsēdis T. Kronbergs un LNAK padomes prezidija priekšsēdis un politiskās nozares vadītājs V. Upeslācis. Augšējā attēlā redzams ieraksts Džonam Difenbēkeram veltītā grāmatas eksemplārā. Līdzīgi ieraksti ir arī citos grāmatas Kapi bez krustiem attiecīgajos eksemplāros, kas veltīti Kanadas politiskās dzīves vadītājiem.

AUG GRĀMATU LASĪTĀJU SKAITS

Grand Rapidu latviešu biedrības gada sapulci biedrības namā 4. februārī vadīja J. Sproģis, protokolēja B. Maine, piedaloties 82 biedriem, bet atklāja biedrības priekšnieks A. Grīnbergs. Valde ierosinājusi par goda biedriem uzņemt Annu Lībanti, Birutu Valtu un Vēru Lauci, kas ilgus gadus darbojušās dāmu komitejā un bijušas arī amatos. Sapulce ierosinājumu vienprātīgi apstiprināja.

Sekretārs M. Grants ziņoja, ka aizvadītā gadā bijušas 13 valdes sēdes, uzņemti 20 jauni biedri un 20 biedri veicinātāji; biedru kopskaits tagad ir 241. Par kases stāvokli ziņoja G. Liepiņš. Aizvadītā gadā lielāki līdzekļi ienākuši par zāles izīrēšanu, ap 9000 dol. Sabiedriski kultūrālās nozares vadītāja J. Rumberga minēja, ka biedrības namā latviešu sabiedrībai bijis 31 sarīkojums, 13 ar kultūrālu raksturu. Nozare tagad veic arī agrākās koncertu kopas darbību.

Dāmu komitejas veikumiem pieskārās priekšniece M. Kušķe, bet plašāku ieskatu deva kasiere O. Roziņa. Aizvadītos 10 gados dāmu komiteja iemaksājusi biedrības kasē ap 18.500 dol., pēdējā laikā vien 700 dol. bibliotēkas inventāra iegādei. Sporta kopas vadītājs A. Bušs deva plašāku izklāstu par sekciju darbību un paredzamiem veikumiem nākotnē. Jo rosīgas bijušas abas tautu deju kopas — Liesma un Ritenītis, pirmajā 36 dalībnieki, otrā 27, par ko ziņoja V. Mežule un J. Brūns. Ar sevišķu gandarījumu sapulce uzklausīja ziņu par Liesmas piedalīšanos prezidenta Niksona inaugurācijas svinību laikā Vašingtonā.

Patīkams bija bibliotēkas pārziņa E. Pētersona konstatējums, ka pieaudzis grāmatu lasītāju skaits. Bibliotēkas rīcībā pašreiz 810 sējumu, kuŗus papildina jaunām grāmatām; bibliotēka arī saņem dāvinājumus. Jaunatnes pulciņa Pērse priekšnieks P. Graube deva ieskatu pulciņa darbā. Revīzijas komisijas priekšsēdis V. Valts atzīmēja labo kārtību grāmatvedībā, ierosinot biedrības amatpersonām un dāmu komitejai izteikt pateicību, ko sapulce akceptēja.

Ilgāka pārruna izraisījās nekustama īpašuma iegādes jautājumā, paredzot iegūt biedrības namam blakus esošo māju ar garāžu, kuŗu līdzšinējā īpašniece vēlas pārdot. Mājas cena apm. 12.000 dol., ko daži uzskatīja par augstu. Nekustamā īpašuma jautājumu, kad pārrunās bija piedalījušies ap 30 runātāju, neizlēma, jo sapulces vadītājs konstatēja, ka nav vairs kvoruma.

Ar aklamāciju par biedrības priekšnieku izraudzīja līdzšinējo A. Grīnbergu, bet valdē G. Liepiņu, J. Rumbergu, V. Valkovski, H. Ķerpi, V. Visocki, A. Dāvidsonu, A. Eversonu, A. Uglenieku, J. Siliņu un P. Ritumu, bet revīzijas komisijā E. Avotu, Dr. A. Kalniņu un V. Valtu. Par ALAs delegātu izraudzīja J. Sproģi. V. Z.

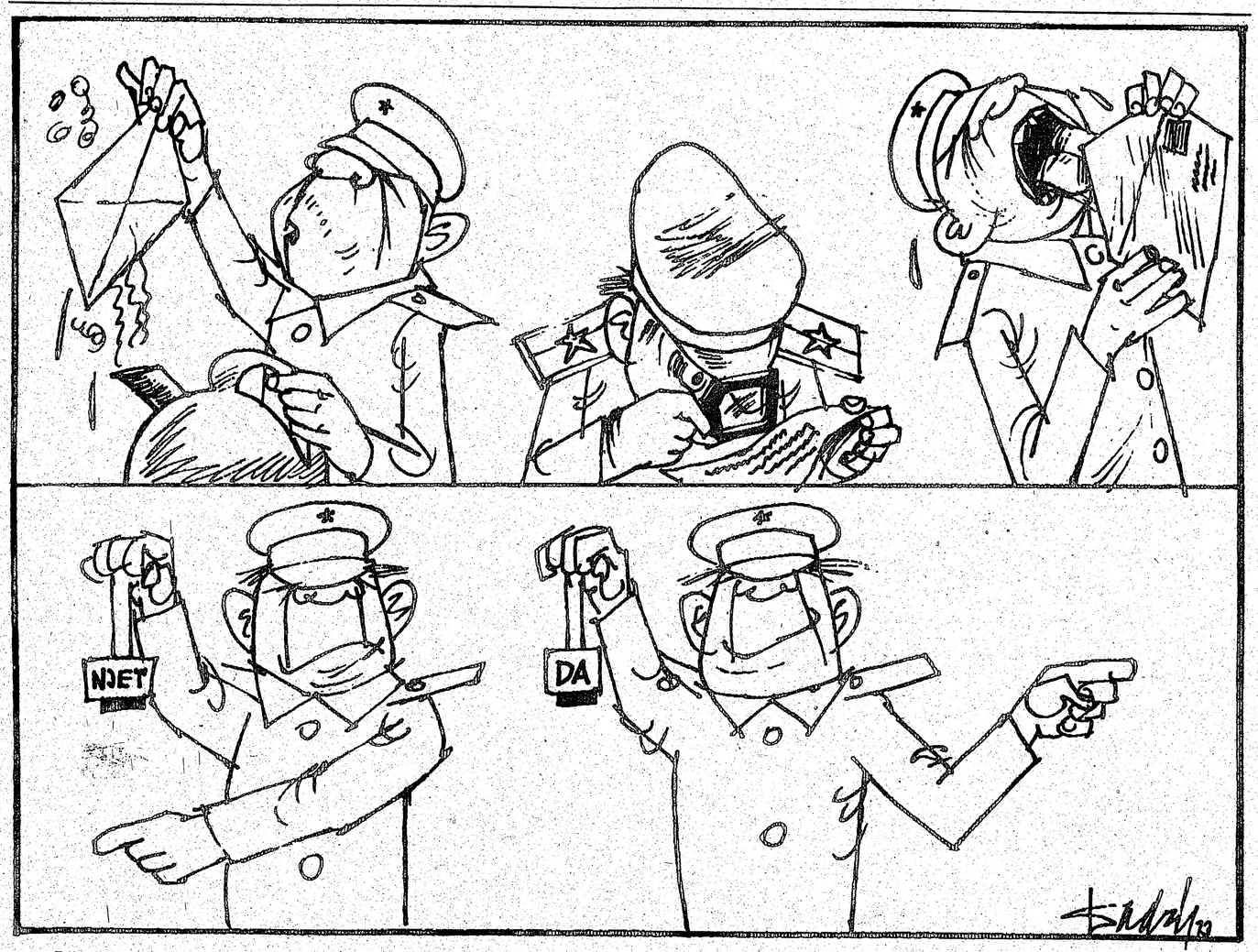

VĒSTULU CENZŪRA AIZ DZELZS AIZKARA

Dadža zīmējums

smalkus ļaudis, Magdalēna dusmosies ar mēru."

Pāris iebildumu un brīdinājumu vēl padzirdēja. Kāds pieminēja Magdalēnas ķircināšanu gaidību vakarā. Tomēr priekšlikumā bija paredzama dēka, un beidzot visi bija gājēji. Staņislavs bija nobijies par pēkšņo izdevību sastapt savu sapņu dāmu.

VII

Magdalēna dzīvoja vienā no tām Skvērtaunas mājām, kas domātas naudas raušanai. Šī bija divstāvu koka ēka izbalējušā dzeltenā krāsā. Uzcelta pirms trīsdesmit gadiem, tā ne reizi nebija pārkrāsota, jumts nekad nebija lāpīts, logi pamazām nosūbējuši. Pēdējā laikā viens logs mirdzumu bija atguvis: tas deva gaismu Magdalēnas istabai.

Jaunībā šī māja bija bijusi cildena: lielākā šai pilsētas daļā, spoži sarkanu skursteni, izliektām verandām, debeszīliem logu rāmjiem. Pilsētas galvas māsa — izprecināta tirgotājam — bija šeit dzīvojusi. Bagātajiem ļaudīm pārceļoties uz Kaliforniju, nams bija kļuvis kāda miesnieka īpašums. Miesnieks bija vecpuisis — pārtika no ķiploku desām, degvīna un gulēšanas. Māju viņš pieblīvēja ar īrniekiem, kas tīrīja tikai istabu vidusdaļas. Kakti pieauga ar netīrumiem, sienas nodzeltēja tabakas dūmos. Miesnieka dzeršanas vainai pievienojās jauna slimība: mantrausība. Vecumam pieaugot, dzeršanas spēja pamazinājās. Taupības alka kļuva dzeršanas atvietotāja. Lai pavairotu ienākumus, miesnieks pašrocīgi izbūvēja mazas istabiņas pagrabā un bēniņos. Pat garāžu viņš sadalīja ar starpsienu divi telpās, un iznāca dzīvoklis, ko varēja izīrēt trūcīgām ģimenēm.

Magdalēna nopēla šo māju un ienīda saimnieku, bet viņas istaba bija lēta, tāpēc vērts dažus sīkumus pieciest. Reizēm vecpuisis, degvīna iepriecināts, naktīs sāka dziedāt. Magdalēnai bija jāiet viņu izrāt un apklusināt, bet tas bija interesanti. Lai saimnieks iegaumē, ka viņa savas tiesības zina un tās aizstāv kaut nakts vidū, visu labo garu pamestā pasaules malā un mežonīga pūļa ielenkta.

Plašu telpu Magdalēnai nevajadzēja. Pie sevis viņa reti kādu aicināja — prātīgāk bija aiziet pie citiem. Tad izpalika tērēšanās par kafiju, cepumiem un dažiem sīkumiem, bez kuriem varēja gluži labi iztikt. Dažreiz ciemos pat vakariņas piedāvāja un tās nemaksāja nekā. Ir cilvēki, kam cienāšana sagādā prieku. Kāpēc nedot viņiem iespēju papriecāties par savu viesmīlību?

Tāpēc Magdalēna bija nepatīkami pārsteigta, pat izbijusies, kad, durvis atvērusi, priekšiņā ieraudzīja astoņus vīrus. Tie korī novēlēja labvakar — neganti skaļi. Miesnieks parādījās gaiteņa otrā galā un novēroja pūli. Nu vairs nekad nedrīkstēšu par trokšņošanu sūdzēties, Magdalēna iedomājās.

„Nebļaustaities gaitenī, nāciet istabā!" viņa uzsauca.

„Nebaidaities, jaunkundz, mēs runāsim čukstus, ja vajadzīgs," Jūlijs pūlējās iztapt.

„Jāpievalda bazūnes — bērni guļ," kāds cits aizrādīja.

„Bērnu šai mājā nav," Magdalēna noteica spīvi.

Kad bars sadzinās istabiņā, brīvās vietas atlika maz. Jūlijs nosēdās uz grīdas; pāris citu viņam piebiedrojās. Zilnis pabīdīja krēslu Staņislavam, un tas novietojās istabas vidū. Kad visi bija apmetušies, kur kuŗais varēdams, Magdalēna iesēdās gultā, prātīgām acīm novērtēja ciemiņus un teica:

„Var redzēt: jums kāds niķis galvās! Citādi jūs nenāktu tādā barā tik vēlā stundā. Jaunu biedrību gribat dibināt?"

Jūlijs: „Jaunu biedrību gan!"

Magdalēna: „Kas vecajai vainas?"

Jūlijs: „Vainas nekādas. Gribam otru piedibināt klāt!"

Magdalēna: „Tad pie manis nevajadzēja nākt."

Jūlijs: „Bez jums, Margas jaunkundz, nekas neiznāks. Jums jābūt priekšniecei! Jums drosme un sabiedriskais talants!"

Magdalēna: „Ne dzirdēt negribu! Jūs esat apdzērušies!"

Jūlijs: „Nē, dzēruši esam ar mēru. Redziet, pudele pāri pusei." Viņš izvilka plakanu degvīna blašķi. Pārējās pudeles arī izlīda gaismā un sakāpa galda virsū.

(Turpmāk beigas)

Guna Ikona

Vēlreiz
Atvēršu baltās
dienas lapu

nakts avotos
skalotām acīm
lasīšu pirmo
melno ierakstu

neievērojot ceļu
STĀT apļa
sarkano brīdinājumu

bezpiesardzes ātrumā
ņemšu pirmā apgrieziena
loku kalnup

LB Raksti 4 1973 24. febr.

LATVIEŠU PRESES BIEDRĪBAS IZDEVUMS
Pielikums laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
Redaktori: O. Jēgens, K. Ķezbers, H. Puriņš.
Redakcijas adrese: O. Jēgens, 536 W. Belmont Ave., Chicago, Ill. 60614, U.S.A.

Kā mani par zilweku taisija

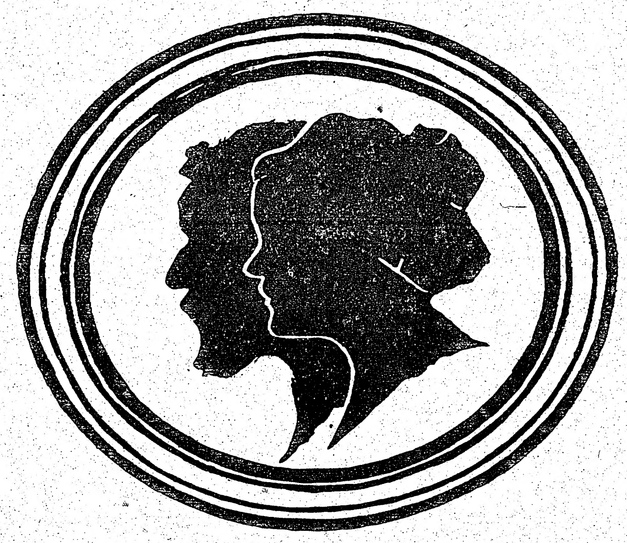

Dischenajo Bernharda

Diženajo Bernhards (īstā v. Bernhards Dižs), Kā mani par cilvēku taisīja, D. Zeltiņa apgādībā Rīgā, 1905. Maksā 20 kap.

FRAGMENTS

Pagāja pirmie bērnības gadi ar saviem bārieniem un pērieniem. Pienāca skolas gadi, bet cilvēka no manis vēl nebija. Es to manīju no tā, ka sadursmes ar vecākiem un citu ārpasauli tapa arvien biežākas un asākas. Cilvēcīgo grāmatas lasīšanas māku es iemācījos drīz. Jau sestajā gadā lasīju tik tekoši, ka vecajam kalpam Andrejam aiz brīnumiem izkrita pīpīte no zobiem. Viņš savu pusbībeli varēja tikko saboksterēt, bet man tā lasīšana gāja, ka tarkšķēja vien, un kādi viesi, kas atnāca pie mana tēva, teica, ka no manis dienās iznākšot cilvēks. Tēvs sacīja: „Lai Dievs dod!", bet tā šaubīgi grozīja galvu. Viņš nevarēja aizmirst, ka es nesen, plostu polim Miškam tīrumā arot, biju licis uzcelties zirgam mugurā un nabaga lopiņam jau tā grūto gaitu caur to biju padarījis vēl grūtāku. Tāpat viņš nevarēja aizmirst, ka, no pirmajiem dziesmu svētkiem mājā pārnākot, viņš bija mani atradis deglaiņam veprim mugurā pa vecaini auļojam. Bez tam viņš nevarēja saprast, kāds prieks man bija stundām, pat veselām pusdienām blandīties apkārt pa puķaino pļavu un pa putniem bagāto birztalu. Viņš nevarēja saprast, kā dievbijīgu vecāku bērns nevarēja ir pus stundas nosēdēt pie bībeles, kuŗā tik daudz jauku, pamācošu un svētības pilnu vārdu. Viņš nevarēja saprast, kā varēja ar jaunajām biksītēm bradāt pa augstajām sniega kupenām un ar jaunajiem zābaciņiem šļūcināties pa kruvešaino ledu. Vai tā pavisam kāds cilvēks darot? Es biju viņa acīs palaidnis, nelabojams palaidnis, no kuŗa diezin vai dienās iznākšot cilvēks. Cik viņš mani neesot mācījis, rājis, pēris, — bet viss esot velti, es neņemoties nekādā Dieva gudrībā un piemīlībā pie cilvēkiem. Tur, lūk, esot citi bērni. Tiem esot matiņi vienmēr glīti un gludi sasukāti, drēbītes tīras un veselas, un kā viņi zinot pērminderu tēvam vai citam kādam „vecākam" cilvēkam pazemīgi pabučot roku! Pie manis no visa tā neesot nekā. Mati man esot vienmēr sajukuši, drēbītes notraipītas vai saplēstas, un no rokas bučošanas es bēgot kā žīds no krusta. Vai tas esot cilvēks, vai tur varot dienās iznākt cilvēks? — Bet man taču gribējās tapt par cilvēku.

Tāpēc es sāku vingrināties iekš visa tā,

ko viņi no cilvēka prasīja. Lai mani mati nebūtu izpūruši, tad es vai divdesmit reižu dienā piegāju pie spoguļa tos nogludināt, lai gan es sajutu riebumu par to, ka mana galva izskatījās gluda kā jauns teliņš, kuŗu govs nupat kā nolaizījusi. Lai drēbes nenotraipītu, tad es kādu laiku katrai peļķei gāju apkārt ar lielu līkumu vai ar izplestām kājām mēģināju izvairīties kādai pielijušai riteņa grumbai. Lai nepārplēstu bikses, tad es nekāpu sētai pāri, bet līdu kārtij pa apakšu. Taču viss tas man izlikās pārāk garlaicīgi un muļķīgi. Visgrūtākais solis cilvēcībai pretī man bija tā rokas bučošana ņaudulīgiem, gludi noskūtiem un nosukātiem pērmindeŗu tētiņiem un dažādiem „onkuļiem" un „tantēm", kuŗus es pirmoreiz redzēju un no kuŗiem man bija tā kā bailes. Šāda svešiem, lai gan „vecākiem" cilvēkiem, „goda došana" man izlikās vairāk apkaunojoša nekā lišana caur sētas apakšu. Bet kas tev cilvēkam viss nav jādara, lai tu taptu par cilvēku!...

Šad un tad man uzmācās tā kā šaubas, vai pavisam ir vērts tapt par cilvēku, — par tādu kā tēvs, kuŗš vienmēr kāsēja, sirdījās un bārās ar māti; par tādu kā garlaicīgie, saskābušie pērmindeŗu tētiņi, kuŗiem no tabakas šņaukšanas deguna galā vienmēr karājās kāda brūna, riebīga pile; par tādu kā visi tie „onkuļi" un „tantes", kas vienmēr par ko nebūt vaidēja un žēlojās. Bet ja nu reiz tapt par cilvēku, tad es gan gribēju tapt par tādu kā vecais Andrejs, kuŗš vienmēr bija laipns un jautrs, kuŗš mācēja stāstīt tik smukas pasakas, pīt tik skaistus groziņus. Viņš manās acīs stāvēja ļoti augstu, augstāk nekā tēvs, „onkuļi", pērmindeŗu tētiņi un citi cilvēki. Neviens neprata izgriezt tik smukas stabulītes, neviens neprata tik skaņi svilpt uz riekstu čaumalas, neviens neprata smēķējot siekalas tik izveicīgi caur zobiem šļircināt kā vecais Andrejs. Sevišķi es viņu apbrīnoju par to, ka viņš visus darbus strādāja tik veikli ar kreiso roku. To viņi neviens nevarēja. Tāpēc viņi arī — laikam aiz skaudības — par veco Andreju smējās un sauca to tā nicinoši par „kreili". Bet kas par to, viņš manās acīs tomēr bija tas vienīgais „cilvēks", un ja nu katrā ziņā par cilvēku vajadzēja tapt, tad es gribēju tapt par tādu, kāds bija vecais Andrejs. Taču, kā jau teicu, bija pienācis skolas laiks un mani sūtīja skolā, varbūt tur iztaisīšot no manis cilvēku, kā tēvs sacīja.

Tātad nonācu skolā. Tur nu bija priekš manis pavisam cita pasaule. Tā nu bija tā vieta, kur — kā tagad zinu — sistēmatiski iztaisīja cilvēkus. Toreiz, zināms, es nekā nezināju. Es vienīgi sajutu, ka te bija pavisam kas sevišķs, no kā man bija tā kā bailes un uz ko es skatījos ar zināmu gaidu pilnu ziņkārību. Kas zin, domāju, varbūt te mācīs pīt glītos kurvīšus, tādus, kādus pina vecais Andrejs; varbūt ierādīs, kā svilpt uz riekstu čaumalas un kā siekalas caur zobiem šļircināt, tā tālu, tālu; varbūt liks arī pāri sētām lēkt un kokos kāpt, tā augstu, augstu, līdz pašai galotnei, kur stāvējā vārnu un vanagu perēkļi; varbūt liks ar kreiso roku akmeņus mest, kuŗš tālāk varēs; varbūt liks skrieties, kuŗš viens otru varēs noskriet? — Jā, tā tam vajadzēja būt; citādi tas nevarēja būt. Tur bija tik daudz dzīvības pilnu zēnu unžirgtu meiteņu, kuŗiem, nupat pirmo dienu sanākot, acis vien spīdēja. Kas zin, kas ziņ — šeit varbūt mani iztaisīs par cilvēku, par tādu jautru, līksmu, jocīgu un izveicīgu kā veco Andreju?...

Tādu cerību lolots, staigāju pa citu bērnu pulku, viņiem acīs skatīdamies un viņiem uzsmaidīdams. Kā tas viss čaloja un ņudzēja, stumdījās, grūstījās un smējās! Tas bija jauki, tā man patikās. Ets gandrīz jau apzinājos sevi par cilvēku, kaut nebijuši atmiņā tēva vārdi, kuŗš teica, ka šeit vēl tik iztaisīšot par cilvēku. Nu, es domāju, lai nāk kas nākdams, te ir jauki, te ir jautri, te man tīkas tapt par cilvēku!

*
**

Un nāca arī nākdams, taču pavisam cits kas nekā es to biju cerējis un gaidījis. Skolā nelika vis svilpt uz rieksta čaumalas, caur zobiem šļircināt, pār sētām lēkt un kokos kāpt, arī ne ar kreiso roku akmeņus mest un skrieties, bet pavisam citu ko līka darīt. Tur bija visu dienu jāsēž, jāsēž taisni un stingri kā svecei un jāklausās, ko skolotājs stāsta. No sākuma es domāju, viņš stāstīs pasakas kā vecais Andrejs, tādas gan dīvainas, gan šausmīgas, gan atkal smieklīgas un jocīgas, bet iznāca pavisam cits kas, man toreiz bija jāsaka, gluži kas jauns, priekš manis vēl nedzirdēts. Viņš stāstīja, ka zeme griežoties un ka mēs ar visu līdzi griežoties. Viņš stāstīja, ka neesot ne labās, ne kreisās puses, ne augšas, ne apakšas, bet viss esot tāpat vien, kā kuŗais stāvot vai ejot; viss esot apaļš, un neesot ne gala, ne malas. Nudien, tas bija kas jauns, tas jau izklausījās vēl dīvaināk par vecā Andreja pasakām. Es to nemaz nevarēju saprast, man reiba galva no visas tās griešanās, un jo uzmanīgāk es klausījos, jo vairāk es sametos līkumā, jā, man likās, ka es pats pieņemu bumbas veidu un griežos, un griežos pats ap sevi un ap sauli, nelikdamies ne zinis ne par labo, nedz par kreiso pusi, ne par augšu, nedz par apakšu. Es neredzēju vairs ne gala ne malas, ne skolotāja, ne līdzskolnieku, tik redzēju veco Andreju, un tas sēdēja saulē, smējās tā laipni un sirsnīgi, pamāja man ar acīm un šļircināja tad caur zobiem tā tālu, tālu, pāri pār debesīm uz zilo gāršu... Un es arī smējos un šļircināju viņam

„O, viss cits nāktu it kā pats no sevis. Paklausies, Staņislav: ja tu pats netiec uz priekšu, es tevi pagrūdīšu! Šovakar mums vaļa; mani ciemiņi aizgāja pie Labrēņča. Vai zini, ka tur katra mēneša pēdējā piektdienā sapulējas Skvērtaunas latviešu alus dzērāji un sabiedriskie rosībnieki? Pats šoreiz paliku mājās — sieva sūdzas par veselību, un paredzēju, ka tu atnāksi. Gribēju papļāpāt ar tevi divatā. Tad nu pastāsti, Staņislav, kas tā tāda tautu meita, kas tavu mieru parāvusi? Vai viņa lepna, vai tu par lēnu?"

Jūlijs piepildīja glāzes, kas bija gadījušās paprāvas. Abi sevi garīgi sagatavoja degvīna asumam, tad aizvērtām acīm iemeta lāses un izdarību nobeidza sakostiem zobiem un sejas šķobīdami. Sevišķi Staņislavam dzeršanas mokas likās jo skaudras kuņģa jēluma dēļ. Bet degvīns viņu ātri aizdedzināja, un viņš kļuva atklāts:

„Tu pazīsti Margas jaunkundzi — mūsu biedrības sekretāri. Viņa brašs meitietis ar krietnu amatu; ir viņai, droši vien, kas iekrāts. Nav viņa jauniņa, bet pats arī esmu četrdesmitos. Viņai liels deguns un plata mute, bet vai skaistums ir svarīgākais? Vai nedomā, ka no mums iznāktu pāris — sadienīgs, saderīgs un ..."

„Skaidrs, ka iznāktu! Grāb tik gaigalu ciet!"

„Bet viņa pūcīga. Saka: man esot aukstas rokas, es minot uz varžacīm —"

„Tas nekas! Katra sieviete gribas būt ķeŗama, pievelcama, nolaupāma. Tā ir romantika. Bez tās precības līdzinātos būvmateriālu tirgošanai. Neceri, ka bez ķīvēšanās iztiksi, lai kā tevi kāda mīļotu!"

„Tā laikam ir. Tu esi precējies — tu zini labāk."

„Drāmatismu, draugs, vajag sakurināt! Taisies krist trakumā: zaimo, dziedi un lamājies reizē; dauzi dūrēm galvu, galdu, savu dibenu; meties uz grīdas, iekodies paklājā!"

„Diezin vai viņai grīdsega ir..."

„Tad iekodies galda kājā vai viņas pašas kājā?"

„Tas ir prasti — laikam to nejaudāšu."

„Tad taisies lēkt pa logu laukā!"

„Viņa dzīvo pagrabā..."

„Tas nekas! Būsi drošs, ka nesasitīsies."

„Domā, ka viņa noticēs?"

„Kaut arī neticētu! Efekts būs sasniegts: augs drāmatisms! Būs viņai ko domāt, pārdomāt, apdomāt. Būsi iegrūdies viņas ikdienā kā karsts svešķermenis, kas nedos vairs miera. Viņa pieminēs tevi rītā, dienā, vakarā; galvenais — naktī, kad nevarēs aizmigt..."

Šai brīdī logā ietriecās auto spuldžu gaisma, ārā kauca taures un riepas, izvirda skaļas balsis. Pēc brīža priekštelpā sabrāzās pusducis valodīgu vīru. Grūti bija pateikt, vai jautrība radās no draudzības vai izdzertā alus.

Jūlijs aizsteidzās saņemt viesus, pamezdams Staņislavu sevis nosodīšanā. Kāpēc viņš bija tūlājies, klausījies Jūlija pārgalvībās un pats niekus melsis, palaizdams izdevību norunāt dienu, kad Oļu namā varētu sastapt Magdalēnu? Dievs vien zina, kad atkal varēs ar Jūliju vienatnē tērzēt, kad radīsies izdevība Magdalēnai pietuvoties? Varbūt visu nākošo mēnesi būs jāgaida, līdz Jūlija draugi atkal ies uz Labrenci?

Pa to laiku Jūlijs pievāca mēteļus un sasveicinājās. Starp izsaucieniem šis un tas tika pačukstēts, ko Staņislavs nedzirdēja. Viņš neievēroja arī, ka namatēvs un viesi noņēmās ar mēteļiem un galošām nevajadzīgi ilgi.

„Viss kārtībā — nogludināts, nospodrināts!" Jūlijs gavilēja, pulciņu istabā ievezdams.

Staņislavs pameta domas, sniedza ienācējiem roku un sāka klausīties. Likās: viņi turpināja iepriekš iesāktās sarunas.

„Klausaities," viens teica, „man šovakar jātiek pie Margas jaunkundzes. Satikšanās stingri norunāta."

„Teci, dēls, teci! Ko citiem stāsti?" Jūlijs atsaucās.

„Sabiedriskas darīšanas?" cits vaicāja.

„Kādas gan citādas?"

„Kādas gan citādas?"

„Skvērtaunas tautiskā darbība pārgājusi uz Labrenča alus pagrabu. Bet arī tur pēdējā laikā rosība panīkusi."

„Ar alus dzeršanu grūti lāpīt..."

„Ja kāds varēs ko saglābt, tad tā būs Magdalēna."

„Ar veiklo mēli"

„Vai negribi iestipināties, pirms ej?" Namatēvs pasniedza glāzi.

„Kas zina, kādi kaŗi būs jāizkaŗo," kāds bažījās.

„Ne šņabīgs, bet garīgs atbalsts man vajadzīgs."

„Gribi, lai kopīgi pātarus skaitām?"

„Nē! Ceru, ka kāds nāks līdzi."

„Ak, bailes gan!"

„Kam gribēsies projām skriet, kad pudelītes aizsāktas?"

„Kad sasniegsim sausumu, Magdalēna būs gultā..."

„Droši vien agri iet čučēt..."

„...kā jau sieviete ar tikumu..."

„Uzklausait mani," Jūlijs bija padomu atradis. „Iesim visi un pudeles ņemsim līdzi. Ja spēlēsim

(3. turpinājums)

Žēl, ka Magdalēna neiegriezās pie Oļiem, Staņislavs pārvērpa vecu domu, brizdams pa pavasarīgo sniegu, kas, vakara vēsumam nolaižoties, bija kļuvis graudains. Oļi dzīvoja pilsētas nomalē. Staņislavam nebija braucamā; tā viņam iznāca krietni pasoļot, ja negribēja maksāt taksametram. Protams: taksametra naudu kājas varēja ietaupīt! Par tiem pāris dolariem iznāca degvīna pudele — mazais Miķiņš. Dzeramais bija nepieciešamība, viesojoties Oļu namā. Vai lai tukšā ietu kā skopulis? Uz citu rēķina dzert var atļauties tikai sievietes un studenti.

Ja Magdalēna atnāktu, varētu papļāpāt. Ipazītos labāk. Vēlāk varētu pie viņas aiziet. Viņa dzīvojot pilsētas austrumu galā — baznīcu un krogu daļā. Reti kāds draudzējoties ar Magdalēnu viņas skarbās valodas dēļ. Cilvēkiem patīk lišķība; patiesība atbaida. Staņislavs mācētu vērtēt tikumus: čaklumu, atklātību, taupību. Magdalēna nebija ziedoša, bet braša. Un kas ir skaistums? Tēvs reiz bija mācījis: skuķes glītumā ir apslēpts āķis, uz kuŗa uzķerties pirms kāzām; pēc kāzām šis āķis kļūst eles dzelonis, kas samaitā sievas uzticību. Tāpēc Staņislavs baidījās no skaistajām, bet neglītās nevarēja iemīļot. Laikam tēva mācības dēļ viņš bija palicis vecpuisī. Pusmūža vīrs Magdalēnai bija labu labais: cilvēks, kam aušības vietā prāts ieaudzis.

Staņislavs bija izlēmis, ka kādreiz — kad izdevība radīsies — viņš savu bēdu pastāstīs Jūlijam. Draugam bija veicīga valoda; padomu netrūka. Varbūt Oļa kundze varētu Magdalēnu ciemos paaicināt? Tā, lai Staņislavs par to zinātu un varētu atnākt tai pašā laikā. Tas bija atjautīgs plāns! Žēl, ka pagājušo piektdien viņš nebija paspējis par to ieminēties. Bet visi bija mēļojuši, strīdējušies un brīnumus stāstījuši tādā juceklī, ka svarīgām valodām nebija atlicis laika. Ir pagrūti valodu mutulī sākt sirds klizmas stāstīt. Tādām runām izmeklē vietu, laiku un izdevību. Varbūt šovakar būs labākas iespējas. Viņš pavilks Jūliju sāņus — vienatnē. Sacīs, ka grib redzēt jauno veļas žāvētāju pagrabā. Bet, kas zina, varbūt citi skries līdzi? Nu, tad Staņislavs saņemsies un izgudros citu gājienu. Lai kā, biklam neder taisīties: tas nav vīrišķīgi. Un Jūlija draugi ir lāga ļaudis. Tie neņirgs, ja kaut ko sadzirdēs; drīzāk gan palīdzēs — padomus dos un iedūšos.

Staņislavs bija pirmais ciemiņš. Tas bija nepatīkami, bet Jūlija draudzība bija tik noslīpēta, ka Staņislavs drīz vien nosprieda: viss bija kārtībā. Tagad būtu īstā reize savu ķibeli pavēstīt, viņš iedomājās un sāka uztraukties. Jūlijs to pamanīja.

„Draugs, tevi kaut kas tirdī," viņš teica, novākdams no kafijas galdiņa avīzes, lai būtu vieta glāzēm. „Tava domu rieva starp uzacīm šovakar sevišķi dziļa. Ja pastāstīsi, līdzēšu domu izdomāt."

Nu bija jārunā skaidra valoda. Brīnums, cik aši pienāca izdevība! It kā Jūlijs būtu izlasījis viņa domas. Staņislavs nokrekšķinājās un ievilka elpu līdz plaušu dibenam. Nebija laika vēlreiz apdomāties un vārdus meklēt.

„Man kāda sieviete prātā," viņš atzinās nopietni, gandrīz svinīgi. Tad, apmulsis par savu atklātību, iegrūda pirkstus matos un sāka kasīt pakausi.

„Tas dabisks stāvoklis," Jūlijs nebija pārsteigts. „Man vienmēr sievietes prātā. Tāpēc nav jākļūst drūmam."

„Nav tik vienkārši..."

„Lietas ar sievietēm vienmēr vienkāršas. Vīriešu tās iedomājas sarežģītas, lai darīšanas iznāktu drāmatiskākas. Lai vecumā būtu ko atminēties, mazbērniem stāstīt un padomus dot. Redzi, Staņislav; sievietes mokās ar tām pašām problēmām, kas nokauj vīriešu miegu. Tas ir tāpat, it kā kaimiņi, kas grib sadzīvot, uzceltu augstu žogu tai vietā, kur viņu tīrumi satiekas. Pat pasveicināt viens otru vairs nevarētu, jo žogs aizsegtu skatu. Draudzība būtu aizliegta. Viņi peltu viens otru par žoga celšanu, staigātu, pieliekdami pieres pret zemi. Beidzot viņi tomēr apjēgtu, ka vajaga tikai atplēst vienu dēli žogam, pasacīt kaimiņam labdienu un pasniegt roku."

„Man ar sveicināšanu un rokas sniegšanu vien nepietiktu."

pretī. Te uzreiz es sajutu sāpīgu kniebienu ausī, it kā vēzis tajā būtu iecirtis savas šķēres, dzirdēju skaļus smieklus no vairākām desmitām balsīm, un — pamodos kā no jauka sapņa. Man līdzās stāvēja gaŗais, kalsnējais skolotājs ar stingro seju un lieliem, kaulainiem pirkstiem. „Tu rezgali! vai tā uzvedas skolā? Vai tā uzmanās? — Es stāstīšu, un tu? Man spļaut? — Na, puis', es redzu, tu vēl tīrais zvēriņš. No tevis man jāiztaisa cilvēks. Kājās! — Tur tai kaktā — un uz ceļiem!" — Es nezinu, kas ar mani notika; nezinu, kā es tur tai kaktā iekļuvu, kā nometos ceļos un cik ilgi tā notupēju; zinu tik to, ka es raudāju, kā raud cilvāks, kas no jauka sapņa atmodies nepatīkamā īstenībā. — Jā, vai tad es pret viņu biju šķircinājis? Es jau pret veco Andreju, kas tur sēdēja saulē! Vai tad es nebiju uzmanījis? Es jau atminēju, zināju visu. Kā tad ne, — viss griezās. Griezās saule, griezās mēness, griezās zeme; griezās klase ar visiem skolniekiem un skolotāju, un nebija ne augšas, ne apakšas, ne labās, ne kreisās puses, bet bija tik tādi gaŗi, kaulaini pirksti, kas cirtās ausīs, un tāds tumšs, drēgns kakts, kuŗā man bija jātup uz ceļiem tāpēc — ka viss griezās...

Tā bija mana pirmā sadursme skolā, un daudz viņu vēl sekoja. Bet pamazām es ar visu to apradu un sāku nojaust, ko viņi no manis gribēja. Viņi gribēja iztaisīt no manis cilvēku, tādu klusu, mierīgu, padevīgu. Viņi gribēja, lai es klausos, ko viņi saka, un ticu tam, ko viņi saka; viņi gribēja, lai es daru to, ko man liek, un lai es daru to tā, kā man to lika. Nu jā, dažreiz tas man jau nebūt nenācās grūti. Kad skolotājs stāstīja par Heraklu un viņa divpadsmit varoņdarbiem, par Perseju un jūras pūķi, par Odiseju un vienacī Ciklopu, tad es klausījos un klausījos, un ticēju un ticēju. Tāpat arī, kad viņš stāstīja par pūķiem, putniem un zvēriem. Bet tur es viņu pieķēru pie meliem. Viņš gribēja mums iestāstīt, ka žagatas taisot perèkļus augstās priedēs un ka zaļai vārnai esot zaļas olas. — Vai tad es nezināju, ka žagata taisa perèkli vienīgi biezās eglītēs, sīkās, kuplās priedītēs un kārklu krūmos? Cik reiz nebiju izņēmis zaļai vārnai olas? Tās bija gluži baltas kā balodim. Bet kad es viņam par to ieminējos, viņš palika dusmīgs un teica: es esot rupjš un tiepīgs puika, un tā es dzīvē tālu netikšot. Esot jāklausās, ko skolotājs un citi „priekšnieki" sakot, tie to gan labāk zinot. Man gan briesmīgi gribējās teikt, ka viņš melo, un uzaicināt visus citus zēnus par lieciniekiem, ka viņš melo, bet es piepeši iegādājos, ka man ir ausis, kas sāp, kad tajās knieb, un ka klasē ir tādi tumši, drēgni kakti, kuŗos pārāk grūti uz ceļiem stāvēt. Es cietu klusu, bet tā spītīgi saviebos, lai viņš nedomātu, ka es viņam ticu aiz

Eriks Raisters

MĪLĒTĀJA MŪŽS

Ko iemīl sirds, nekad tas nenobālē,
Tik lielāks aug un dziļāk manī tveŗ.
Reiz sācies, sapnis neizgaist vairs tālē,
Bet jaunas debesis un jaunu zemi veŗ.

Es apburts apstājos, un brīnums dvēslē laižas:
Plūst dzīves upe, paliek zaļais krasts.
Tas avots neizsikst, nedz viņa straumes gaišas,
No mīļās mutes skūpstā reiz kas rasts.

Ko roka skaŗ, tas zelta ziedos līgo,
Ko elpa skauj, tas jaunu dzīvi rod.
Kā auglīgs vējš mūžs mans pār zemi žvīgo
Un visu ņem, un visu projām dod.

No krājuma **Mans laiks,** 1950. g.

---

nezin kādām bailēm.

Taču ceļā uz cilvēcību es ne tikvien ar skolotāju nācu sadursmē, arī ar citiem skolniekiem man bieži vien tādas atgadījās. Tā, piemēram, man līdzās sēdēja puika, bagāta gruntnieka vienīgais dēls, tāds mīkstčaulis, bet briesmīgi niķīgs un iedomīgs. Kā likās, arī viņš mani turēja par kādu zemāku radījumu, apmēram par tādu kā savas mājas kaķi, kuŗam viņš teicās liekot spīli astē un tad triecot to jumtā.

Tas mani stundā visādi traucēja, nerroja un ķircināja, gan rakstot man pie elkoņa piegrūzdams, gan nodzēsdams man no tāfeles kādu uzdotu un izgatavotu rēķinu, gan arī, kad pašlaik, kājās stāvēdams, skolotājam atbildēju, mani piepeši no mugurpuses aiz svārkiem uz sola noraudams. Es ilgi cietu viņa nebēdības, sūdzēju arī pa reizei skolotājam, taču puika nerimās, un skolotājs uz manām sūdzībām, it kā griezdamies pie visas klases, vienīgi strupi uzsauca: „Mierā, mierā — saticīgi!"

Es nomanīju, ka viņš manu biedru negribēja un tā kā nedrīkstēja norāt, un apņēmos turpmāk pats sevi aizstāvēt. Uz gadījumu nebija ilgi jāgaida. Kādā bībeles stāstu stundā man bija jāstāsta stāsts par Kristus ciešanu un miršanu. Es stāstu zināju labi, piecēlos un sāku stāstīt. Te sajutu sāpīgu dūrienu ciskā. Paskatos, mans biedrs ātri paslēpj knieppadatu zem svārkiem. Mani sagrāba briesmīgas dusmas un es viņam ar dūri šļakš! pa degunu. Es viņam nemaz negribēju tik stipri sist, bet man bija briesmīgas dusmas, un zēnam sāka nākt asinis pa degunu kā vērsim. Skolotājs pietrūkstas kājās, ir ar vie-

nu lēcienu man klāt, sagrābj mani pie abām ausīm un purina kā ārprātīgs, tā ka es nevaru gandrīz elpas atņemt. „Zvērs, zvērs — meža lops! Bībeles stāstu stundā kauties?! — Skat', skat' — asinis... Nabaga puikam asinis... Kain, Kain! kam tu nositi savu brāli! — Ak Dievs, ak Dievs, vai tad no tevis savu mūžu neiznāks cilvēks?" —

„Bet viņš jau man ar kriepadatu dūra," es šņukstēdams atteicu. „Izrunas! Kas ir kniepadata pret visām šītām izlietām cilvēka asinīm? Cilvēka bērns vienās asinīs un tev — kniepadata, kniepadata! — Rezgalis, tiepša, — burlaks tāds!" — Es nedabūju vairs ne vārda teikt sevis aizstāvēšanā. Skolotājs mani aiz apkakles norāva kaktā uz ceļiem un aizveda aurējošo, asinīm pārplūdušo mīkstčauli uz savām telpām.

Citi skolnieki raudzījās uz mani ar platām, šausmu pilnām acīm kā uz slepkavu. Bet man pēc visa notikušā sirds bija tik mierīga, it kā es būtu izdarījis to, ko vajadzēja darīt, to, ko nevarēja un nedrīkstēja atstāt nedarītu.

*
* *

Pēriens, zināms, sekoja, briesmīgs pēriens mājās no tēva. Nelīdzēja nekāda izskaidrošana, nekāda attaisnošanās. Lai nerunājot pretī skolotājam, lai esot „pazemīgs" pret līdzskolniekiem, lai taču reiz topot cilvēks. Tā pie katra cirtiena. Un beidzot, lai nobučojot pērēja roku un pateikmos žagarus. Tikai vecais Andrejs, to redzēdams un dzirdēdams, stipri kraukāja un tā nelabi spļaudījās. Viņš nešķircināja vairs tā sīki caur zobiem, bet spļāva ar gubu, kur gadījās, vai pats savā gultā vai kalponei Grietai pašlaik vērpjamā kodaļā. Viņš bija ērmots cilvēks, šis vecais Andrejs. Viņš nevarēja netaisnības un liekulības ne acīs ieredzēt. Stāstīja, ka viņš esot klaušu laikos pašu vagari nositis tāpēc, ka šis reiz darbinieku licis pavisam netaisni spiekot.

Bet tas bija tāds vecs, vecs aizmirsts stāsts, kura atkārtošanu vecais Andrejs labprāt nemīlēja. Tikai, ja kāds runāja par tiem laikiem, tad viņa acis tā savādi iemirdzējās, viņa stāvs it kā saslējās, un viņš vilka kā kuplākus dūmus iz savas māla pīpītes. Citādi viņš bija rāms un klusi jautrs savā nodabā, nedarīja ne mušiņai pāri. „Tāpat Dieva radībiņa," viņš sacīja, „tāpat grib dzīvot un priecāties kā mēs kuŗais." — Vispār viņš mīlēja prieku un jautrību. — „Ēk, strādā ko strādā, bet zini, ka Dievs tevi priekam pasaulē laidis, ne skābšanai!" viņš bieži sacīja, kad citi, jaunākie puiši, svētdienās žāvādamies pa gultām staipījās. Viņam nepatika, ka tie bija iestājušies tā sauktajos „sātībniekos" un negāja ne uz krogu, ne pa naktīm „meitās". Vecais Andrejs pats mīlēja labprāt aiziet uz krodziņu, tā sestdienas pievakarēs, sak', pēc beigtiem nedēļas darbiem drusku dvēseli noskalot.

„Kad es biju jauns," viņš sacīja, „tad nebij' ne tādu „sāta biedrību", ne tādu „labdaŗu biedrību", uz kuŗām jūs tur svētdienas vakaros žāvādamies aizvelkaties un pirmdienā gaiļos žāvādamies pārvelkaties. Diezin, kādu sātu jūs tur atrodat un kādu labumu jūs tur padarāt? — Saskābuši aizejat, saskābuši atnākat; esat visu nedēļu sarūguši kā vecas sūkalas un sapelējuši kā tie vērdiņi, kuŗus jūs nezin kam glabājat aizkrāsnē, nenoliekdamies sev ne šņaba, ne alus glāzes, ne meitām krellīšu un dzīparinu. — Dievs dod naudu un naudai sātu, bet tu, cilvēks, viņu lieto sev un citiem par prieku! — Bet jūs uz tās sēžat kā suņi uz siena gubas un gaidāt drebēdami slimības un vecuma dienas. Jā, tad jūs atvērsat savus pilnos zuteņus, kad jums neviena zoba vairs mutē nebūs un vēders vairs nesagremos: tad jūs baudīsit savus sātības augļus, kad nāve jums tupēs deguna galā! — Bada kāši jūs esat, ne sātībnieki, — skābuma ķērnes, ne jauni puiši. — Tu manu dieniņ, es biju jauns un esmu tagad vecs: es esmu strādājis kā lācis un strādāju vēl, cik manā spēkā stāv, bet nekad es neesmu tā tupējis uz vērdiņa kā jūs. Un tomēr es esmu bijis paēdis un apģērbies labāk nekā jūs. — Lieka graša man nav bijis un nav. Trūka man, deva man citi labi ļaudis; trūks man, dos atkal. Vecais Andrejs strādā, bet vecais Andrejs arī dzīvo, un kad viņš būs miris, tad viņam nekā vairs nevajadzēs. — Tu manu dieniņ, kad es biju jauns, kas tie bija pa laikiem! — Gājām kunga gaitās, gājām pašu gaitās, — gājām kā kāzās. Netrūka ne šņaba, ne alus, ne dziesmu. Nebija vienam, bija otram; nezināja viens, zināja otrs; viss gāja roku rokā, tā sirdi sirdī. Iedzēra, uzdziedāja, pieķēra ir meitai pie pupiem, — visiem bija jautri, visiem bija prieciīgi. Bet tagad? — Tu manu dieniņ! Visur tik bada kāši un skābuma ķērnes vien..."

Tātad vecais Andrejs, redzēdams mani tik briesmīgi kuļam, stipri kraukāja un nelabi spļaudījās. Viņam nepatika, kā viņš pats teica, tāda „varmācība" un „bērnu bendēšana". — „Ekur liela notikšana!" viņš sacīja, „izsit tādam baltas maizes vērvelīm ņurņas par to, ka viņš ap tevi trinas kā cūka ap sili, tā ka tu nezini, kur no viņa dēties, — un par to tev tāds pēriens? — Tjfu!" — vecais Andrejs nospļāvās. „Ak, ta sūdzēties vajadzējis iet? Tik bābas un pintiķi iet sūdzēties. Kas ir „riktīgs" vīrs, tas neļausies sev kāpt uz deguna. Sūdzēt? — Kam tu sūdzēsi? — sūdzi nu bagātā Kloķa dēlu skolotājam. Tas jau līdz ausīm Kloķim parādā. Sūdzi Kloķi pašu pie pagasta tiesas. Tur jau viņš pats priekšsēdētājs, un skrīveris viņa znots. Sūdzēt? — Tik gāzt

vajadzēja tam vervelim, citādi viņš kā šmūdzis tev lien aiz ādas, tā kā tu kasīdamies no viņa nevari atkasīties. Tjfu! — Kad es būtu vēl jauns!..."

Bet vecais Andrejs bija vecs, es biju vēl mazs, nebiju pat vēl cilvēks, un tā tās lietas gāja savu gaitu kā pasākušas.

Tēvs tik kāsēja un sirdījās, permindeŗu tētiņi tik ņaudēja, „onkuļi" un „tantes" tik žēlojās, jaunie puiši žāvājās, skolotājs norāja uz mieru un saticību, un es dabūju pērienu, lai jel taptu reiz par cilvēku.

Pamazām es caur pērienu pērkoņiem un asaru miglām biju spējis nojaust, kas īsti ir cilvēks, ko viņi par tādu sauca.

Mums tur skolā skolotājs ,par sevi protams, bija cilvēks, tā sakot, tāds parauga cilvēks, pēc kuŗa mums esot tā kā jāizkūņojas.

Taču, uzmanīgi novērojot, arī skolnieku starpā jau bija gatavi cilvēciņi. Lielākā daļa skolnieku bija tādi gatavi cilvēciņi, kuŗiem tik vēl atlika sasniegt tās caurmēra piecas vai pussestas pēdas gaŗuma. Šos cilvēciņus it labi varēja iedalīt trīs noteiktās šķirās.

Bija tur vairāk tādu kā Kloķa dēlēns. Tie arvien nāca braukšus uz skolu un sestdienās devās braukšus uz māju. Viņi bija glīti un silti ģērbušies un kā gada laiks to katru reizi prasīja. Kulītēs vai groziņos viņiem bija līdzi balta maize, sviests, šķiņķis, dažreiz arī teļa vai cāļa cepetis. Lielākā daļa no viņiem bija kūtri mācībās, uzpūtīgi un varmācīgi pret citiem skolniekiem. Daži gan arī mācījās, bija laipnāki un saderīgāki, bet pie visiem viņiem varēja nomanīt, ka viņiem tā mācīšanās un skolas dzīve nemaz nebija vajadzīga, bet ka viņi tik tāpat vien to laiku gribēja izpildīt. Skolotājs ar viņiem apgājās kā jau ar cilvēkiem, laipni, dažreiz pat godbijīgi. Viņš teica, no viņiem iznākšot dienās „vīri". Viņi varēja darīt, ko viņi gribēja, — viss bija labi. Nu jā, tie bija tie īstie cilvēciņi, pirmās šķiras cilvēciņi.

Pēc šiem nāca otra šķira. Pie tās piederēja skolnieku lielākais vairums. Tie nāca kājām uz skolu un gāja kājām mājās. Viņi bija slikti, daži pat nepietiekoši ģērbušies, vienmēr tais pašās drēbēs. Kulītēs tiem bija rupja maize un siļķe un dažreiz tauki vai staks. Lielākā daļa no viņiem bija uzcītīgi mācībās, laipni un pazemīgi, pat bailīgi no skolotāja un citiem skolniekiem. Viņi dzīvoja, tā sakot, vienā bijāšanā un bija tik pazemīgi, ka sacīja uz visu „jā". Pie viņiem varēja manīt, ka viņi mācīšanos uzskatīja par ļoti vajadzīgu lietu, lai apmierinātu skolotāju un lai iegūtu zināmu cienību pie saviem biedriem, pirmās šķiras cilvēciņiem. Arī ar viņiem skolotājs apgājās kā ar cilvēkiem, laipni un labvēlīgi, pa reizei sacīdams, ka no viņiem dienās iznākšot „derīgi" cilvēki.

Pie trešās šķiras piederēja kāda izlase no otras šķiras. Arēji viņi katrā ziņā līdzinājās otras šķiras cilvēciņiem. Bet pēc savas dabas viņi nebija ne vieni, ne otri, turpretī cilvēciņi par sevi, sava sevišķa šķira. Viņi nebija ne sevišķi uzcītīgi, ne sevišķi kūtri. Tie bija brīnišķīgi cilvēciņi. Viņus gandrīz nekad neredzēja tā īsti mācāmies un nekad pilnīgi slinkojot. Vai viņi bija mācījušies vai ne, viņi prata arvien tā ierīkot, ka skolotājs ar tiem bija mierā. Tur viņiem bija sava māka. Viņi pastāvīgi kustējās, šaudījās kā zivis pa ūdeni. Drīz viņiem bija darīšanas ar pirmās šķiras cilvēciņiem, drīz ar otras, drīz ar pašu skolotāju. Viņi nebija ne pazemīgi, ne uzpūtīgi, bet vienmēr tādi niķoti un stiķoti. Viņi dzīvoja pilnā draudzībā un saticībā ar visiem. Tik melot viņi meloja daudz, un kad tos pie meliem piekēra, tad viņi tik ilgi zvērējās un dievojās, ka viņiem bija jātic, lai meli vai taisni acīs durtos. Par šiem skolotājs nekā neteica, tik vajadzīgā reizē pakratīja viņiem ar pirkstu un tā viltīgi nosmīnēja.

Tie nu bija tie cilvēciņi, kuŗiem dienās bija tapt par cilvēkiem, kad viņi būs sasnieguši savas piecas vai pussestās pēdas gaŗuma. Tie bija gatavi cilvēciņi. Bet es, kas tad es biju? — Nu ja, mani jau tik vēl gribēja „iztaisīt" par cilvēku. Kas es biju, to es pats nezināju, to, kā likās, zināja tik viņi — cilvēki. Taču to gan es zināju, ka ne ar vienu no minētām trijām šķirām es nevarēju saplūst kopā. Pirmās šķiras cilvēciņus es nicināju. Otras šķiras cilvēciņus nožēloju un trešās šķiras cilvēciņus ienīdēju. Kur man bija jalikt? Kā es varēju tapt par cilvēku?

Ēriks Raisters

PĀRVĒRTĪBA

Kā dzisis meteors, kas atkal kvēlot sāk,
Es jūtos pārradīts no citas jaunas vielas,
Kā pali aukaini kad dvēslei pāri nāk,
Man tava mīla teiksmaina un liela.

Caur naktīm grūtām tava gaisma zied
Un katru manu dienu dara svētu,
Pat mirkli niecīgāko, nemanāms kas šķiet,
Es atskārstu par debess izredzētu!

Un liekas citāds viss, ko jūtas tveŗ,
Kur bija tukšums — pārpilnība rodas.
Un atkal kāri mana elpa dzeŗ
Šās dzīves skaistumu, kas retam rokās dodas.

Ikkatru trīsu, kādās sirds man kūst,
Es svētlaimību atbalsojam manu —
Par jaunu sapni īstenība kļūst,
Par jaunu mūžu vecā dzīvošana.

No krājuma **Mans laiks,** 1950. g.